

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TARAKLI BEZ DOKUMALARINDA GÖRÜLEN MOTİFLERİN
ANADOLU'DA YAYILIMI (BATI KARADENİZ ÇEVRESİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sibel ALGÜL

Enstitü Anasanat Dalı : Geleneksel Türk Sanatları

Tez Danışmanı: Prof. Kadriye Didem ATİŞ

Kasım – 2018

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

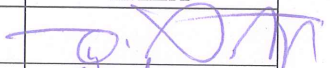
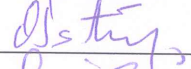
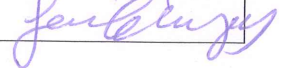
**TARAKLI BEZ DOKUMALARINDA GÖRÜLEN MOTİFLERİN
ANADOLU'DA YAYILIMI (BATI KARADENİZ ÇEVRESİ)**

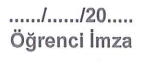
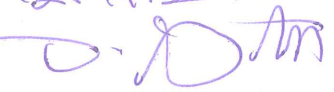
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sibel ALGÜL

Enstitü Anasanat Dalı : Geleneksel Türk Sanatları

“Bu tez 26/11/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. K. Diden ATİŞ	BASARILI	
Prof. Dr. Ayşe İSTİBN	BASARILI	
Dr. Öğr. Üys. Sema GELİKYAY	BASARILI	

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
Öğrencinin		
Adı Soyadı	:	Sibel Algül
Öğrenci Numarası	:	y156029001
Enstitü Anasanat Dalı	:	Geleneksel Türk Sanatları
Enstitü Bilim Dalı	:	
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	TARAKLI BEZ DOKUMALARINDA GÖRÜLEN MOTİFLERİN ANADOLU'DA YAYILIMI (BATI KARADENİZ ÇEVRESİ)
Benzerlik Oranı	:	%10
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,		
☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.		
 12.11.2018 Öğrenci İmza		
☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.		
Bilgilerinize arz ederim.		
/...../20..... Öğrenci İmza		
Uygun		
Danışman Unvanı / Adı-Soyadı: Prof.Kadriye Didem Atış Tarih: 12.11.2018 İmza: 		
☐ KABUL EDİLMİŞTİR ☐ REDDEDİLMİŞTİR EYK Tarih ve No:	Enstitü Birim Sorumlusu Onayı	

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tezimin araştırılması, incelenmesi ve yazılmasında daima benim yanımda olan sahiplenilen titizlikle takip eden danışmanım Sayın Prof. Kadriye Didem Atış hocama değerli katkı ve emeklerinden dolayı en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Süreç boyunca her anlamda yanımda olan, desteğini ve katkılarını esirgemeyen Sayın Doç.Ayşe Gamze Öngen ve Sayın Dr.Öğr.Üys.Sevinç Çelikyay hocalarıma çok teşekkürler eder, saygılarımı sunarım. Yaşamım boyunca daima yanımda olan ve Yüksek Lisans tezimin yazım aşamasında daima bana maddi ve manevi desteğini esirgemeyen canım aileme çok teşekkür eder şükranlarımı sunarım.

Sibel ALGÜL
07.11.2018

İÇİNDEKİLER

FOTOĞRAF LİSTESİ.....	iv
ÇİZİM LİSTESİ	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
ÖZET	xiii
SUMMARY	xiv
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: TARAKLI.....	4
1.1.Taraklı İlçesi'nin Coğrafi Konumu.....	5
1.2.Taraklı'nın Tarihi.....	6
1.3.Taraklı İlçesi'nin Sosyolojik Yapısı.....	7
1.4.Taraklı İlçesi'nde Yaşayan Topluluklar.....	8
BÖLÜM 2: TARAKLI BEZ DOKUMALARI.....	9
2.1.Taraklı İlçesi'nde Bulunan El Sanatları	9
2.1.1.Taraklı Bez Dokumalarının Tarihi	10
2.1.2.Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Tezgâh.....	14
2.1.3.Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Malzemeler	17
2.1.4.Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Bitkisel Boyalar	19
BÖLÜM 3: TARAKLI BEZ DOKUMA ÇEŞİTLERİ.....	21
3.1.Taraklı İlçesi'nde bulunan Bez Dokuma Örnekleri.....	21
BÖLÜM 4: TARAKLI BEZ DOKUMALARININ BATI KARADENİZ ÇEVRESİNDE YAYILIMI.....	46
4.1.Bartın İli	47
4.1.1.Bartın İli'nin Coğrafi Konumu	47
4.1.2.Bartın İli'nin Tarihi	47
4.1.3.Bartın İli'nin Sosyolojik Yapısı	48
4.1.4.Bartın İli'nde ve Bartın İline Bağlı Amasra İlçesinde Bulunan Bez Dokuma	

Örnekleri	48
4.2.Bolu İli	65
4.2.1.Bolu'nun Coğrafi Konumu	65
4.2.2.Bolu İli'nin Tarihi	65
4.2.3.Bolu'nun Sosyolojik Yapısı	66
4.2.4.Bolu İli'nde ve Bolunun İlçesi Göynük'te Bulunan Bez Dokuma Örnekler ...	66
4.3.Düzce İli	100
4.3.1.Düzce İli'nin Tarihi.....	100
4.3.2.Düzce İli'nin Coğrafi Konumu	100
4.3.3.Düzce İli'nin Sosyolojik Yapısı.....	101
4.3.4.Düzce İli'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri.....	101
4.4.Karabük	105
4.4.1.Karabük'ün Tarihi	105
4.4.2.Karabük'ün Coğrafi Konumu	105
4.4.3.Karabük'ün Sosyolojik Yapısı	106
4.4.4.Karabük İli ve Karabük İline Bağlı Eflani İlçesinde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri.....	106
4.5.Kastamonu İli.....	133
4.5.1.Kastamonu İli'nin Tarihi.....	133
4.5.2.Kastamonu İli'nin Coğrafi Konumu.....	134
4.5.3.Kastamonu İli'nin Sosyolojik Yapısı.....	134
4.5.4.Kastamonu İli'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri.....	134
4.6.Zonguldak İli.....	169
4.6.1. Zonguldak İli'nin Tarihi	169
4.6.2.Zonguldak İli'nin Coğrafi Konumu.....	169
4.6.3.Zonguldak İli'nin Sosyolojik Yapısı.....	170
4.6.4. Zonguldak İli ve Zonguldak İli'ne Bağlı Ereğli İlçesi'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri.....	170

BÖLÜM 5: TARAKLI BEZ DOKUMALARININ BATI KARADENİZ ÇEVRESİNDEKİ BEZ DOKUMALARI İLE BENZER SÜSLEME VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ..... 195

5.1.Taraklı-Bartın Bez Dokumalarının Teknik ve Desen Özelliklerinin Karşılaştırılması	195
5.1.1.Taraklı-Bartın Bez Dokumaları.....	196
5.2.Taraklı-Bolu İline Bağlı Göynük İlçesi'nde Dokunan Kumaşların Teknik ve Motif Özelliklerinin Karşılaştırılması	198
5.2.1.Taraklı-Göynük Bez Dokumaları.....	199
5.2.2.Taraklı-Göynük Peşkir Bez Dokumaları	202
5.2.3.Taraklı-Göynük Don Bezi Dokumaları.....	204
5.2.4.Taraklı-Göynük Örtü Bezi Dokumaları	207
5.3.Taraklı-Düzce Bez Dokumalarının Karşılaştırılması.....	212
5.3.1.Taraklı-Düzce Örtme Bez Dokumaları	212
5.4.Taraklı-Karabük Bez Dokumalarının Karşılaştırılması	216
5.4.1.Taraklı-Karabük Örtü Bez Dokumaları	215
5.5.Taraklı-Kastamonu Bez Dokumalarının Karşılaştırılması.....	218
5.5.1.Taraklı-Kastamonu Çarşaf Bez Dokumaları	219
5.5.2.Taraklı-Kastamonu Peşkir Bez Dokumaları	222
5.6.Taraklı-Zonguldak Bez Dokumalarının Karşılaştırılması.....	224
5.6.1.Taraklı-Zonguldak Don Bezi Dokumaları	224
5.6.2.Taraklı-Zonguldak Peşkir Bez Dokumaları	227
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME.....	230
KAYNAKÇA	239
ÖZGEÇMİŞ	244

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1 : Adapazarı Bez Fabrikası Ürünlerinin Galatasaray Lisesi'ndeki Tanıtım Reyonu-1935 yılı.....	9
Fotoğraf 2 : Kozahane, 1962 Yılı.....	10
Fotoğraf 3 : Pullu Çevre Örneği.....	12
Fotoğraf 4 : Gül Motifli Yağlık.....	13
Fotoğraf 5 : Taraklı Kültür Evi.....	15
Fotoğraf 6a : Taraklı Bez Dokuma Tezgâhı.....	15
Fotoğraf 6b : Düzen ve Ayakçak.....	15
Fotoğraf 7a : Mekik.....	16
Fotoğraf 7b : Çözü Teli.....	16
Fotoğraf 8a : Çıkırık	16
Fotoğraf 8b : Masuralar	16
Fotoğraf 9 : İplikler.....	17
Fotoğraf 10 : Dokuma İşlemi.....	18
Fotoğraf 11 : Taraklı Karagöl Yaylası ve Doğal Boyada Kullanılan Yüksük Otu.....	20
Fotoğraf 12 : Yüksük Otu ile Boyanmış İplik	20
Fotoğraf 13 : Örtme (Örtü) Bezi	23
Fotoğraf 14 : Örtme (Örtü) Bezi	24
Fotoğraf 15 : Kenarları Şeritli/Çubuklu/ Çizgili Motifli Peşkir	25
Fotoğraf 16 : Peşkir.....	26
Fotoğraf 17 : İşlemeli Örtü Bezi	27
Fotoğraf 18 : Örtü Bezi/Peşkir.....	28
Fotoğraf 19 : Örtü Bezi / Peşkir.....	29
Fotoğraf 20 : Göz Motifli Perde	30
Fotoğraf 21 : Örtü Bezi.....	31
Fotoğraf 22 : Perde... ..	32
Fotoğraf 23 : Perde	33
Fotoğraf 24 : Göynek.....	34
Fotoğraf 25 : Göyneklik Bezden Dokunmuş Fanila... ..	35

Fotoğraf 26 : Çarşaf Bezi.....	36
Fotoğraf 27 : Çarşaf Bezi.....	37
Fotoğraf 28 : Alaca Çarşaf Bezi	38
Fotoğraf 29 : Göklü Çarşaf Bezi.....	39
Fotoğraf 30 : Alaca Çarşaf Bezi... ..	40
Fotoğraf 31 : Kuzulu Örtme Bezi	41
Fotoğraf 32 : Bez Dokuma.....	42
Fotoğraf 33 : Kırmızılı Örtme Bez	43
Fotoğraf 34 : Göklü Don Bezi	44
Fotoğraf 35 : Göklü Don Bezi	45
Fotoğraf 36 : Bartın Bez Dokuma Kurs Alanı	49
Fotoğraf 37a : Düzen	49
Fotoğraf 37b : Ayakçak	49
Fotoğraf 38a : Çözü Teli	50
Fotoğraf 38b : Mekik.....	50
Fotoğraf 39 : Çözü Levendi	50
Fotoğraf 40a : Çıkırık	51
Fotoğraf 40b : El Tutacağı/Tokmak	51
Fotoğraf 41a : Makara Sarma Aleti	51
Fotoğraf 41b : Ağırlık (Taş.....	51
Fotoğraf 42 : Örtü Bezi.....	53
Fotoğraf 43 : Örtü Bezi.....	54
Fotoğraf 44 : Örtü Bezi.....	55
Fotoğraf 45 : Şeker Yastığı, Selalmaz Bezi.....	56
Fotoğraf 46 : Masa Örtüsü	57
Fotoğraf 47 : Simli Selalmaz Bezi.....	58
Fotoğraf 48 : Kareli Motifli Masa Örtüsü.....	59
Fotoğraf 49 : Eltim Küstüm Motifli Masa Örtüsü	60
Fotoğraf 50 : Simli Kareli Motifli Örtü Bezi.....	61
Fotoğraf 51 : Simli Şerit Motifli Bez Dokuma	62
Fotoğraf 52 : Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı	63
Fotoğraf 53 : Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı	64

Fotoğraf 54 : Dokuma Evi	67
Fotoğraf 55 : Yöresel El Dokuma Tezgâhı Düzen.....	68
Fotoğraf 56a : Çıkırık.....	68
Fotoğraf 56b : Ayakçak.....	68
Fotoğraf 57a : Çözü Teli	69
Fotoğraf 57b : Mekik.....	69
Fotoğraf 58a : Kelebek.....	70
Fotoğraf 58b : Taraklar.....	70
Fotoğraf 59 : İplikler.....	71
Fotoğraf 60a : Çözü Hazırlama.....	71
Fotoğraf 60b : Çözü İpinin Dokumaya Hazırlanması.....	71
Fotoğraf 61a : Gücülerden İplik Geçirme.....	72
Fotoğraf 61b : Gücülerden İplik Geçirme.....	72
Fotoğraf 62 : Mekikcik Motifli Peşkir.....	73
Fotoğraf 63 : Makascık Motifli Peşkir.....	74
Fotoğraf 64 : Yan Motifi Peşkir.....	75
Fotoğraf 65 : Kaymakam Başı Motifli Peşkir.....	76
Fotoğraf 66 : Peşkir.....	77
Fotoğraf 67 : Yağlık.....	78
Fotoğraf 68 : Göynek.....	79
Fotoğraf 69 : Peşkir.....	80
Fotoğraf 70 : Peşkir.....	81
Fotoğraf 71 : Peşkir.....	82
Fotoğraf 72 : Göz Motifli Peşkir.....	83
Fotoğraf 73 : Makascık Motifli Peşkir.....	84
Fotoğraf 74 : Çevre İşi.....	85
Fotoğraf 75 : Çarşaf Bezi.....	86
Fotoğraf 76 : Çarşaf Bezi.....	87
Fotoğraf 77 : Bez Dokuma.....	88
Fotoğraf 78 : Çarşaf Bezi.....	89
Fotoğraf 79 : Göynüğe Ait Yöresel Tokalı Örtme Bezi.....	90
Fotoğraf 80 : Yağlık.....	91

Fotoğraf 81	: Don Bezi.....	92
Fotoğraf 82	: Örtü Bezi.....	93
Fotoğraf 83	: Çarşaf Bezi.....	94
Fotoğraf 84	: Çarşaf Bezi.....	95
Fotoğraf 85	: Örtme Bezi.....	96
Fotoğraf 86	: Göynek.....	97
Fotoğraf 87	: Etek.....	98
Fotoğraf 88	: Don Bezi ve Yöreye Özgü Motifli Örtme Bezi.....	99
Fotoğraf 89	: Don Bezi ve Yöreye Özgün Motifli Örtme Bezi.....	99
Fotoğraf 90a	: Kolan Dokumada Kullanılan İplik.....	102
Fotoğraf 90b	: İpliğin Sarıldığı Tezgâh ve Kolan Dokuma Tezgâhı.....	102
Fotoğraf 91	: Kolan İşleri.....	103
Fotoğraf 92	: Çizgili İpek Örtme.....	104
Fotoğraf 93	: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi.....	108
Fotoğraf 94	: Çirişleme İşlemi.....	108
Fotoğraf 95	: Kelebek ve Çıkırık.....	109
Fotoğraf 96	: Çözgü Levendi.....	109
Fotoğraf 97a	: Mekik Ayakçak.....	110
Fotoğraf 97b	: Ayakçak.....	110
Fotoğraf 98	: Dokuma Yapımı, Lütfiye Kara.....	110
Fotoğraf 99	: Cember Bezi Kenar Bükme Örneği.....	111
Fotoğraf 100	: Şatır Eteği Motifli Cember Bezi.....	112
Fotoğraf 101	: Tek Fitol Motifli Cember Bezi.....	113
Fotoğraf 102	: Buğday Başağı Motifli Cember Bezi.....	114
Fotoğraf 103	: Ayıdabanı Motifli Cember Bezi.....	115
Fotoğraf 104	: Sarmaşık Motifli Cember Bezi.....	116
Fotoğraf 105	: Yılan Eğrisi Motifli Cember Bezi.....	117
Fotoğraf 106	: Misket Topları Motifli Cember Bezi	118
Fotoğraf 107	: Kelebek Motifli Cember Bezi	119
Fotoğraf 108	: Dırmık Motifli Cember Bezi.....	120
Fotoğraf 109	: Şatırağzı Motifli Cember Bezi.....	121
Fotoğraf 110	: İkiligavuşduma Motifli Cember Bezi.....	122

Fotoğraf 111 : Üçlügovalama Motifli Cember Bezi.....	123
Fotoğraf 112 : İçi Sinekli Motifli Cember Bezi.....	124
Fotoğraf 113 : Otantik Kelebek ve Kabak Çiçeği Motifli Cember Bezi.....	125
Fotoğraf 114 : Kalpli Puanlı Motifli Cember Bezi.....	126
Fotoğraf 115 : İşlemeli Cember Bezi.....	127
Fotoğraf 116 : İşlemeli Cember Bezi.....	128
Fotoğraf 117 : İşlemeli Cember Bezi.....	129
Fotoğraf 118 : İşlemeli Cember Bezi.....	130
Fotoğraf 119 : İşlemeli Cember Bezi.....	131
Fotoğraf 120 : Cember Bezi.....	132
Fotoğraf 121 : Çarşaf Bağı.....	135
Fotoğraf 122 : Kastamonu Halk Eğitimi Merkezi Ek Binası.....	136
Fotoğraf 123 : Tırnak Bağlı Peşkir.....	137
Fotoğraf 124 : Tırnak Bağısız Peşkir.....	138
Fotoğraf 125 : Örtü Bezi.....	139
Fotoğraf 126 : Aslan Ağzı Motifli Tırnak Bağlı Peşkir.....	140
Fotoğraf 127 : Renkli Şömen Örtü Bezi.....	141
Fotoğraf 128 : Hesap İş Makarnalı Masa Örtü Bezi.....	142
Fotoğraf 129 : Makarnalı Şömen Örtü Bezi.....	143
Fotoğraf 130 : Peşkir.....	144
Fotoğraf 131 : Örtü Bezi.....	145
Fotoğraf 132 : Kanaviçe İşlemeli Flar.....	146
Fotoğraf 133 : Makarnalı Şömen Örtü Bezi.....	147
Fotoğraf 134 : Örtü Bezi.....	148
Fotoğraf 135 : İşlemeli Şömen.....	149
Fotoğraf 136 : Şömen, Örtü Bezi.....	150
Fotoğraf 137 : Şömen Örtü Bezi.....	151
Fotoğraf 138 : Makarnalı Şömen Örtü Bezi.....	152
Fotoğraf 139 : Şömen Örtü Bezi.....	153
Fotoğraf 140 : Hesap İş Şömen Örtü Bezi.....	154
Fotoğraf 141 : Antikalı Motifli, Tırnak Bağlı, Şömen Örtü Bezi.....	155
Fotoğraf 142 : Şömen Örtü Bezi.....	156

Fotoğraf 143 : Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi.....	157
Fotoğraf 144 : Örtü Bezi.....	158
Fotoğraf 145 : Sıçan Dişi Motifli Örtü Bezi.....	159
Fotoğraf 146 : Baklavalı Şömen Örtü Bezi.....	160
Fotoğraf 147 : Gıcılı Şömen Örtü Bezi.....	161
Fotoğraf 148 : Kareli Şömen Örtü Bezi	162
Fotoğraf 149 : Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi	163
Fotoğraf 150 : Yıldız Çiçeği Motifli Şömen Örtü Bezi	164
Fotoğraf 151 : Karanfil Motifli Şömen Örtü Bezi	165
Fotoğraf 152 : Boğumlu Kanaviçe Örtü Bezi.....	166
Fotoğraf 153 : Bluz	167
Fotoğraf 154 : Kastamonu Renkli Dokuma.....	168
Fotoğraf 155 : Elpek Bezi.....	172
Fotoğraf 156 : Düzen	173
Fotoğraf 157a: Mekik	173
Fotoğraf 157b: Çözü Teli	173
Fotoğraf 158a: Ayakcanlık.....	174
Fotoğraf 158b: İplikler.....	174
Fotoğraf 159 : Çözü Levendi	174
Fotoğraf 160 :Bez İyma	174
Fotoğraf 161 : Elpek Bezi Masa Örtüsü	176
Fotoğraf 162 : Pelement Bezinden Yapılmış Göynek	177
Fotoğraf 163 : Simli Örtü Bezi Örtü	178
Fotoğraf 164 : Örtü Bezi.....	179
Fotoğraf 165 : Simli Örtü Bezi	180
Fotoğraf 166 : Kese.....	181
Fotoğraf 167 : Çanta	182
Fotoğraf 168 : Çanta	183
Fotoğraf 169 : Ebruli İplik, Örtü Bezi Örtü.....	184
Fotoğraf 170 : Örtü Bezi.....	185
Fotoğraf 171 : Örtü Bezi.....	186
Fotoğraf 172 : Antikalı Örtü Bezi.....	187

Fotoğraf 173 : Örtü Bezi.....	188
Fotoğraf 174 : Örtü Bezi.....	189
Fotoğraf 175 : Örtü Bezi.....	190
Fotoğraf 176 : Örtü Bezi.....	191
Fotoğraf 177 : Örtü Bezi	192
Fotoğraf 178 : Örtü Bezi.....	193
Fotoğraf 179 : Çekmen Bezinden Yapılmış Don.....	194
Fotoğraf 180 : Kırmızılı Örtme Bezi.....	196
Fotoğraf 181 : Simli Şeritli Amasra Bez Dokuması.....	197
Fotoğraf 182 : Kırmızı Kenarlı Bez Dokuma.....	199
Fotoğraf 183 : Bez Dokuma.....	200
Fotoğraf 184 : Peşkir.....	202
Fotoğraf 185 : Peşkir.....	203
Fotoğraf 186 : Göklü Don Bez.....	205
Fotoğraf 187 : Alaca Don Bezi.....	206
Fotoğraf 188 : Örtü Bezinden Göz Motifli Perde.....	208
Fotoğraf 189 : Göz Motifli Örtü Bezi /Tokalı Örtme.....	209
Fotoğraf 190 : Örtü Bezi.....	210
Fotoğraf 191 : Örtü Bezi	211
Fotoğraf 192 : Sarılı Örtme Bezi.....	213
Fotoğraf 193 : Çizgili İpek Örtme.....	214
Fotoğraf 194 : İşlemeli Örtü Bezi.....	216
Fotoğraf 195 : İşlemeli Örtü Bezi.....	217
Fotoğraf 196 : Göklü Çarşaf Bezi.....	219
Fotoğraf 197 : Kastamonu Renkli Dokuma.....	220
Fotoğraf 198 : Peşkir.....	222
Fotoğraf 199 : Tırnak Bağlı Peşkir.....	223
Fotoğraf 200 : Göklü Don Bezi.....	225
Fotoğraf 201 : Çekmen Bezinden Yapılmış Don.....	226
Fotoğraf 202 : Peşkir.....	227
Fotoğraf 203 : Örtü Bezi/Peşkir.....	228

HARİTA LİSTESİ

Harita 1 : Taraklı İlçesi Lokasyon Haritası.....	6
Harita 2 : 16. - 17. Yüzyıllarda Anadolu'da İpek Yolu Güzergâhı.....	7
Harita 3 : Batı Karadeniz Bölümü Haritası.....	46
Harita 4 : Bartın Lokasyon Haritası ve İlçeleri.....	47
Harita 5 : Bolu Lokasyon Haritası ve İlçeleri.....	65
Harita 6 : Düzce Lokasyon Haritası ve İlçeleri.....	100
Harita 7 : Karabük Lokasyon Haritası ve İlçeleri.....	105
Harita 8 : Kastamonu İli Lokasyon Haritası.....	133
Harita 9 : Zonguldak İli Lokasyon Haritası ve İlçeleri.....	169

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Taraklı, Göynük ve Kastamonu Çarşaf Bezi Dokumaları.....	233
Tablo 2 : Taraklı, Göynük ve Zonguldak Don Bezi Dokumalar.....	234
Tablo 3 : Taraklı, Göynük ve Zonguldak Göynek Bezi Dokumaları.....	235
Tablo 4a: Taraklı, Bartın-Amasra, Göynük ve Düzce Örtü Bezi Dokumaları.....	236
Tablo 4b: Kastamonu ve Zonguldak Örtü Bezi Dokumaları.....	237
Tablo 5 : Taraklı, Göynük ve Kastamonu Peşkir Dokumaları.....	238

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	×	Doktora	
Tezin Başlığı: Taraklı Bez Dokumalarında Görülen Motiflerin Anadolu'da Yayılımı (Batı Karadeniz Çevresi)			
Tezin Yazarı: Sibel Algül		Danışman: Prof.Kadriye Didem Atış	
Kabul Tarihi: 26.11.2018		Sayfa Sayısı: 237	
Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları			
Taraklı Sakarya İline bağlı; tarihini, kendine ait kültürünü devam ettirmiş, tarihi dokusunu halen içinde barındıran, demografik yapısı ile ayrıcalık gösteren bir ilçe niteliğindedir. Demografik açıdan bakıldığında Taraklı' da yaşayan birçok etnik grup bulunmaktadır. Bu etnik gruplar Taraklı İlçesine göç eden konar-göçer topluluklardır. Bu göç alan yerler arasında Batı Karadeniz Bölümü de bulunmaktadır. Taraklı, önemli ticaret güzergâhı içerisinde bulunması sebebiyle ticaretin gelişmesi ile birlikte bu etnik grupların kendilerine has kültür öğelerinin de göç etmesine bağlı olarak el sanatlarının gelişmesine katkı sağlamıştır. Taraklı İlçesinde bulunan el sanatları; demircilik, dokumacılık, semercilik, urgancılık, yabacılık, saraçlık, mutfaklık, kaşıkçılık, kunduracılık, bastonculuk ve tarakçılıktır. Bu el sanatları arasında yer alan dokumacılığın kökeni eskiçağlara dayanmaktadır. Evlerde kurulu bulunan ağaç dokuma tezgâhlarında halkın kendi ihtiyaçları doğrultusunda dokuma türleri dokunmaktadır. Taraklı İlçesinde yapılan bez dokuma türleri şu şekildedir; Don Bezi, Örtü Bezi ve Çarşaf Bezi'dir. Kültürler arasındaki benzerlik mimariden el sanatlarına, bez dokumalarından yüzeydeki motiflere kadar göstermektedir. Güzeli bulma arayışı içinde olan insanoğlu, görsel açıdan zenginliği önemsemiş ve kullandıkları eşyaların yüzeyine kendilerini simgeleyen ya da kendi kültürünü benliğini anlatan biçimler yerleştirmişlerdir. Bu biçimler dokuma yüzeyinde terim anlamı bakımından motive(yanış) denk gelmektedir. Taraklı Bez Dokumalarındaki motiflerin Anadolu'ya olan yayılımını ele alarak göç yollarının tesbit etmek maksadıyla motiflerin etnik yapıları arasında bir bağ olduğu göstermektir. Çünkü semboller tarihi bir dünyaya doğru açılmaları oluşturmaktadırlar. Bu bağlamda etnik yapının araştırılması ile yola çıkılmış göç gerçeğinin sadece insanların üzerindeki etkisi değil onlarla birlikte, beceri yetisinin ve kültürlerinde beraberinde mekan değiştirdiği gerçeğinin ortaya konmasıdır. Bu sebeple göç sadece göç veren yerleri değil göç alan yerleri de etkilemektedir.			
Anahtar Kelimeler: Göç, Taraklı, Batı Karadeniz, Dokuma, Motif			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	×	Ph.D.		
Title of Thesis: The Propagation of Motifs in Combined Cloth Woven Fabrics in Anatolia (Western Black Sea Environment)				
Author of Thesis: Sibel Algül		Supervisor: Professor Kadriye Didem Atış		
Accepted Date: 26.11.2018		Number of Pages: 237		
Department: Traditional Turkish Arts				
Taraklı connected to the province of Sakarya; history, its own cultural heritage, still retains its historical texture, is a province with a demographic structure and privilege. From a demographic point of view, there are many ethnic groups living in Taraklı. These ethnic groups are communal-immigrant communities that migrate to Taraklı. This migratory place is located in the Western Black Sea Region. Taraklı is in the important trade route, thus contributing to the development of handicrafts due to the development of trade as well as the cultural elements of these ethnic groups also migrating. Handicrafts in Taraklı Province; blacksmithing, weaving, saddlery, spoilage, leprosy, saddlery, favors, spoons, shoemaking, walking and combing. The root of the weaving, which is among these handicrafts, is based on ancient ages. Weaving types are in touch with the needs of the people in the wooden weaving looms established in the houses. The types of cloth weaving done in Taraklı Province are as follows; Don Bezi, Örtü and Çarşaf Bezi. The similarity between cultures shows up to the architects handicrafts, from cloth fabrics to motifs on the surface. Humans who are in search of a gentle discovery have paid attention to the richness of the visual aspect and placed forms that symbolize themselves on the surface of the goods they use or that describe their own cultivated self. These forms correspond to the motif in terms of terms on the weaving surface. It examines the spread of motifs in combed cloth fabrics to Anatolia and shows that there is a link between ethnic structures of motifs in order to determine migration paths. Because the symbols constitute an opening towards a historical world. In this context, the fact that the fact that the ethnic structure has been investigated and the fact that the migrated person is moving is not just the effect on people, but the fact that they have changed the place with their skill and culture. For this reason, migration affects not only emigration but also immigration.				
Keywords: Migration, Taraklı, Western Black Sea, Weaving, Motif				

GİRİŞ

İnsanın, tarihsel sürecine baktığımızda daima gelişerek ilerlediğini görmekteyiz. Bu gelişim içerisinde birey, öncelikle yaşadığı coğrafik koşulların getirdiği barınma, beslenme ve korunma gibi onun bazı temel gereksinimlerini ortaya çıkarmıştır. Zamanla yerleşik hayata geçen insanın temel ihtiyaçları yanında bir takım bireysel gereksinimlerinin de ortaya çıktığı bilinmektedir. Özellikle yaşadığı toplumdaki bireyin sahip olduğu eğitim düzeyi, ekonomik ve politik gücü gibi sosyal sınıfını belirlerken, kişinin estetik kaygısı, beğenilme içgüdüğü de onun toplum içindeki bireysel kimliğini de oluşturmaktaydı. İnsan geçmişte de günümüzde de bedenini ve çevresini korurken daima süsleme eğiliminde bulunduğu bilinen bir gerçektir. Bunun içinde insan en çok farklı liflerden ve tekniklerden oluşmuş tekstil yüzeylerini kullanmıştır.

Anadolu'da konar-göçer bir yaşam süren ve yerleşik hayata geçmiş olan topluluklar iklim koşullarının değişmesi ile birlikte dokumada kullandıkları malzeme ve dokuma türlerini kısmen değiştirmişlerdir. Anadolu Türk dokumalarını incelerken özellikle Yörük ve Türkmen gruplarının iskân tarihini ve göç yollarını incelemek gerekmektedir. Türkmenler daha çok yerleşik bir hayatı benimsemiş tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadırlar. Yörükler ise Anadolu'da ikamet eden göçebe-çoban veya yarı göçebe Türkmen topluluklarıdır. Bu yaşam şekli onlar için bir zorunluluk değil, tercih edilmiş bir yaşam biçimidir. Yörüklüğün devam etmesinin başlıca sebeplerinden biri koyunculuk ve yıllık göç etme devinimidir. Bu göç hareketinde Yörükler daha çok kışlak ve yaylak olarak göç etmektedirler. Bu yaşam tarzı ve sürekli olarak göç etme hareketi eşyalarının taşıyabilir olmasını gerektirmiştir. Bu eşyaları özellikle giyim, çadır ve eşyaları taşımakta kullandıkları çuvaları kendileri dokumuşlardır. Hayvancılıkla uğraşan ve yaşamlarını hayvanların ürünlerine bağlayan göçer toplumların, dokuma ile ilgili sanatların ortaya çıkmasında ve gelişmesinde önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.

Anadolu, coğrafi açıdan birçok devlete ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenden dolayı Anadolu bölgesinin farklı beldeleri de zaman zaman göç aldığı bilinmektedir. Bu göç alan şehirlerden biride Sakarya'dır. Sakarya gerek doğal güzelliği ve yöresel kültürel zenginliğiyle gerekse İstanbul'a olan yakınlığı nedeniyle Türkiye'nin önemli şehirlerinin arasındadır. Marmara Bölgesi'nde bulunan Sakarya, kuzeyinde Karadeniz

ile kıyı sınırları olan Sakarya İli'nin, doğusunda Düzce İli, güneydoğusunda Bolu İli, güneyinde Bilecik İli ve batısında Kocaeli İli ile çevrilmiştir. Sakarya, tarıma elverişli alanları, yağışlı iklimi, bol içme suyu kaynakları, ovaları, akarsuları, gölleri, geniş yeşil alanları, ormanları gibi doğal güzellikleri olan bir ilimizdir. Sakarya İli tarihsel sürecinde de önemli bir belde olmuş tarım ve hayvan yetiştirmeye uygun topraklara sahip olması nedeniyle Osmanlı Devleti'nin tarım, orman ve hayvansal ihtiyacını karşılamaktaydı. Ancak Sakarya beldesine yerleşen topluluklar sadece bu topraklara tarımı ve hayvancılığı getirmemişlerdir. Bu topraklara kendi geleneklerini, kültürlerini, sanatlarını da taşımışlardır.

Çalışmanın Konusu

Taraklı Bez dokumaları Sakarya ilinin bir ilçesi olan Taraklı 'da dokunan yerel bez türüdür. Belde kadınlarının senelerdir dokuduğu bu bezin gerek teknik özellikleri gerekse kullanılan malzemeleri ve süsleme öğeleri araştırılarak incelendikten sonra; bu dokuma kumaşın göç yolu üzerinde olması nedeniyle Sakarya iline yakın hangi beldelerdeki yerel dokuma kumaşlara etkileşimi olduğunu araştırmayı hedeflemekteyiz.

Çalışmanın Önemi

Önceleri el dokuma tezgâhları ile yapılan yani insan gücü kullanılarak üretilen dokumalar, sanayi devriminin başlaması ile birlikte seri üretime geçmiş ve adeta bir bebek yetiştirir gibi özenle dokunan dokumalar yerini fabrikasyon üretime bırakmıştır. Bu fabrikasyon üretiminin hayata geçişi, birçok ev tezgâhlarının kullanımını durdurmuştur. Çünkü ucuz işçilik ve seri üretim önem kazanmıştır. Fakat günümüzde çok az da olsa geleneksel el sanatlarından bazıları devamlılığını sürdürmektedir. Bu devamlılık şu şekilde olmaktadır; belirli bölgelerde iklim koşullarının el vermesi, malzemeye kolay ulaşılabilirlik ve yerel halkın kendi ihtiyaçlarını karşılamak için üretmiş olduğu el dokumalarıdır. Bu el dokumaları sadece bir ihtiyaç değil aynı zamanda kendi kültürünü de yaşatma devinimidir. Bu kültür hareketini sürdüren yöreler arasında Sakarya İl'ine bağlı bulunan Taraklı İlçe'si bulunmaktadır. Bu anlamda bez dokumacılığı giderek yerini fabrikasyon dokumalara bırakmasından dolayı araştırma konumuzun önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın Amacı

Anadolu çapında bakıldığında; motiflerin yayılım ve gelişimlerini izlemek, aynı zamanda aşiret ve oymak göçlerinin yollarını da tespit etmeye yaramaktadır. Bu nedenle; Taraklı dokumalarında kullanılan motiflerin teknik, anlam, isimlendirme ve desen özelliklerinin tespit edilmesi bakımından alan araştırması kapsamında Taraklı İlçesi'ne gidilerek Batı Karadeniz çevresi ile dokumalarda görülen motiflerin (yanışların) kıyaslaması yapılarak aralarındaki benzerlikler veya farklılıklar kaydedilmiştir. Buna bağlı olarak Sakarya İli Taraklı İlçesi'ndeki motiflerin tespit edilmesi ve Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki motiflerin çıkış ve yayılışı hakkında bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Alan araştırması yöntemi ile ilçelere ve ilçeye bağlı köylere gidilerek dokuma ürünleri yerinde gözlemlenerek incelenmiştir. Ek olarak görüşme ve fotoğraf çekimi yapılmıştır. Dokumaların genel özellikleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde, Taraklı İlçesi hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde ise Taraklı' daki bez dokumalarından bahsedilmektedir. Üçüncü bölümde, Taraklı bez dokuma çeşitlerinden bahsedilmektedir. Dördüncü bölümde Taraklı bez dokumalarının Batı Karadeniz'e olan yayılımı yer almaktadır. Son bölüm olan beşinci bölüm ise Taraklı bez dokumalarının Batı Karadeniz çevresindeki motiflerle karşılaştırılması hakkında bilgi içermekte ve konuyla ilgili varılan sonuçlar ve değerlendirmeler yer almaktadır.

BÖLÜM 1: TARAKLI

Türkiye'nin önemli şehirlerinden biri olan Sakarya, gerek doğal güzellikleriyle gerekse yöresel kültürel zenginliğiyle günümüzde hızla kalkınmasıyla dikkat çekmektedir. Marmara Bölgesi'nde Taraklı beldesi, Sakarya ilinin bir ilçesidir. Taraklı ilçesinin Kuzeyi Karadeniz ile kıyı sınırları olup, doğusunda Düzce İli, güneydoğusunda Bolu İli, güneyinde Bilecik İli ve batısında Kocaeli İli vardır. Adını eski Anadolu kavimi Friglerin Tanrısı Sangari'den alan Sakarya Nehri, Türklerin eline geçtikten sonra "Sakarya" adıyla millileşmiş ve daha sonraları bugünkü ilimize ismini vermiştir (Aktaş, 2008:279). Sakarya 15 ilçeye sahip bir büyükşehirdir. Bu ilçeler; Akyazı, Arifiye, Erenler, Ferizli, Geyve, Hendek, Karapürçek, Karasu, Kaynarca, Kocaali, Pamukova, Sapanca, Serdivan, Söğütlü ve Taraklı'dır.

Sakarya İli, Klasik dönemde Bithynia (Bythinia) olarak bilinen bölgede yer almaktadır. Bu isim bölgede yerleşmiş daha sonra aynı isme sahip bir Krallık kurmuş olan Bithynler'den gelmektedir. Bithynia Bölgesi İstanbul'un Anadolu yakası ve doğuda Parthenius (Bartın) yakınlarına kadar uzanmaktaydı. Kuzeyde ise Karadeniz'e (Pontus Euxinus) açılan bölge güneyde Galataia ve Phrygia Epictetus ile batı ve güney batısında Mysia ile komşuydu. Günümüzde Bithynia İstanbul'un Anadolu yakası ile Yalova, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Bolu, Düzce, Bartın, Zonguldak ve Bursa'nın mühim bir bölümünü kapsamaktaydı (Beksaç, 2005:11).

Sakarya, tarıma elverişli alanları, yağışlı iklimi, bol içme suyu kaynakları, ovaları, akarsuları, gölleri, geniş yeşil alanları, ormanları gibi doğal güzellikleri olan bir ilimizdir. Bu özelliği nedeniyle Sakarya İli günümüzde de tarım, hayvancılığa uygun bir belde olma özelliğini sürdürmektedir. Osmanlı Devleti döneminde başkent olan İstanbul halkının tarım, orman ve hayvansal gıdalarını karşılamasından dolayı bu bölgenin sürekli göç aldığı ve yerleşim için uygun olduğu bilinmektedir. 17.yy. seyyahlarından olan Evliya Çelebi de Sakarya ilinden, "*Osmanlı Devleti sınırları içerisinde önemli ayrıcalıkları olan bir yer*" olarak bahsetmiştir. Osmanlı Döneminde Sakarya ili Asya'yı Avrupa'ya bağlayan önemli bir göç yolunun üzerinde bulunmuş olması ile tarihi İpek Yolu güzergâhında yer alması nedeniyle de tarih boyunca Avrupalı tacirlerin ilgisini çekmiştir (Aktaş, 2008:30)

Sakarya'nın ilçesi olan Taraklı, Hellenestik dönemde “Bytinia” adını alan bölge içindeydi. Eski adı “ Dablar” olan Taraklı, Osmanlı devleti döneminde kaza olmuş, Cumhuriyetle birlikte bucak olarak kalmış daha sonra ise ilçeye dönüşmüştür. Taraklı, yaşam koşullarının, üretim tekniklerinin, mekânsal niteliklerin ve geleneklerin hızla değiştiği dünyada ilçe merkezleri içerisinde tarihi dokusunu halen korumaktadır. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde bahsedildiği üzere İlçede halkın şımşır kaşık ve tarak yapması sebebi ile adının Yenice Tarakçı olarak adlandırıldığı belirtilmektedir. Bu isim zamanla değişim göstermiş ve halk dilinde Taraklı olarak isimlendirilmiştir (Erdoğan, 2003:3).

Osmanlı İmparatorluğu, kuruluş, gerileme, yükselme, duraklama ve gerileme dönemlerinde, siyasi, ekonomik ve toplumsal durumların değişmesine bağlı olarak, iskan politikasını farklı şekilde harekete geçirmiştir. Osmanlı, kuruluş döneminde konar-göçer Türk aşiretlerini yeni alınan bölgelerin Türkleştirilmesi amacı ile kullanmasının beraberinde, yerleşik halkın savaşçı özellikleri, disiplinli ve birlik içinde olmaları nedeniyle de onları fethedilen bölgelere yerleştirmiştir (Halaçoğlu, 2006: 2-3).

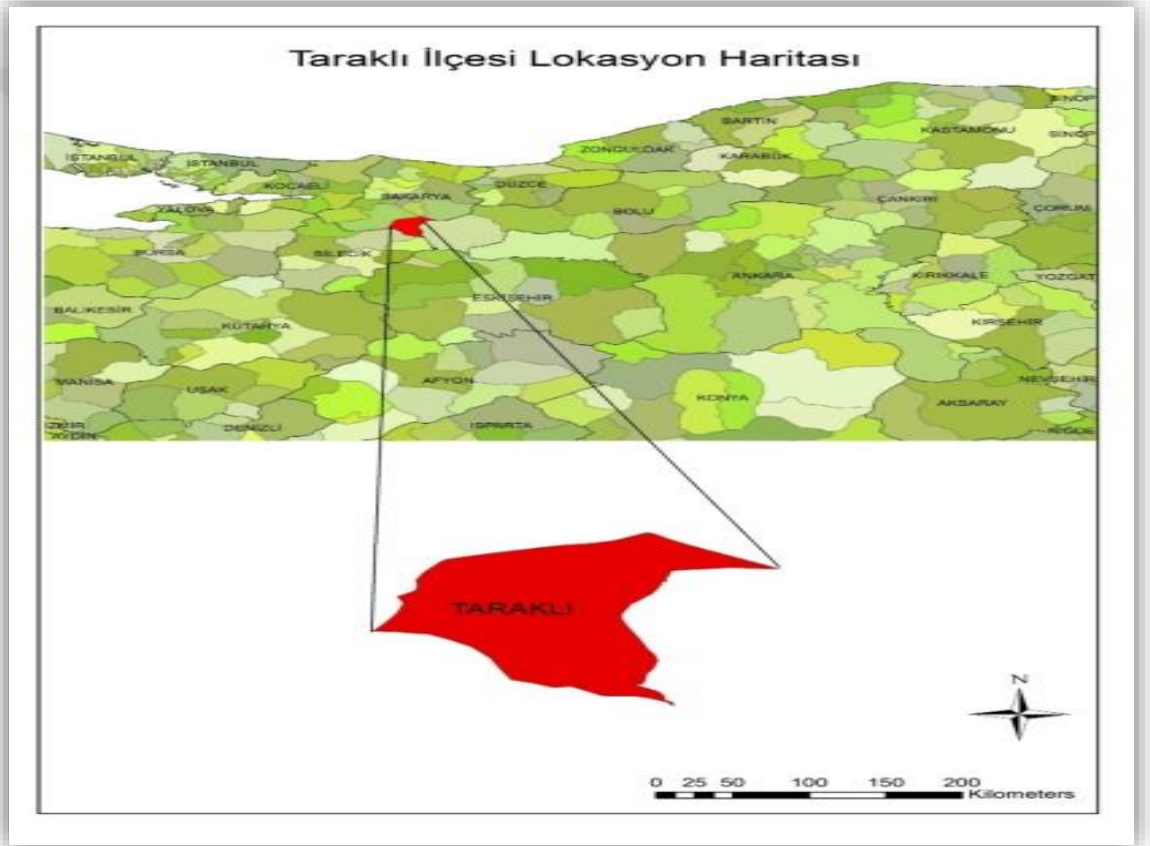
Osmanlı İmparatorluğu Çarlık Rusya'sı ile yapılan savaşta Kırım ve Kafkasya'dan gelen göçmenler Anadolu ve Rumeli'ye iskân edilmişlerdir. Türklerin Anadolu kapılarını açmasıyla birlikte gelen Türkmenler Anadolu'nun farklı bölgelerine yerleşmişlerdir. Yayılım alanı içerisinde Sakarya coğrafyası da yer almaktadır. Sakarya'ya özellikle Moğol istilasından dolayı göç eden Türk yani yerli- yerleşik grup olarak anılan “Manavlar” ile göçer “Yörükler” ve diğer kültür grupları (Çingeneler) 11.yy. ve 12.yy.'da yerleşmişlerdir. Bu göçmenler yerleşerek köyler kurmuşlardır. Taraklı' da yaşayan etnik gruplar arasında Abdallar ve Manavlar yer almaktadır. Göçlerin olması ile beraberinde getirdikleri kültür değerlerini Anadolu'da sürdürmüşlerdir. Bu yaşatılan kültür dokuma sanatında aynı şekilde görülmektedir. Bu sebeple araştırmanın konusunu ve sınırlarını içermektedir (Aktaş, 2008:72).

1.1. Taraklı İlçesi'nin Coğrafi Konumu

Sakarya'ya bağlı olan Taraklı İlçesi'nin coğrafi konumu şu şekildedir. Marmara Bölgesi'nin güneydoğusunda yer alan Taraklı ilçesi, Sakarya ili sınırları içindedir. Taraklı İlçesi; Ankara ile İstanbul şehirleri arasındadır. Ankara'ya uzaklığı 270

kilometre, İstanbul'a ise 200 kilometre olan Taraklı, Adapazarı'na 73 kilometre uzaklıktadır. İlçenin doğusunda Bolu İli, Göynük İlçesi, batısında Geyve İlçesi, güneyinde Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, kuzeyinde Akyazı İlçeleri yer alır. Bulunduğu konum itibariyle Taraklı İlçesinin doğusunda Bolu İli-Göynük İlçesi'ne 28 kilometre, batıda Geyve İlçesi'ne 34 kilometre, güneyde Bilecik İli-Gölpazarı İlçesi'ne 30 kilometre uzaklıktadır (Aktaş, 2008: 279).

Harita 1
Taraklı İlçesi Lokasyon Haritası

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

1.2. Taraklı'nın Tarihi

Taraklı İlçesi antik çağda Bitinya (Bytina) bölgesinde yer almıştır. Bu çağda Dablais, Doris, Dablai isimleri ile anılmıştır. Taraklı İlçesi, Bizans döneminde Bursa Tekfurluğuna bağlı bir kale şehri niteliğinde olmuştur. Osmanlı Devletinin

kurulmasından önce (Ertuğrul Gazi zamanında), Osman Gazi'nin Taraklı'yı almak istemesi üzerine Harmankaya Tekfurı Köse Mihal'in önerileri dikkate alınarak Osman Bey'in silah arkadaşı Samsa Çavuş Sakarya vadisindeki Sorkun, Yenice Tarakçı (Taraklı) ve Göynük taraflarına akın düzenlemiştir. Hristiyan olan halkın yaşadığı bu toprakları fethederek Bizanslılardan almış ve Osman Beyliğinin topraklarına katmıştır (Erdinç, 2003: 3).

Asya'yı Avrupa'ya bağlayan önemli göç yolunun üzerinde bulunan Sakarya İl'inin beldeesi olan Taraklı beldeesi tarihi İpek Yolu güzergâhında yer almış olmasından dolayı önemli bir yer teşkil etmektedir.

Harita 2

16. -17. yy. 'da Anadolu'da İpek Yolu Güzergâhı

Kaynak: Halil İnalçık, Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar, 2008:224-225.

1.3. Taraklı İlçesi'nin Sosyolojik Yapısı

Taraklı İlçesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul-Üsküdar ile Bağdat'ı birbirine bağlayan orta kol özelliğindeydi. Cumhuriyet döneminde Sapanca-Geyve-Taraklı-Göynük ve Beypazarı üzerinden Kayseri'ye kadar uzanan Ankara yolu, o dönemde en işlek yollardan biri olarak bölgenin ticaretini dinamik hale getirmiştir. Taraklı 'da, Cumhuriyet döneminin beraberinde bölge halkının 1950 yılına kadar geçim

kaynağının merkezini ipek böcekçiliği oluşturmaktaydı. Yetiştirilen ipek böceği Taraklılı tacirler tarafından alınıp, kozanın içindeki ipek böceğinin sıcak buharla öldürülmesi işlemini gerçekleştirdikten sonra her hafta Cumartesi günü kurulan ipek kozası Borsası'nda, tellal aracılığıyla tacirlere açık artırma ile satış yapılarak pazarlanmıştır. 1950-1965 tarihleri arasında Taraklı'da ticaret gelişmiş, Taraklı ticaret merkezinin yoğun olduğu bir konuma gelmiştir. Bu tarihlerde Taraklı-Nallıhan arasındaki köylerin ürettiği bütün ürünler Taraklı tacirleri tarafından satın alınarak İstanbul'a pazarlanmıştır. Taraklı halkının % 90'ı tarım ve hayvancılıkla, %10'u ticaret ve benzeri işlerle uğraşmaktadır. Taraklı İlçesi, hayvancılık olarak yeterli potansiyele sahiptir. Fakat son dönemlerde hayvancılığa olan ilgi azalmıştır. Hayvancılık daha çok küçük ölçekli işletmelerde yapılmaktadır. Koyun cinsi bakımından; kıvırcık, merinos melezi, sakız melezi ve az sayıda diğer yerli cinsler bulunmaktadır. Koyunculuk genel olarak Karagöl yaylası ile bağı olan İlçenin Hark, Tuzla, Doğancıl, Çayköy, Sabırlar, Mahdumlar, Avdan İç ve Dışdedeler köylerinde damızlık maksadı ile yapılmaktadır (Aktaş, 2008: 282-283).

1.4. Taraklı İlçesi'nde Yaşayan Topluluklar

Sakarya'da Osmanlı'ya kadar gelen süreçte yaşamış olan topluluklar Manavlar, Balkan ve Rumeli Türkmenleri, Boşnaklar, Tatarlar, Yörükler, Arnavutlar, Karadeniz Türkmenleri, Abdallar, Gürcüler, Kurmançlar /Kürtler, Abhazlar, Çerkezler, Romanlar/Çingeneler Hemşinliler, Lazlar, Pomaklar, Orta Anadolu Türkmenleri, Zenciler/Araplar/Sudanlılar şeklindedir. Taraklı 'da yaşayan toplulukları Manavlar ve Abdallar oluşturmaktadır. Bu topluluklar Türk kültürünün tüm özelliklerini günümüzde devam ettirmektedirler. Yöreye yerleşim bakımından; Manavlar 700 yıl, Abdallar ise 300 yıldan fazla bir süredir Taraklı'da yaşamlarını sürdürmektedirler (Aktaş, 2008:303-282).

BÖLÜM 2: TARAKLI BEZ DOKUMALARI

2.1. Taraklı İlçesi'nde Bulunan El Sanatları

Sakarya'nın İlçesi olan Taraklı, Marmara bölgesinin önemli ticaret yolu üzerinde yer alması nedeniyle beldesinin dinamik yapısı yanında el sanatlarının da gelişmesini sağlamıştır. Taraklı halkının gelenek ve göreneklerine bağlılığı ve yörede bu el sanatlarını üretirken kullandıkları ham maddenin bol olması el sanatlarının çeşitlenmesine neden olmuştur. Bu sanatlardan; Demircilik, Semercilik, Urgancılık, Saraçlık, Mutaflık*, Kaşıkçılık, Kunduracılık, Bastonculuk, Tarakçılığın dışında kızların çeyizleri için yaptıkları örgü, dantel, oya ve nakışı sayabiliriz. Ayrıca Taraklı beldesinin günümüzde nerdeyse yok olmaya başlamış olan el sanatlarından biri de el tezgâhlarında dokunan bez dokumasıdır (Çavaç, 2008:1).

Fotoğraf 1

Adapazarı Bez Fabrikası Ürünlerinin Galatasaray Lisesi'ndeki Tanıtım Reyonu-
1935 Yılı.

Kaynak: TUNA, F. (2008). *Dünden Bugüne Adapazarı*. Sakarya: Sakarya Büyükşehir Belediyesi, s. 314.

***Mutaf:** “1.isim Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse. 2.Keçi kılından dokunmuş veya örülmüş çul, çuval, yem torbası vb. şey”.

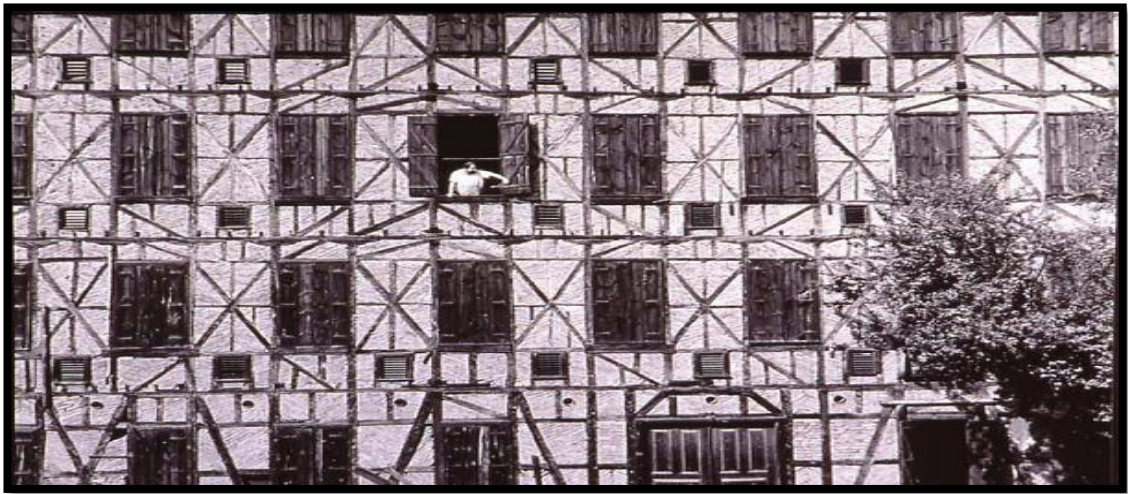
2.1.1. Taraklı Bez Dokumalarının Tarihi

Taraklı İlçesi'nde 1980'li yıllara kadar dokumacılığın yaygın görüldüğü, özellikle köylerde az sayıda evden birinde dokuma tezgahı ya da kilim bulunmaktaydı (Çoruhlu, 2005: 1104). Evlerde sadece dokuma yapımı için ayrılmış bir odaya kurulan ağaç dokuma tezgâhlarıyla kadınlar, ailenin ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla çeşitli dokumalar yapmışlardır. Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi Taraklı İlçesi'nde de halkın giysi ve çeyizlik gibi ihtiyaçlarını karşılamak için her evde dokuma tezgâhlarında kumaş dokunmuştur. Dokuma sanayinin gelişmesi ile birlikte gelen teknik ilerleme, hazır ürünlerin kolay elde edilir olmasına ve zamanla el dokumacılığına olan ilginin azalmasına sebep olmuştur. Anadolu topraklarında yaşayan Türk toplulukları gibi Taraklı halkı da, geleneklerine ve göreneklerine bağlıdır. Günlük ihtiyaçlarını karşılamak için ürettikleri dokuma kumaşların yanı sıra aileler evlenecek çağdaki gençler için, çeyizlik veya hediye olarak bol miktarda bez dokumaktadırlar (Öztürk, 2010: 34).

Taraklı İlçesi'nde, özellikle köylerinde dokumadan elde edilmiş bezlerden dikilmiş kıyafetler giyilmekteydi (Öztürk, 2010: 34). Günümüzde ise Taraklı bezinden dikilmiş giysi giyen kişi sayısı oldukça azalmış olup çoğunlukla köylerde yaşlı kadınlar tarafından giyilen, don bezinden yapılmış şalvar tercih edilmektedir. Taraklı İlçesi'nde görülen bez dokumalarında kullanılan iplikler ipek ve pamuktur. (Öztürk, 2010: 44).

Fotoğraf 2

Kozahane, 1962 Yılı.

Kaynak: TUNA, F. (2008). *Dünden Bugüne Adapazarı*. Sakarya: Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 2008: 321.

Hayvancılığın yoğun olduğu bölgelerde belirli zamanda koyunların yünleri kırpılır ve elde edilen yünlerse öncelikle yıkanıp temizlenir ve kurumaya bırakılır. Taraklı beldesinde elde eğrilerek inceltilen yün, ip haline getirilmekteydi. Daha sonra iplikler tezgâha geçirildikten sonra dokunarak kumaş elde edilmekteydi. Yün, keten, pamuk ipliğinin yanı sıra Taraklı dokumalarında ipek ipliği de kullanıldığı da bilinmektedir. Taraklı halkı evlerde yetiştirdikleri ipek böceğinin kozasını kazanlarda 2-3 gün sıcak su içerisinde bekletirmiş. İçi yumuşayan kozadan çekilen ipler, döndürülerek sarılır ve çile haline getirilirmiş. İsteğe bağlı olarak ipliklere doğal olarak boyama işlemi gerçekleştirilirdi. Özellikle İpekten dokunmuş olan bez dokumalar çeyizlik yorganların yüzeylerinde kullanılmaktaydı. Bir genç kızın çeyizi için 20-30 metre kumaş dokunmaktaydı (Sakarya Valiliği, 2003: 158).

Evlerde kurulu olan dokuma tezgâhlarında; yer döşemesi olarak pala bezi, kadınların başörtüsü olarak kullandıkları örtü bezi, giysi yapımında kullandıkları don bezi dokunmuştur. Bu dokuma türleri belirli ebatlarda dokunmaktaydı. Bu ebatlar dikilecek eşyaya göre yan yana getirilmiş bezin dikilmesi ile istenilen ebatlar oluşturulmuştur. Bez dokumacılığında yaygın olarak kullanılan motifler arasında benzerlikler görülmektedir. Bunun sebebi motiflerin kuşaktan kuşağa aktarılarak ulaşmış olmasından kaynaklanabilmektedir (www.sakaryakulturturizm.gov.tr, 2018).

Taraklı İlçesi'nin köylerinde kadınlar taraklı dokumalarından dikilmiş kıyafetler giymektedir. Bu giysiler sadece beyaz renkte olabildiği gibi açık mavi renkte olan boyuna çizgili taraklı kumaşlarından dikilmektedir. Bu giysilerin boyu kalça hizasına kadar inen Göynek/Gömlek adı verilen giysidir. Bu gömleklerin yüzeyi işlemez, uzun kollu ve kolları düğmesiz olup hâkim yakalıdır. Gömleğin önünde yukarıdan aşağıya çeşitli renklerde 40 adet düğmesi bulunmaktadır. Bu tür gömleğe “Kırkdüğme Göynek/Gömlek” adı verilir. Gömlek dış giysi içene giyilmekteydi. Gömlek üzerine, önü kapalı, koyu kahverengi/siyah renkte “keçe” (Yapağı ya da keçi kılın dokunmadan, yalnızca dövülmesi ile elde edilen kaba kumaş) kumaştan yapılan önden 6 düğmeli “Yelek” giyilirdi. Yelek giyilmediğinde bordo ya da mor renkli ince keçe/kadife kumaştan, “Cepken” giyilirdi. Boyuna, renkli, kenarları “payetli” (işlemede kullanılan pul) yemeni, yazmadan “Çember”, ince kumaştan “Krep” ya da “Çevre” bağlanılırdı. Sırma işlemeli/yöre motifleriyle bezeli mendil yani Çevreler 35 x 35 cm. ya da 40 x 40

cm. ebadında olup, yazın sıcakta başa, serin havalarda boyuna bağlanılmaktaydı (www.sakaryakulturturizm.gov.tr, 2018).

Fotoğraf 3
Pullu Çevre Örneği

Kaynak: ÖZTÜRK, Gülşen “Tarakli ve Kaynarca Bez Dokumaları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, 2010 : 110-Resim:104.

Kadınlar bellerine yün veya pamuklu bezden yapılmış turuncu, koyu yeşil, gülkurusu renklerden oluşan çizgili, kare biçiminde el dokuması “Kuşak” bağlarlardı. Bağlanan kuşağın üzerine, 30 x 90 cm. boyutunda dikdörtgen şeklinde Kandıra/Şile bezinden dokunmuş, yüzeyinde yöreye ait motiflerle süslü, kenarları ise kanaviçe ile işlenmiş “Yağlık” takılırdı. Bunlara ek olarak işlemeli “Mendil”/“Çevre” de takılmaktaydı (www.sakaryakulturturizm.gov.tr, 2018).

Fotoğraf 4
Gül Motifli Yağlık

Kaynak: ÖZTÜRK, Gülşen “Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, 2010:84-Resim:86.

Başa takılan fes üzerine renkli ince katlanabilen “Krep” sarılmaktaydı. Bekâr veya evli kadınlar başlarına üst kısmı sargılı fes şeklinde “Kofi/Kofu” isimde başlık giyorlardı. Kofu’nun üzerine arkaya doğru sarkan beyaz/kırmızı/mavi renkte “Grep Örtme” takarlardı. Diğer ismi Yemeni olan Örtünün kenarları oyalı/payetli, beyaz, kırmızı, mavi, renktedir (www. sakaryakulturturizm.gov.tr, 2018).

Peşkir ve önlük ise kızların çeyizlerine koymak için işledikleri bez dokumalardır. Önlüklerin yapımında kumlu keten kullanılmaktaydı. İşlemeler genellikle pembe, sarı, kırmızı, beyaz ve siyah renklerdeydi. Peşkir ve önlük kenarları, pul ve boncuklarla da süslenebilmekteydi. Bitkisel motifler ise süslemede en çok tercih edilenler arasındaydı. Genç kızların çeyizine 3-4 önlük, 15-20 tane de peşkir konulmaktaydı. Kızlar bu işleri öğrenmeye 16 yaşından önce başlamaktaydı. Çeyiz için özellikle kumaş olarak beyaz renk alınmakta ve beyaza giden her renkte iplikle işlemeler yapılmaktaydı. İşlemelerde kullanılan motifler işlemeyi yapanın beğenisi doğrultusunda işlenmekteydi (Sakarya Valiliği, 2003: 161).

Taraklı’ya yakın olan Sakarya’nın bir başka ilçesi Arifiye’nin Molla köyünde eskiden ağaçtan yapılmış olan el dokuma tezgâhlarında genellikle iç çamaşırı dokunmaktaydı.

Bu el dokuma tezgâhlarında dokunmuş olan keten kumaşlardan iç çamaşırı ve göynek yapılmaktaydı. Küçük boyutta olan el dokuma tezgâhlarında ise “çevre” olarak isimlendirilen ipekten mendiller dokunmaktaydı. İç giyiminde genel olarak keten ipliği tercih edilmekteydi. Günümüzdeki karşılığı atlet olan bu keten iç çamaşırına “fanila” denilmekteydi. Genç kızlar ise çeyizlerine bu iç çamaşırını koymaktaydılar. Yaşlı kadınlar genellikle beyaz renkte, beyaz örtme denilen büyük bir örtü kullanmaktaydılar. Bu örtülerin kenarları iğne oyası ile işlenirdi. Yaşlı ve evli kadınlar örtülerinde koyu renkleri tercih etmekte, genç kızlar ise daha canlı renkleri tercih etmekteydiler (Sakarya Valiliği, 2003: 180).

Ülkemizde el dokuma tezgâhlarında dokunan bez dokumacılığı azaltmış bulunmaktadır. Ancak günümüzde bu el dokuma sanatı kısmen de olsa devam etmektedir. Birçok kültüre ev sahipliği yapmış ilçede en belirgin olarak Osmanlı kültürünün geleneği görülmektedir. Taraklı ilçesi Yörük ve Türkmen olan bu etnik gruplara ev sahipliği yapmıştır ve yapmaktadır. Dokumacılık Osmanlı döneminden kalan bir miras olması sebebi ile yörede dokuma işini üstlenen gruplar Yörük ve Manavlardır (Öztürk, 2010: 35).

2.1.2. Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Tezgâh Tipi

Taraklı İlçesi araştırması kapsamında yapılan literatür taraması ve alan araştırmasına bağlı olarak köylerde az sayıda kurulu bez dokuma tezgâhına rastlanmış ve buna bağlı olarak dokuma yapan az sayıda insana ulaşılmıştır. İlçede mevcut kullanımdaki tezgâh, ahşap bez dokuma tezgâhlarıdır. Bez dokuma tezgâhlarına halk kendi dilinde (yöresel olarak) “düzen” adını vermektedir. Bu düzene Çukur Tezgâh* da denilmektedir. Çukur tezgâhlar /ahşap tezgâhlar küne ve kayın ağaçlarından yapılmaktadır. Bez dokuma tezgâhı yöresel adı ile düzeni meydana getiren parçalar; ayakçak, tefe, gücü, kamış, çubuk, geledir, top geledir, delikli taş, kötürüm, şakıra, hademe ve kuş, gücü sopası, çımbar, mekik ve taraktır (Öztürk, 2010: 36).

***Çukur Tezgah:** : “Bunlar da biçim bakımından aynen yüksek tezgahlar gibidir. Yalnız pedallar, döşemede açılan bir deliğe oturtulan sandık içerisinde. Dokumacı da bu sandık şeklindeki çukurun kenarına, döşeme üzerine oturur. Çukur tezgahlar, Karadeniz bölgesinde iki katlı evlerin üst katına kurulur”.

Fotoğraf 5
Taraklı Kültür Evi

Kaynak: http://www.gezi-yorum.net/wp-content/uploads/2013/01/tarakl%C4%B1.7.ebbb_.jpg (22.06.2018).

Fotoğraf 6a
Taraklı Bez Dokuma Tezgâhı

Fotoğraf 6b
Düzen ve Ayakçak

Kaynak: Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

Fotoğraf 7a
Mekik

Fotoğraf 7b
Çözü Teli

Kaynak: Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algöl (17.11.2017).

Fotoğraf 8a
Çıkırık

Fotoğraf 8b
Masuralar

Kaynak: Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algöl (17.11.2017).

Fotoğraf 9
İplikler

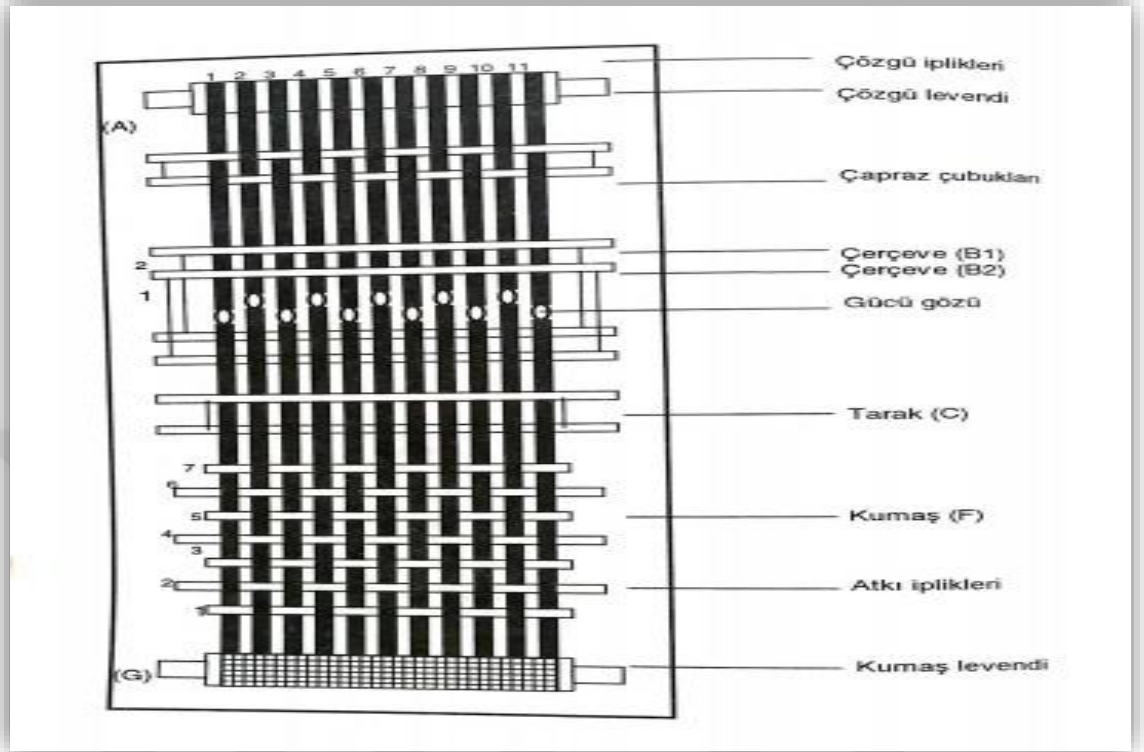

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

2.1.3. Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Malzemeler

Dokumadaki boyuna (dikey) olan ipliklere çözgü iplikleri, enine (yatay) olan ipliklere ise atkı iplikleri denilmektedir. Çözgü iplikleri birbirine paralel olmakla birlikte belirli sayıda biri diğerinin yanında olacak şekilde sıralanmaktadır. Dokuma oluşturulurken birbirine paralel olan çözgüler leventlere sarılmış olarak dokuma tezgâhına verilmektedirler. Dokuma esnasında atkı iplikleri çözgü ipliklerine dik olarak çözgü ipliklerinin bir altından bir üstünden geçirilmektedirler. Masuraya sarılı olarak bulunan atkı iplikleri çözgülerin arasından mekik yardımıyla geçirilmektedir (Dölen, 1992: 271). Atkı ipliğinin çözgü tellerinin bir altından bir üstünden geçirilmesi ile dokuma yüzeyi elde edilmektedir. Elde edilen bu dokumalara “bezayağı dokuma” denilmektedir. Bez dokumaları genellikle Taraklı yöresinde, bezayağı dokuma tekniği kullanılarak dokunmuştur. (Öztürk, 2010: 3).

Fotoğraf 10
Dokuma İşlemi

Kaynak: Basit Yapılı Dokuma Örgüler, Nuray Yılmaz/Elvan Anmaç, 2000: 10.

Geçmiş yıllarda Taraklı İlçesi'nde bez dokumada hammadde olarak ipek ipliği ve pamuk ipliği kullanılmıştır. Günümüz örneklerinde ise hazır ip kullanılmaktadır. Yöre halkının geçmişte kendi imkânları ile yetiştirmiş olduğu ipek böceğinden doğal yollar ile elde ettikleri ipek ipliğinden genelde başörtüsü olarak kullanılan örtme bezi dokunmaktaydı. Dokumada hammadde olarak kullanılan pamuk ipliği, geçmiş yıllarda kendi imkânları ile yetiştirilmekte ve çeşitli yardımcı araç gereçler kullanılarak ip haline getirilmekteydi. İlçede ekilen pamuk, hasat zamanı geldiğinde toplanarak kümeler haline getirilir ve yay olarak isimlendirilen araçla ayırma işlemi uygulanırdı. Bu işlemde sonra oklavaya sarılır ve büküme hazır hale getirilirdi. Büküme hazır hale getirilen pamuk çıkırık yardımı ile bükülür ve iğ aracılığı ile ince büküm oluşturularak eğrilirdi. İnce büküm halindeki pamuk ipliği “keçire” olarak isimlendirilen alet yardımı ile bağlanarak iplik demeti oluşturulmaktaydı. Demet haline getirilen pamuk iplikleri “çiriş” adı verilen buğday unu ve su karışımı ile kazanlarda 1-2 saat aralığında

kaynatılmaktaydı. Kaynatma işlemi bitiminde demet halindeki pamuk iplikleri mukavemetinin artırılması maksadıyla kurutulmaktaydı. Kurutulmuş pamuk iplikleri keçirelerden geçirilerek çıkırık aracılığıyla yaklaşık boyutları 12 cm - 15 cm arasında değişkenlik gösterebilen hammaddesi kamış olan masuralara sarılmaktaydı (Sakarya Valiliği, 2003: 157-158). El dokuma tezgâhı olan ahşap tezgâhlar genelde kayın ve küne ağacından yapılmaktaydı. Bu ahşap tezgâhlara “düzen” veya “çukur tezgâh” adı verilmektedir. Dokuma tezgâhı olan çukur tezgâhı / düzen üzerine çözgü iplikleri dikey olarak yerleştirilmektedir. Dokumayı meydana getiren esas parçalardan bir başka malzeme ise mekiktir. Mekik içinde masurada atkı ipi bulunmaktadır. Ağızlık ipi açılır ve arasından mekik yardımı ile atkı ipi geçirilir. El dokuma tezgâhı üzerinde bulunan tefe ile sıkıştırılmasıyla gerçekleşen atkı ipliği çözgüleri birbirine bağlayarak dokumayı oluşturmaktadır. Tüm bunlara ek olarak dokumanın düzgün bir biçimde ortaya çıkmasını sağlamak amacı ile “cımbar” denilen bir alet kullanılmaktadır (Öztürk, 2010: 4).

2.1.4. Taraklı Bez Dokumalarında Kullanılan Bitkisel Boyalar

Sakarya İli dağlar ve tepelerle çevrili olmasından dolayı buralarda çok fazla yayla vardır. Sakarya ilinin en önemli yaylası Karagöl yaylasıdır. Sakarya'nın dağları tamamen ağaçlar ile kaplıdır. Bu ağaçlar arasında gürgen, kayın, meşe, köknar, şimşir ve çam ağaç türlerine sıkça rastlanmaktadır. Taraklı ilçesinde bulunan Karagöl Yaylasında yetişen “yüksük otu” doğal boyama maddesi olarak kullanılmaktadır (Öztürk, 2010: 22). Recep Karadağ'ın da ifade ettiği gibi kırmızı çiçekli olan yüksük otu, halk arasında mayasıl otu ve parmakçı otu olarak da bilinmektedir. Türkiye’de dokuz adet yüksük otu türü bulunmaktadır. Yüksük otunun çiçekleri çeşitli renklere sahiptir. Boyama için dokuz çeşidi kullanılmaktadır (Karadağ, 2007:108).

Fotoğraf 11

Taraklı Karagöl Yaylası ve Doğal Boyada Kullanılan Yüksük Otu

Kaynak: ÖZTÜRK, Gülşen “Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, 2010: 22.

Fotoğraf 12

Yüksük Otu ile Boyanmış İplik

Kaynak: Recep Karadağ, Doğal Boyamacılık, 2007:109.

BÖLÜM 3: TARAKLI BEZ DOKUMA ÇEŞİTLERİ

Taraklı İlçesi'nde dokunan bez dokuma çeşitleri; Don Bezi, Örtü Bezi ve Çarşaf Bezi olarak adlandırılmaktadır. Taraklı bezinden örtü, başörtüsü, iç çamaşırı, gömlek, mendil, işleme örtüleri elde edilmektedir. Örtü bezi kullanım alanına göre yağlık, çevre gibi isimler alır. Bez dokumalar yörede çukur tezgâh/düzen adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmaktadır. Bu bez dokuma çeşitlerinde kullanılan iplikler; ipek ve pamuk ipliğidir. **Don bezi**, alt giyim olarak şalvar yapımında kullanılmaktadır. Genelde ipliklerde kullanılan renkler, beyaz, mavi ve kırmızıdır. **Örtme bezi**, kadınların başlarına örttükleri başörtüsü kullanımı için yapılmaktadır. Yöre halkının geçmişte kendi imkânları ile yetiştirmiş olduğu ipek böceğinden doğal yollar ile elde ettikleri ipek ipliğinden dokunmaktaydı. Günümüz örneklerinde ise hazır ip kullanılmaktadır. **Çarşaf bezi**, yatak örtüsü olarak kullanılmaktadır. Genelde ipliklerde kullanılan renkler, beyaz, mavi ve kırmızıdır. Taraklıda kullanılan **Yağlık**, kuşağın üzerine takılan genelde 30×90 cm. ölçülerinde dikdörtgen formda, yüzey ve uç kısımlarına kanaviçe işlenmiş bir bez dokumadır. Peşkir (havlu), yörede el ve yüz silmek için kullanılır. **Peşkirler** ise genellikle dikdörtgen formda olup, karşılıklı iki dar kenarı çeşitli tekniklerle işlenmektedir. Kenarları pul ve boncuk ile süslenebilmektedir. Genelde bitkisel motifler kullanılmaktadır. Peşkir dokumada yüzey genelde beyaz renktedir. Genç kızlar çeyizlerine 15-20 adet peşkir koymaktaydılar. Çeyizde özellikle bez dokumanın rengi beyaz tercih edilmekteydi ve beyaza uygun olan her renk ile de yüzeyi işlenmekteydi (Sakarya Valiliği, 2003: 161). **Çevre**, bezayağı tekniği ile dokunmakta ve yörede çevre olarak adlandırılan bu dokuma aslında bir çeşit mendildir (www.sakaryakulturturizm.gov.tr, 2018).

3.1. Taraklı İlçesi'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Taraklı beldesinde yapılan araştırma ve incelemelerde, evlerde gerek çeyizlik için gerekse geçmişten günümüze kadar ulaşabilen Taraklı bez dokuma örnekleri tespit edilmiştir. Bu örnek eserlerin sadece 2 adedi örtme bezi, 5 adedi peşkir, 3 adedi perde, 1 adedi örtü bezi, 2 adediye göynektir. Ayrıca Taraklı İlçesi'nin **Alballar Köyü**'nde 5 adet çarşaf dokuma örneği, **Mahdumlar Köyü**'nde ise 2 adet örtme bezi, 1 adet bez dokuma, 1 adet don bezi ve 1 adet don bezinden yapılmış şalvar (don) örneği bulunarak

ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve görsellerle desteklenmiştir. Bu örnek eserleri ayrıntılı olarak incelediğimizde;

Örnek-1

Fotoğraf 13
Örtme (Örtü) Bezi

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi , Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Örtme (Örtü) Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 62 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1116 çözgü teli – 2125 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-2

Fotoğraf 14
Örtme (Örtü) Bezi

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algöl (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Örtme (Örtü) Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 65 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1040 çözgü teli – 1210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-3

Fotoğraf 15

Kenarları Şeritli/Çubuklu/ Çizgili Motifli Peşkir

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 50 cm. En; 35 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 665 çözgü teli – 1210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-4

Fotoğraf 16

Peşkir

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 50. En; 35cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 490 çözgü teli – 800 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 14 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-5

Fotoğraf 17
İşlemeli Örtü Bezi

Kaynak: Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları, Gülşen ÖZTÜRK, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010: 57, Resim-66.

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 96 cm. En; 80 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1200 çözgü teli – 1632 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-6

Fotoğraf 18
Örtü Bezi/Peşkir

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi / Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 42 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 462 çözgü teli – 900 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 10 atkı teli × 11 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-7

Fotoğraf 19
Örtü Bezi / Peşkir

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi / Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 42 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 756 çözgü teli – 1260 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-8

Fotoğraf 20
Göz Motifli Perde

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Göz Motifli Perde
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 182 cm. En; 63 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1134 çözgü teli – 3094 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-9

Fotoğraf 21

Örtü Bezi

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 42 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 756 çözgü teli – 1530 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-10

Fotoğraf 22

Perde

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Perde
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 182 cm. En; 63 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1134 çözgü teli – 3094 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-11

Fotoğraf 23

Perde

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Perde
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 182 cm. En; 63 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1134 çözgü teli – 3094 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli $\times$ 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-12

Fotoğraf 24

Göynek

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Göynek
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 52 cm. Omuz Genişliği; 40 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** -
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözüğü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözüğünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-13

Fotoğraf 25

Göyneklik Bezden Dokunmuş Fanila

Kaynak: Sakarya İli Taraklı İlçesinde El Sanatları ve Zanaatları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zümrüt Çavaş, 2008, EK:5, Fotoğraf: 12.

- **Eserin Adı:** Göyneklik Bezden Dokunmuş Fanila
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-14

- Alballar Köyü'nde Bulunan Çarşaf Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 26

Çarşaf Bezi

Kaynak: Alballar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Alballar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225 cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2660 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-15

Fotoğraf 27

Çarşaf Bezi

Kaynak: Alballar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Alballar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2660 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-16

Fotoğraf 28
Alaca Çarşaf Bezi

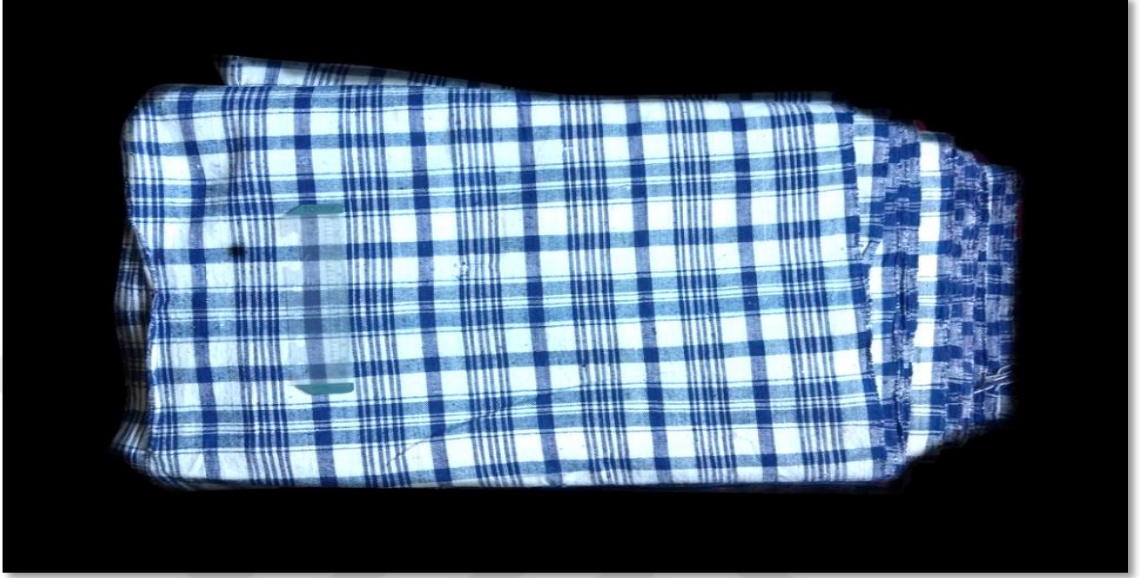

Kaynak: Alballar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Alballar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2660 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-17

Fotoğraf 29
Göklü Çarşaf Bezi

Kaynak: Alballar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Alballar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 2660 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-18

Fotoğraf 30
Alaca Çarşaf Bezi

Kaynak: Alballar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Alballar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2660 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-19

- **Mahdumlar Köyünde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri**

Fotoğraf 31
Kuzulu Örtme Bezi

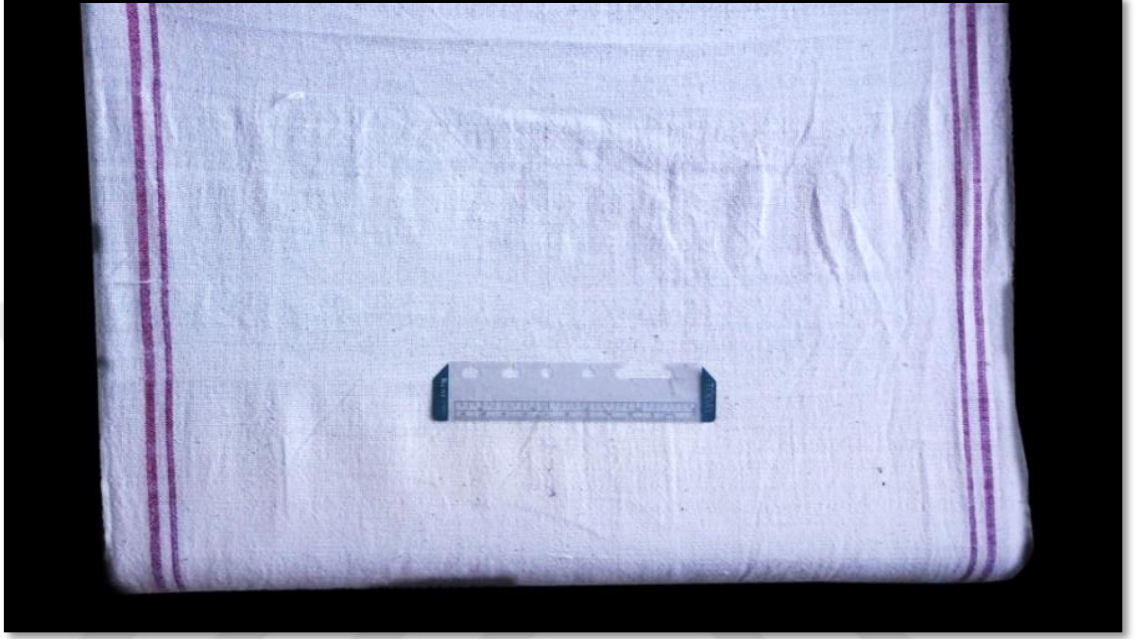
Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Kuzulu Örtme Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Mahdumlar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 115 cm. En; 60 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 720 çözgü teli – 1725 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-20

Fotoğraf 32

Bez Dokuma

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Bez Dokuma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Mahdumlar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 115 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 900 çözgü teli – 1725 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli $\times$ 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-21

Fotoğraf 33
Kırmızılı Örtme Bezi

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Bez Dokuma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Mahdumlar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;115 cm. En; 60 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 960 çözgü teli – 1725 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-22

Fotoğraf 34
Göklü Don Bezi

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

- **Eserin Adı:** Göklü Don Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Mahdumlar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 225cm. En; 140 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1960 çözgü teli – 3375 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 14 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-23

Fotoğraf 35
Göklü Don Bezi *

Kaynak: Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları, Gülşen ÖZTÜRK, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010: 55, Resim-62.

*Şalvar.

- **Eserin Adı:** Göklü Don Bezi (Şalvar)
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Sakarya İli-Taraklı İlçesi- Mahdumlar Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 85 cm. Bel Genişliği; 75 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 1530 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 18 atkı teli × 14 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

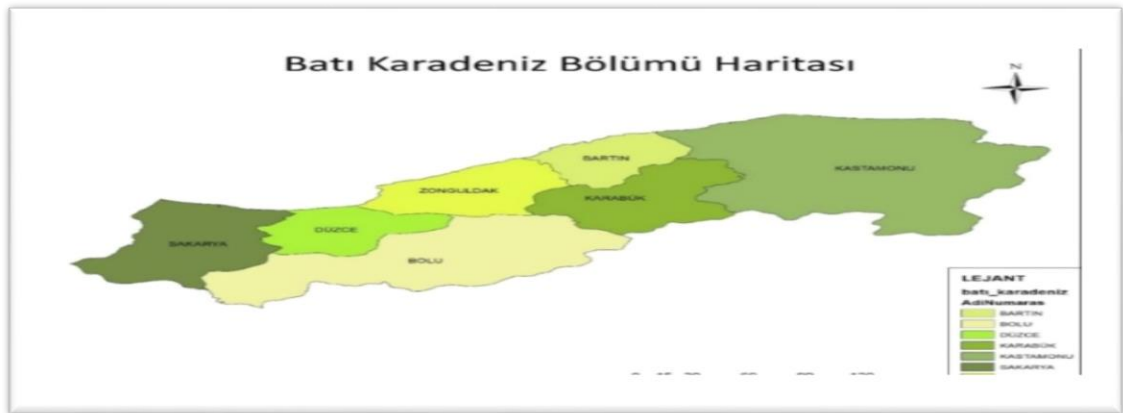
BÖLÜM 4: TARAKLI BEZ DOKUMALARININ BATI KARADENİZ ÇEVRESİNDE YAYILIMI

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan iller; Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu ve Zonguldak'tır. Taraklı bez dokumalarının Batı Karadeniz çevresine yayılımı kapsamında yapılmış olan incelemeler, alan araştırmaları ve yapılan literatür çalışmaları sonucunda, tezde elde edilmiş olan veriler doğrultusunda eserlerin birbirleriyle olan benzerlikleri veya farklılıklarının belirtilmesi hedeflenmiştir.

Sakarya gibi göç almış olan Batı Karadeniz'in birçok ilinde; Taraklı İlçesi'nin mimarisinden, el sanatlarına kadar birçok sanat dalında benzerlikler görülmektedir. Taraklı ilçe halkının geleneklerine olan bağlılığı, araştırma kapsamına giren bez dokumalarının devamlılığında karşımıza çıkmaktadır. Batı Karadeniz'de görülen bez dokuma çeşitleri tıpkı Sakarya'nın Taraklı İlçesi'nde görüldüğü gibi, don bezi, örtü bezi ve çarşaf bezi olarak farklı ihtiyaçlar doğrultusunda, farklı ölçülerde dokunmuşlardır. Yine Batı Karadeniz illerinde bez dokumak için kullanılan tezgâhlar, malzemeler, dokumanın kullanım alanları ve motifler; Taraklı İlçesi'nde üretilen ve dikilmiş eserlerle benzerlikler göstermektedir. Her yörenin kendine ait motiflere verdiği isim veya o motifi stilize etme şekli mevcuttur. Hazırlanan bu tezde yer alan dördüncü bölümde Batı Karadeniz'de görülen bez dokuma örnekleri incelenerek, görsel verilerle sunulması hedeflenmiştir.

Harita 3

Batı Karadeniz Bölümü Haritası

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

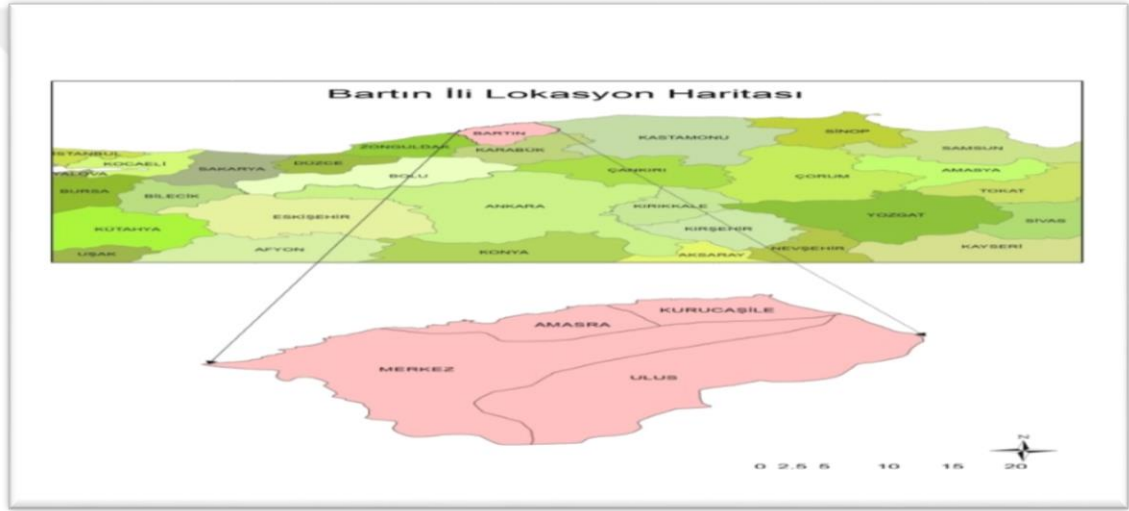
4.1. Bartın İli

4.1.1. Bartın İli'nin Coğrafi Konumu

Karadeniz Bölgesi'nin batı bölümünde yer alan Bartın İli 41° 53' kuzey enlemi ile 32° 33' doğu boylamı arasında yer almaktadır. Kuzeyini 59 km'lik kıyı şeridiyle Karadeniz tarafından çevrelenirken doğusunda Kastamonu, doğu ve güneyde Karabük, batıda ise Zonguldak illeriyle çevrilmektedir (Kahramanoğlu ve Aktaş, 2007: 29).

Harita 4

Bartın Lokasyon Haritası ve İlçeleri

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

4.1.2. Bartın İli'nin Tarihi

Bartın kenti, Bizans döneminde Paphlagonia yönetim biriminde bulunuyordu. 8.yy.'da Müslüman Araplar'ın, 11.yy.'da da Türkmenler'in akını olmuştur. 1204'te Trabzon Rum İmparatorluğu'na dâhil olan Bartın çevresi daha sonra 1214'te İznik Rum İmparatorluğu tarafından ele geçirildi. 1261'de tekrardan Bizans'ın eline geçti. 1392'de Yıldırım Bayezid döneminde Osmanlı topraklarına dahil edildi. 1461'de Fatih'in Amasra'yı fethetmesiyle birlikte kesin olarak Osmanlı yönetimine girmiştir. 17.yy.'ın sonlarında Bolu sancağından ayrılmış olan Bartın, 1920'de Zonguldak yönetimine bağlanmış ve 1991'de bir il merkezi olmuştur (Kamacıoğlu, 1991: 944).

4.1.3. Bartın İli'nin Sosyolojik Yapısı

Bartın, ağaç işçiliğinin ve keresteciliğin yaygın olduğu bir yörenin merkezi konumunda olup aynı zamanda bir pazar yeri idi. Yörenin başlıca ürünlerinden tahıl, kereste, yumurta ile kendirden yapılan halatlar pazaryerine yanaşan teknelerle başka yörelere gönderilir ve bu tekneler aracılığıyla gelen mallar aynı pazarda satılırdı. 19.yy.'da Bartın Çayı üzerinde bulunan Güzelce limanı canlı bir haldeydi. Bartın'daki tersanede gemiler yapılırdı. 20.yy.'da buharlı gemi kullanımının yaygınlaşmasıyla tekne yapımıcılığı geriledi (Tüzün, 2004:427).

4.1.4. Bartın İli'nde ve Bartın İli'ne Bağlı Amasra İlçesi'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Bartın'da makine işçiliğinin yayılmasından sonra eski önemini yitiren el sanatlarından birisi de dokumacılıktır. Bartın İli'nin merkezinde ve Amasra İlçesi'nde bez dokuma günümüzde de dokunmaktadır. Bu bez dokumalarının yüzeyine Anadolu'nun birçok bölgesinde kullanılan tel kırma tekniği de bulunmaktadır. 17. yy.'dan günümüze kadar gelen tel kırma dokuma örnekleri, siyah veya beyaz tül üzerine gümüş tel işlenerek yapılan bir el sanatıdır. Adını işleme sırasında kullanılan gümüş telin el ile kırılarak koparılmasından almıştır. Günümüzde de kullanılan tel kırma motiflerinin aslında geleneksel bir şekilde geçmişten gelmekte ve çarşaf, yatak örtüsü, yastık örtüsü, kırlent, karyola eteği, bohça, çeşitli boyda örtüler vb. ürünler üzerinde kullanıldığı bilinmektedir. Günümüzde ise bu teknik Bartın'da, **oda takımlarında** (masa örtüleri, panolar, kırlentler, çeşitli büyüklükte örtüler, tuvalet takımı örtüleri, abajurlar, kutular vb. ürünler), **yatak takımlarında** (yatak örtüsü, kırlent, bohça vb. ürünler), **yemek ve çay takımlarında**(tepsi örtüleri, Amerikan servisleri vb. ürünler),**dış giyimde** (fantezi elbiseler, bluz, pantolon vb. kıyafetler),**giyim aksesuarlarında**,(çanta, gözlük kılıfı, kemer, eşarp, fular, şal, etol, şapka, mendil, vb. ürünler), **duvar aksesuarlarında** (portre, çiçek vb motifli tablolar) yaygın olarak kullanılmaktadır. Bartın'da gelinlerin yüzüne “tel kırma”dan yapılan bir örtü örtmek gelenektir. Tel Kırma tekniği Bartın işi olarak da bilinir. Ülkemizde sadece Bartın'da üretilen tel kırma tekniği son yıllarda bazı illerimizde de üretilmeye başlayınca 2009 yılında “Coğrafi İşaret Tescil Belgesi” alınmıştır” (www.kulturportali.gov.tr, 2018).

Fotoğraf 36
Bartın Bez Dokuma Kurs Alanı

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

Fotoğraf 37a
Düzen

Fotoğraf 37b
Ayakçak

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül 11.05.2018.

Fotoğraf 38a

Çözü Teli

Fotoğraf 38b

Mekik

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algöl (11.05.2018).

Fotoğraf 39
Çözü Levendi

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algöl (11.05.2018).

Fotoğraf 40a
Çıkırık

Fotoğraf 40b
El Tutacağı/Tokmak

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algöl (11.05.2018).

Fotoğraf 41a
Makara Sarma Aleti

Fotoğraf 41b
Ağırlık Taşı

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algöl (11.05.2018).

11 Mayıs 2018 tarihinde Bartın'ın ilçelerinden biri olan Amasra'da Amasra Halk Eğitim Merkezi Dokuma Öğreticisi Aytül Demirok ile yapılan görüşmede Amasra İlçesi'ndeki dokumalarla ilgili bilgi aktarımı birebir şu şekilde gerçekleşmiştir;

“2005 yılında Avrupa Birliği Proje kapsamında 20 adet el tezgâhı hibe alınmıştır. Bu tezgâhlar ise Denizli'den gelmiştir. Beldede ilk olarak 120 kişi ve iki usta öğretici ile dokuma kursu başlamıştır. Kursiyerler daha sonra bu tezgahlar ile günlük bir miktar ücret karşılığında çalıştırılmışlardır. Kursta yapılmış olan ürünler; sehpa örtüsü, masa örtüsü, perde, yatak örtüsü, bornoz takımı, peştamal, bebek elbiseleri, gömlek, peşkiridir. Kullanılan iplikler %100 pamuklu veya keten- pamuk karışımı olarak isteğe bağlı dokunmuştur. Kursiyerler kışları genelde sergi amaçlı, sipariş ağırlıklı çalışır. Yaz aylarında ise düz bez dokuma olarak çalışılmaktadır. Dokunan kumaşlar halk eğitim merkezlerine düz bez dokuma olarak gönderilmekte ve bu kumaşlara nakış, işleme, kanaviçe yapılmaktadır (İstanbul, Bursa, Ankara, İzmir). Amasra'daki her el tezgâhı ayrı bir bez dokuma için kullanılıyor. Kumaşlara motifler el tezgâhı yani tezgâhta dokunurken uygulanır. Dokuma kumaşına göre üç ayrı tarak çeşidi tezgâhlarda kullanılmaktadır. Bunlar; 9, 10, 11'lik tarak çeşitleridir. Örneğin; kareli bez dokumalar da kullanılan 9'luk tarak kalın bir dokuma olduğunda kullanılmaktadır. Seyrek dokuyup kalın ip kullanılmaktadır. Yani 1 cm'den 9 çözgü ipi geçmektedir. 10'luk tarakta 1cm'de 10 çözgü ipi geçmektedir. Çift geçimlidir. Bu tarakla yapılan bez dokumaların kullanım alanları; tel sarma, tel kırma, makine nakışı, el nakışdır. İplikler Kastamonu'nun İnebolu İlçesi'nden alınmaktadır. Atkı, çözgü ve saçak bağlama için farklı tiplerde iplik alınmaktadır. Motiflerde kullanılan iplikler pamukludur. Amasra'da kullanılan tezgâha ağaç dokuma tezgâhı denilmektedir” demiştir.

Yapılan tez araştırması kapsamında Bartın İl'inde tespit edilen bez dokuma örneklerinden sadece 5 adet örtü bezi ve 1 adet masa örtüsü bulunmuştur. Bu örnekler görsel verilerle kapsamlı incelenerek sunulmuştur. Amasra İlçesi Bez Dokuma Örnekleri ise; 3 adet yastık kılıfı, 4 adet masa örtüsü ve 1 adet bez dokuma tespit edilmiştir. Bu eserler araştırma kapsamında ayrıntılı bir şekilde görsel verilerle desteklenerek incelenmiş ve Taraklı bez dokumaları ile benzerlikleri veya farklılıkları beşinci bölümde ortaya konmuştur.

Örnek-24

- **Bartın Merkez Dokuma Örnekleri**

Fotoğraf 42

Örtü Bezi

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2090 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 19 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ve keten karışımı iplik kullanılmıştır.

Örnek-25

Fotoğraf 43

Örtü Bezi

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 40 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 760 çözgü teli – 1870 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ve keten karışımı iplik kullanılmıştır.

Örnek-26

Fotoğraf 44

Örtü Bezi

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi, Masa Örtüsü
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 70 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 675 çözgü teli – 770 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli $\times$ 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-27

- Amasra Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 45

Şeker Yastığı*

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

* Selalmaz Bezi, Tel Sarma, 10'luk Tarak.

- **Eserin Adı:** Şeker Yastığı, Selalmaz Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;50 cm. En;22 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 418 çözgü teli – 750 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ve keten karışımı iplik kullanılmıştır.

Örnek-28

Fotoğraf 46:
Ebruli İpli Masa Örtüsü*

Kaynak: Bartın Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

*Keten Dokuma, 10'luk Tarak.

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi, Masa Örtüsü
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 100 cm. En;80 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1520 çözgü teli – 1700 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-29

Fotoğraf 47
Simli Selalmaz Örtü Bezi*

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

*Uçları Kendinden Saçaklı, 10'luk Tarak.

- **Eserin Adı:** Simli Selalmaz Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 750 çözgü teli – 1320 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-30

Fotoğraf 48
Kareli Motifli Masa Örtüsü*

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

*Saçak Bağı Kastamonu'dan Alınmış, 9'luk Tarak.

- **Eserin Adı:** Kareli Motifli Masa Örtüsü
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;80 cm. En;80 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 1680 çözgü teli – 1520 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 19 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ve keten karışımı iplik kullanılmıştır.

Örnek-31

Fotoğraf 49

Eltim Küstüm Motifli Masa Örtüsü*

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

*11'lik Tarak.

- **Eserin Adı:** Eltim Küstüm Motifli Masa Örtüsü
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 1980 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 18 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-32

Fotoğraf 50:
Simli Kareli Motifli Örtü Bezi

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Simli Kareli Motifli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1650 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ve keten karışımı iplik kullanılmıştır.

Örnek-33

Fotoğraf 51
Simli Şerit Motifli Bez Dokuma

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Simli Şerit Motifli Bez Dokuma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;100 cm. En;60 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1140 çözgü teli – 1700 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-34

Fotoğraf 52

Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algöl (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 25 cm. En; 25 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 525 çözgü teli – 475 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 19 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-35

Fotoğraf 53

Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

- **Eserin Adı:** Bez Dokumadan Yapılmış Yastık Kılıfı
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bartın-Amasra
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 70 cm. En; 36 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 756 çözgü teli – 1330 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 19 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde keten ipliği kullanılmıştır.

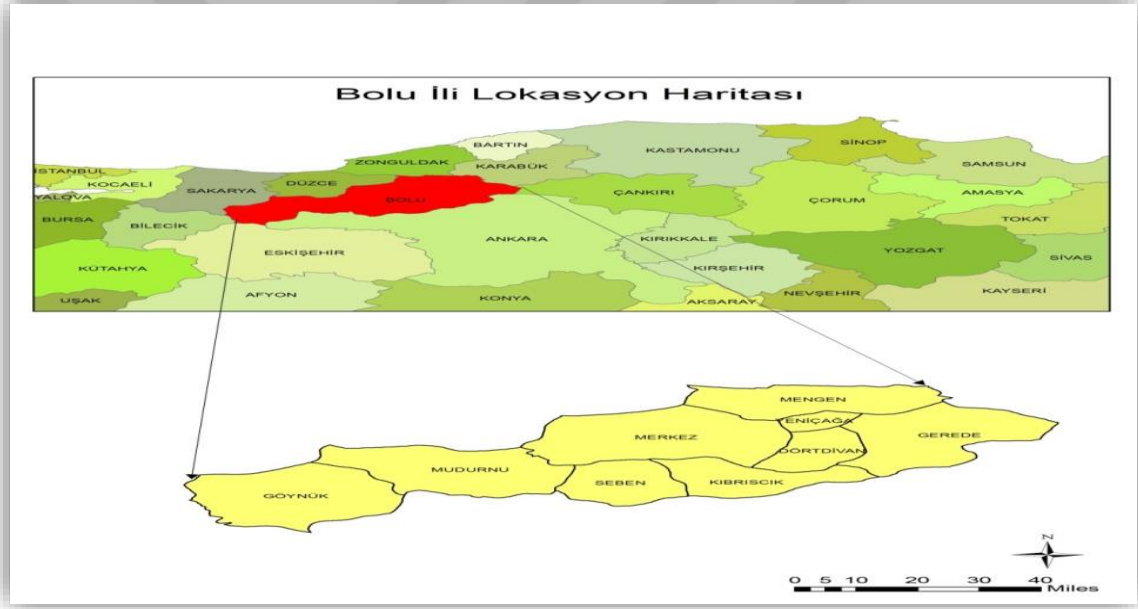
4. 2. Bolu İli

4.2.1. Bolu'nun Coğrafi Konumu

Batı Karadeniz Bölgesi'nde ormanlarla kaplı dağlarla çevrili olan Bolu İli; doğusunda Çankırı, kuzey doğusunda Karabük, kuzeyinde Zonguldak, batısında, Düzce ve Sakarya, güneybatısında Bilecik ve Eskişehir, güneyinde ise Ankara illeri ile sınır komşusudur. Bolu İli'nin ilçeleri; Dörtdivan, Gerede, Göynük, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben ve Yeniçağa'dır.

Harita 5

Bolu Lokasyon Haritası ve İlçeleri

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

4.2.2. Bolu İli'nin Tarihi

Bolu yöresine ilk yerleşenlerin Bebrükler olduğu varsayılmaktadır. Bebrükya adıyla anıldığı varsayılan bu kente M.Ö. 8.yy.'dan sonra batıdan gelmiş olan Bithynialılar yerleşmişlerdir. Bithynia olarak adlandırılan bu topraklardaki önde gelen yerleşme yerleri Kienos (daha sonra Prusias, bugün Konuralp) ile Bithynion (Bolu)'dur. İskender'in ölümünden sonraki dönemde Bolu yöresinde Bithynia Krallığı kurulmuştur. Roma döneminde gözde olan Bithynia, Bizans yönetimi altındayken verimli doğal

konumu sayesinde 7. ve 9.yy.'daki Arap akınlarından etkilenmemiştir. Roma döneminde Bithynium olarak isimlendirilen kente İmparator Cladius'un hüküm sürdüğü yıllarda Cladiopolis adı verilmiştir. Piskoposluk merkezi olan ve Bizans döneminde Polis denen kenti, 11.yy.'da yöreye gelmeye başlayan Türkmenler Bolu olarak adlandırmışlardır. 11.yy.'dan sonra Bizanslılar ile Anadolu Selçuklular arasında el değiştiren yöre 13.yy.'da Anadolu Selçuklularının, daha sonra İlhanlıların eline geçmiştir. Osman Gazi döneminde (1299-1324 yılları) Konur Alp tarafından Osmanlı topraklarına katılarak sancak merkezi yapılmıştır. 1324-1692 yılları arasında Bolu'yu yöneten sancak beyleri; Konur Alp, Gündüz Alp, I. Süleyman (Kanuni) ve Zor Mustafa Paşa olarak sayılabilmektedir. II. Meşrutiyetten (1908 yılı) Cumhuriyet dönemine kadar bağımsız sancak olarak yönetilen Bolu, 1923 yılında Vilayet haline getirilmiştir (Korkutata, 2014: 6).

4.2.3. Bolu'nun Sosyolojik Yapısı

13.yy.'ın ikinci yarısından başlayarak konargöçer Türk oymaklarının varlığını göstermesi ile Bolu il bölgesi hızlı bir şekilde Türkleşmeye başlamıştır. Bu dönemde Bolu il bölgesinde 30.000 çadır konar-göçerTürkmen grubunun olduğu tahmin edilmektedir (Metin, 2012: 44).

4.2.4. Bolu İli'nde ve Bolu'nun İlçesi Göynük'te Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Bolu'da kadınlar giyecekleri kıyafetleri uzun yıllar kendi tezgâhlarında kendileri dokumuşlardır. İhtiyaçlarının fazlasını dokuyan kadınlar bu kumaşları satarak evlerinin geçimlerine katkı sağlamışlardır. Bolu yöresinde alacadon, gömlek, fıstan, üçetek, fermene, el dokumasından yapılmış giysilerdir. Yakası işlemeli önden düğmeli beyaz üzerine mavi veya kırmızı renkte kareli olarak dokunan iç göynek ve göyneğin üzerine giyilen boy göynek, yün veya pamuk ipliğinden dokunmaktadır. Boy göyneğin etek uçları yaka ve ön kısmı doğal boyalı iplikle işlenmektedir. Bu işlemlerin motifleri at nalı, koyungözü, aynalı, gülü, kazayağı olarak isimlendirilmektedir. Çember veya çevre olarak isimlendirilen başörtüsü Bolu'nun Göynük İlçesi'nde "Tokalı Örtme" olarak bilinmektedir. Bolu'nun Göynük İlçesi'ne özgü el dokuması olan yöresel başörtü "Tokalı Örtme" isminde Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenmiştir*. Başın üst kısmına gelen bölüm desenli olup, iki parça ince pamuklu bez dokumanın

birleşmesinden meydana gelen Tokalı örtmenin kısa kenarlarında kırmızı püsküller bulunmaktadır. Kısa kenar saçaklarına bağlanan kırmızı püsküllere yörede 'toka' denildiği için bu örtüler tokalı örtme olarak adlandırılmaktadır. Bolu iline bağlı Kıbrısçık İlçesi'nde ise bu örtmeye "Nakışlı Yazma", Mengen İlçesi'nde "Telli veya Nakışlı Poğ" olarak da isimlendirilmektedir. Bu başörtülerin yüzeyi tel, iplik veya pullarla işlenmektedir. Bu poğlar işlenirken genel olarak geçmiş dönemde bitkisel boya ile boyanmış iplikler kullanıldığından renkler parlaklığını kaybetmemiştir. Dokuma yüzeyindeki motiflerde doğadan esinlenildiği görülmektedir. Dört köşe olan beyaz pamuklu dokumanın çevresine ve köşelerine motifler yerleştirilmiştir. Bu nakış ile işlenmiş motiflerin isimleri; meşe yaprağı, akağaç, nakışlı, döngel nakışlı, diken gülü, zengin nakışı, dut yaprağı, kartopu, çekirdek, kavacık, yıldız teli, geyik teli, eğrisan (hamur kızartmada kullanılan bir alet) dır. Alt giyim olarak "Alaca don" olarak isimlendirilen giysi dokuma kumaştan dikilen bir şalvardır. Boyuna çizgileri veya şeritler/çubukların renkleri bordo, mavi veya kırmızıdır (Aydın, 2014:147).

Bolu İli'nin kız ve kadın giyiminde farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin; Kıbrısçık'ta kızların baş süslemelerinde sadece çevre kullanılırken, kadınlarında başlık olarak tepelik ve çember kullanılmaktadır (Aydın, 2014:148).

Araştırma kapsamında Bolu İli'ndeki bez dokumaları ayrıntılı bir şekilde görsel verilerle desteklenerek incelenmiş ve Taraklı bez dokumaları ile benzerlikleri veya farklılıkları beşinci bölümde ortaya konmuştur.

Fotoğraf 54

Dokuma Evi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

Fotoğraf 55
Yöresel El Dokuma Tezgâhı Düzen

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

Fotoğraf 56a
Çıkırık

Fotoğraf 56b
Ayakçak

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

Fotoğraf 57a
Çözü Teli

Fotoğraf 57b
Mekik

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algöl (21.04.2018).

Fotoğraf 58a
Kelebek

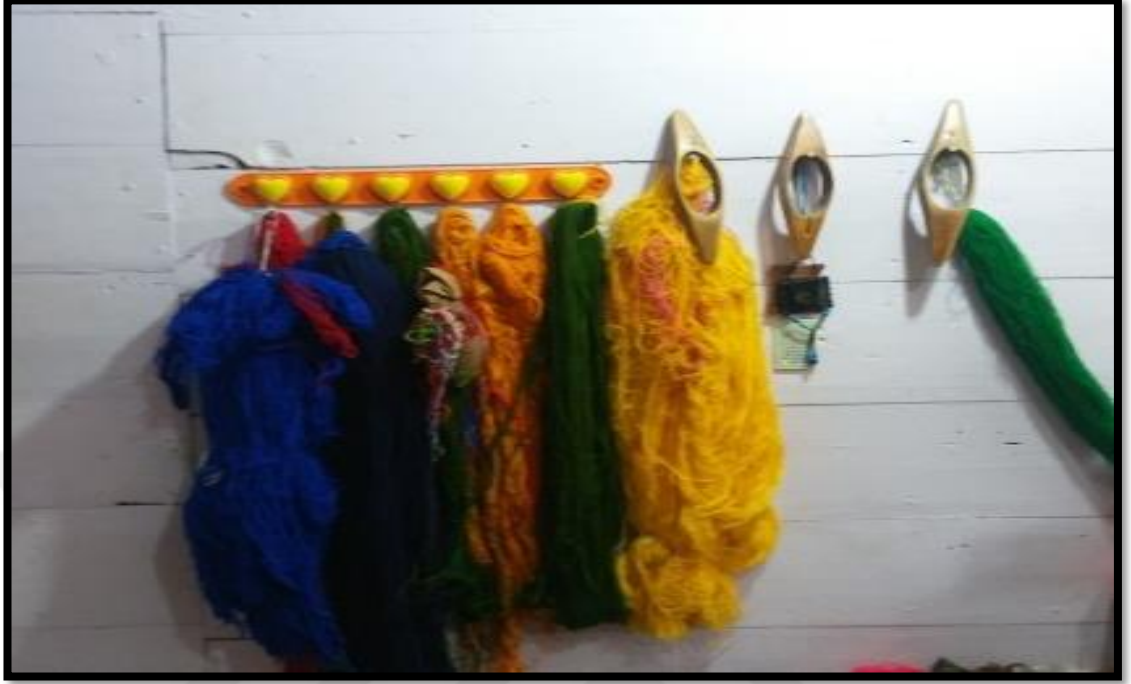

Fotoğraf 58b
Taraklar

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

Fotoğraf 59
İplikler

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algöl 21.04.2018

Fotoğraf 60a
Çözüğü Hazırlama

Fotoğraf 60b
Çözüğü İpinin Dokumaya Hazırlanması

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Alacan (21.04.2018).

Fotoğraf 61a
Gücülerden İplik Geçirme

Fotoğraf 61b

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Alacan (21.04.2018).

Örnek-36

- Göynük İlçesi Bez Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 62

Mekikcik Motifli Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Mekikcik Motifli Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 21.02.2018.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-37

Fotoğraf 63
Makascık Motifli Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Makascık Motifli Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 21.02.2018.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1100 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 10 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-38

Fotoğraf 64
Yan Motifli Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

Eserin Adı: Yan Motifli Peşkir

Eserin Bulunduğu Yer: Bolu-Göynük

Eserin Üretildiği Tarih: 21.02.2018.

Eserin Ölçüleri: Boy; 110 cm. En; 50 cm.

Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı: 600 çözgü teli – 1100 atkı teli vardır.

Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı: Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.

Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği: Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-39

Fotoğraf 65
Kaymakam Başı Motifli Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Alacan (29.06.2018).

Eserin Adı: Kaymakam Başı Motifli Peşkir

Eserin Bulunduğu Yer: Bolu-Göynük

Eserin Üretildiği Tarih: Bilinmemektedir.

Eserin Ölçüleri: Boy; 110 cm. En; 50 cm.

Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı: Bilinmemektedir

Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı: Bilinmemektedir.

Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği: Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-40

Fotoğraf 66

Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 21.02.2018.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 900 çözgü teli – 1430 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-41

Fotoğraf 67

Yağlık*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Yaklaşık 100-150 yıllık

- **Eserin Adı:** Yağlık
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Yaklaşık 100-150 yıllıktır.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 140 cm. En; 18 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 270 çözgü teli – 2240 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-42

Fotoğraf 68

Göynek

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Göynek
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 92 cm. Omuz Genişliği; 69 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 1656 çözgü teli – 1311 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 18 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-43

Fotoğraf 69

Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algöl (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 97 cm. En; 41 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 533 çözgü teli – 1358 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-44

Fotoğraf 70

Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 98 cm. En; 42 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 924 çözgü teli – 2058 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 21 atkı teli × 22 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-45

Fotoğraf 71

Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1760 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-46

Fotoğraf 72
Göz Motifli Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Göz Motifli Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1760 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-47

Fotoğraf 73
Makascık Motifi Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Makascık Motifi Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2018
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1760 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-48

Fotoğraf 74

Çevre İşi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Çevre İşi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir (Sandıktan çıkarılmıştır.).
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 176 cm. En; 38 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 570 çözgü teli – 2816 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 16 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-49

Fotoğraf 75

Çarşaf Bezi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 196 cm. En; 131 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1703 çözgü teli – 2940 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Çarşaf bezinin 3,5 cm boyunda uçlarına dantel ile süsleme yapılmıştır.

Örnek-50

Fotoğraf 76

Çarşaf Bezi*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*150 yıllık çarşaf bezi.

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 150 yıllıktır(Sandıktan çıkarılmıştır.) .
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 196 cm. En; 131 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2489 çözgü teli – 3332 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Çarşaf bezinin 4 cm boyunda uçlarına dantel ile süsleme yapılmıştır.

Örnek-51

Fotoğraf 77

Bez Dokuma

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Bez Dokuma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 150 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 900 çözgü teli – 2250 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli $\times$ 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-52

Fotoğraf 78

Çarşaf Bezi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 196 cm. En; 131 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 2489 çözgü teli – 2940 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-53

Fotoğraf 79

Göynüğe Ait Yöresel Tokalı Örtme Bezi*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

* İki ayrı bezin dokumanın yan yana getirilip dikilmesi ile elde edilmiştir.

- **Eserin Adı:** Tokalı Örtme Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 197 cm. En; 97 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1067 çözgü teli – 2561 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 11 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-54

Fotoğraf 80

Yağlık

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Yağlık
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 75 cm. En; 40 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 400 çözgü teli – 900 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli $\times$ 10 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-55

Fotoğraf 81

Don Bezi*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Şalvar.

- **Eserin Adı:** Don Bezi (Şalvar)
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 75 cm. Bel Genişliği; 65 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1170 çözgü teli – 975 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-56

Fotoğraf 82

Örtü Bezi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Alacan (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1870 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-57

Fotoğraf 83
Çarşaf Bezi

Kaynak: Göynük, Anonim, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-58

Fotoğraf 84

Çarşaf Bezi

Kaynak: Göynük, Anonim, Foto: Sibel Algöl (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Çarşaf Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-59

Fotoğraf 85

Örtme Bezi

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algöl (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 115 cm. En; 60 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 960 çözgü teli – 1840 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 15 atkı teli $\times$ 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-60

Fotoğraf 86

Göynek*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Yakası, kullanılacağı zaman kişiye göre ayarlanarak açılmaktadır.

- **Eserin Adı:** Göynek
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. Omuz Genişliği; 62 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 1178 çözgü teli – 1530 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli $\times$ 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-61

Fotoğraf 87

Etek

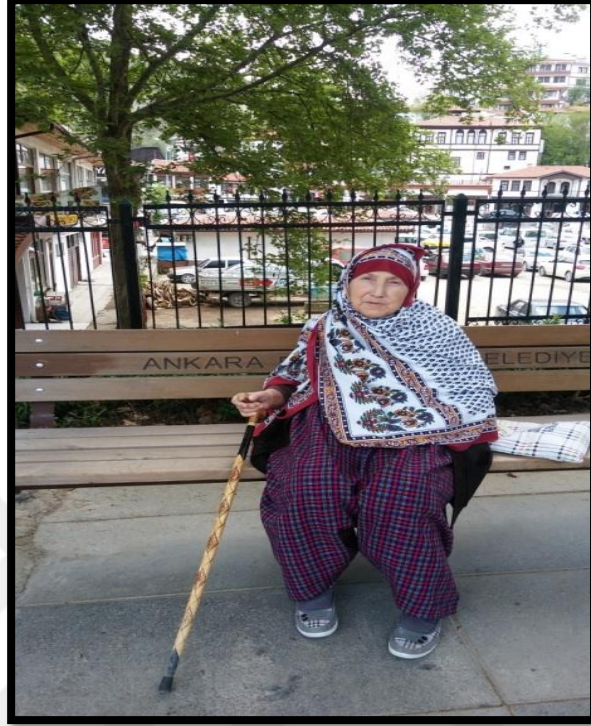

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Bolu-Göynük
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 21.02.2018.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 75 cm. En; 62 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 868 çözgü teli – 1050 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli $\times$ 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Fotoğraf 88a

Don Bezi ve Yöreye Özgün Motifli Örtme Bezi

Fotoğraf 89b

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

ettirildi. Bu yüzyılın ikinci yarısında eyaletleri ortadan kaldıran yeni düzenleme esnasında Kastamonu vilayeti Bolu sancağının Göynük kazasına bağlı birer köy olan Düzce ile Akçaşehir (Akçakoca), Akçaşehir-i maa Düzce adıyla bir bucak haline getirildi (Tüzün, 2004:583). 3 Aralık 1999 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamesi ile İl pozisyonuna girmiş ve Türkiye'nin 81. ili olmuştur (Karadeniz, 2011:1-2).

4.3.3. Düzce İli'nin Sosyolojik Yapısı

Anadolu'ya yapılan dış göçler 19.yy.'ın sonlarına doğru olmuştur. Göç edenler arasında Boşnaklar, Anadolu'ya hem Balkanlardan hem de Kafkaslardan gelmişlerdir. Anadolu'ya yapılan göçün sebebi Osmanlı devletinin bu bölgelerden çekilmek zorunda kalmasıdır. Boşnakların göçleri 19.yy'ın son çeyreğinde başlamış ve 20.yy.'ın son çeyreğine kadar devam edegelmiştir. Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde çok sayıda Boşnak kökenli halk yaşamaktadır. Bu iller; İstanbul, Ankara, İzmir, Sakarya, Düzce, Adana, Sivas, Kütahya, İzmit ve Bursa'dır. Düzce'deki Boşnaklar 1938-1965 yılları arasında göç etmişlerdir ve Düzce merkezde konumlanmışlardır (Dursun ve Çalışan, 2015:164).

Düzce'de başlıca ekonomik olay tarım ve modern yöntemlerle yetiştirilen hayvancılıktır (Tüzün, 2004: 583).

4.3.4. Düzce İli'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Düzce'de bez dokumadan ziyade daha çok kolan dokuma yapıldığı görülmektedir. Anadolu yörük yaşamında önemli bir yere sahip olan kolan dokumada; eskimiş kazak, elbise ve çoraplar sökülerek elde edilen iplikler kullanılmaktadır. Ayrıca; yün ve diğer birçok iplik çeşidinden kolan dokunmaktadır. Bu dokuma teknikleriyle yapılan eşyalar arasında kolan, kuşak, heybe ve önlükler de renk ve motifler kullanılmaktadır. Motifler dokuma tekniğinin gerektirdiği anlamda geometriktir. İnsan, hayvan, bitki biçimleri, bazen eşyalar üsluplaştırılmıştır. Türkmenler kendi damgalarını taşıyan motifleri tüm dokumalarının üzerine işlemişlerdir.

Araştırma kapsamında Düzce İli'ndeki bez dokumaları ayrıntılı bir şekilde görsel verilerle desteklenerek incelenmiş ve Taraklı bez dokumaları ile benzerlikleri veya farklılıkları beşinci bölümde ortaya konmuştur.

Fotoğraf 90a
Kolan Dokumada Kullanılan İplik

Fotoğraf 90b
İpliğin Sarıldığı Tezgâh ve Kolan Dokuma Tezgâhı

Kaynak: Yıldırım Karadeniz, Düzce Ve Çevresi El Sanatları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011: 24-25.

Yöredeki kolan dokumanın dışında Düzce'deki Boşnaklar geleneksel giysi çeşitlerinden olan cepken, şalvar, yelek ve iç göynek kadınlar ve erkekler tarafından giyilmiştir. Bunların dışında örtme adı verilen başa takılan aksesuarı kullanmışlardır. Bu örtme bezler bezayağı tekniği ile dokunmuştur. İsteğe göre örtmenin kenarlarına dantel işlenmektedir (Karadeniz, 2011: 22-23).

Fotoğraf 91

Kolan İşleri

Kaynak: Yıldırım Karadeniz, “Düzce Ve Çevresi El Sanatları”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, S.26, Foto:1.15, 2011.

Düzce İli'nde yapılan araştırmada sadece 1 eser bulunmuştur. Çizgili ipek baş örtüsünün ayrıntılı incelenerek görsel verilerle tezde sunulması hedeflenmiştir.

Örnek-62

- **Düzce İli Bez Dokuma Örnekleri**

Fotoğraf 92
Çizgili İpek Örtme*

Kaynak: Düzce İli Geleneksel Boşnak Giysilerinin İncelenmesi, Filiz Dursun, Çiğdem Dursun Çalışan, Gülden Abanoz, Karadeniz Araştırmaları, Güz 2015, Sayı 47, Foto:39: 178.

*Başörtüsü.

- **Eserin Adı:** Çizgili İpek Örtme (Başörtüsü)
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Düzce
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde ipek ipliği kullanılmıştır.

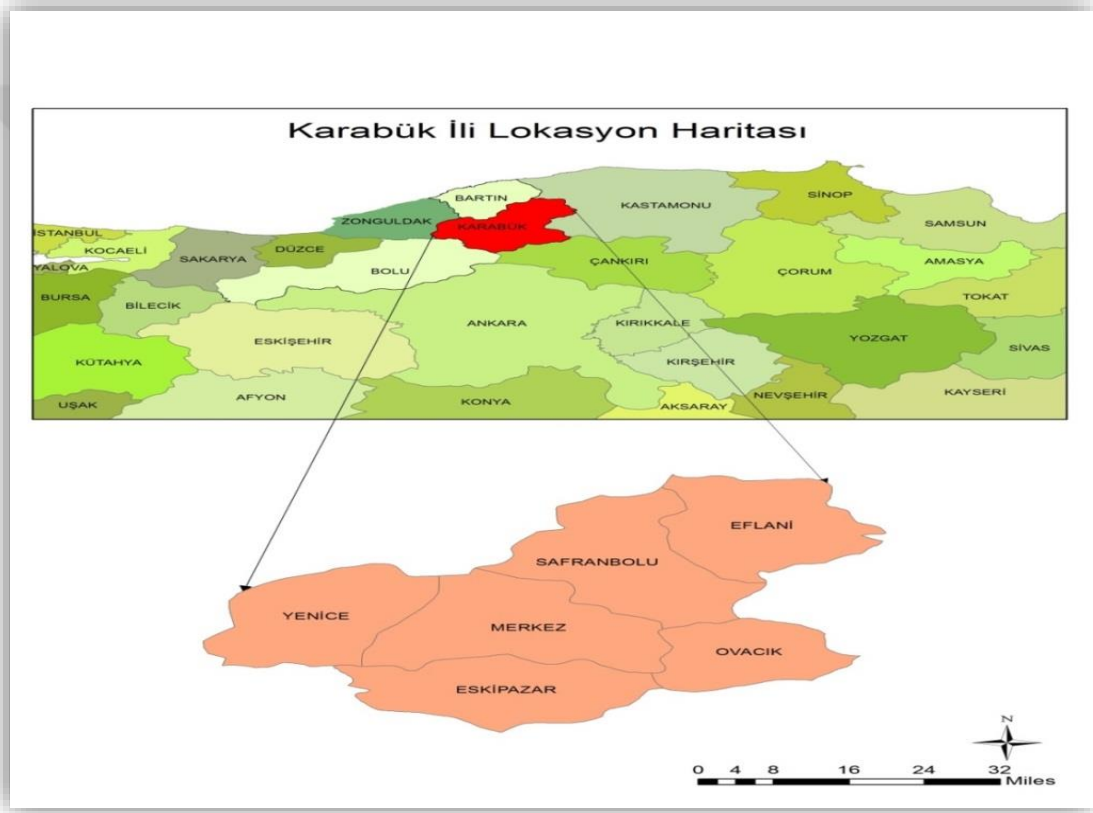
4.4. Karabük İli

4.4.1. Karabük'ün Coğrafi Konumu

Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük, kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu, batıda Zonguldak illeriyle komşudur.

Harita 7

Karabük Lokasyon Haritası ve İlçeleri

Kaynak: Elif Kılıçarslan ,Çizim (14.10.2017).

4.4.2. Karabük'ün Tarihi

Karabük İli'nin adının kaynağına ilişkin üç görüş söz konusudur. Karabük, “kara” ve “bük” olmak üzere iki unsurdan oluşan bir kent adıdır. Kara insanoğlunun sık kullandığı bir sıfattır. Bük kavramı ise özellikle orta Karadeniz’de çok yoğun olarak bulunan bir bitki türünün adıdır. Buna göre Karabük adı, çalılık fundalıkların karaltısı anlamına

gelmektedir. Karabük ve çevresi, Antik dönemde “Paflagonya” (Paphlagonia) denilen yerleşim yerinin sınırları içerisindeydi. Karabük’te Gasgaslar(Kaşka), Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler, Helenler, Paflagonlar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Candaroğulları ve Osmanlılar egemenlik kurmuşlardır. Türkler, Malazgirt Savaşı öncesinde ve sonrasında Anadolu’ya gelmişler ve yerleşmişlerdir. Yörede Tamış, Hacılarobası, Sallar, Bayındır, Bedil, Avşar, Kayı ve Karakoyun gibi çok sayıda Türk boy adlarını taşıyan yerleşim yeri bulunmaktadır. Dünyada tarihi miras olarak görülen ve gelecek nesillere aktarılması için UNESCO tarafından Karabük İli’nin İlçesi olan Safranbolu korunmaktadır. Safranbolu kültürü, etnografik yapısı, taş işçiliği ve sanatsal boyutunun yanı sıra üç bin yıllık tarihi ile bir dünya kentidir (Acar, 2011:7- 9).

4.4.3. Karabük’ün Sosyolojik Yapısı

Karabük’ün Anadolu’ya yapılan göçlerde bünyesinde barındırdığı Tamış, Hacılarobası, Sallar, Bayındır, Bedil, Avşar, Kayı ve Karakoyun gibi çok sayıda Türk boy adlarını taşıyan yerleşim yeri bulunmaktadır.

Karabük’ün Safranbolu İlçesi’ne bağlı olan Yörökköyü, 1565 yılında iskan edilen Kayı’ların Karakeçili aşiretine bağlı Geçenbeyler cemaati tarafından kurulmuştur. Gerçek adı Yörükkan-ı Taraklı kazasıdır. Osmanlı arşivinde "devlethanı be kazai yörükani taraklı borlu" olarak yer almaktadır. 1870 yılına kadar ilçe statüsündeydi ve on beş köye sahipti. Anadolu’da Yörük aşiretleri için oluşturulmuş on yedi yerleşim biriminden bir tanesidir (www.wikiwand.com.tr, 2018).

4.4.4. Karabük İli ve Karabük İli’ne Bağlı Eflani İlçesi’nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Karabük’ün Ovacık İlçesi’nde el sanatlarının başında “İp Bükme” yer almaktadır. İp bükümünde çıkırık denilen bir alet kullanılmaktadır. Koyunyünü ve keçi tiftikleri mengere denilen bir aletle ip haline getirilmekteydi. Elde edilen bu iplerin bir bölümü ile çorap örülmekte idi. Yörede el sanatları ile ilgili ikinci bir unsur ise kilim tezgâhlarında çul kilim dokuma ve çuval dokumadır (Acar, 2011: 16-18).

Karabük’ün Eflani İlçesi’nde el sanatları bakımından “Cember” ismi verilen başörtüsü bulunmaktadır. Bu başörtüsü evlerde kurulu olan el dokuma tezgâhlarında

dokunmaktadır. Yöresel başörtüsü olarak kullanılan çember günümüzde ev dekorlarında masa örtüsü, gömlek, süsleme kumaşı olarak kullanılmaktadır. Bir başka dokuma türü ise “Dokurcun” adı verilen kadınların entari yerine giydikleri giysidir (www.karabukkulturturizm.gov.tr, 2018).

Karabük’ün Yenice İlçesi’nin köylerinde “Düzen” adı verilen dokuma tezgâhlarında bez dokuma yapılmaktaydı. Bu dokumada, keten ipliğinden dokunan göynekler (Keten Gömleği) yer almaktaydı. Karabük’ün Safranbolu İlçesi’nde; el işlemleri, beyaz iş (delik işi) ve iğne oyası yapılmaktaydı. Safranbolu ve köylerinde yaşayan halk bez dokuma yapmaktaydı. Yöreye özgü ince ve kalın olarak dokunmakta ve bu dokumalar halkın günlük kıyafetlerinde (iç ve dış giyimde) kullanılmaktaydı. Dar tezgâhlarda yapılan bu bezlerin bir kısmı kenar şeritliydi. Bu çeşitlemeler köylere göre değişiklik göstermekteydi. Günümüzde dokuma ustaları artık bu üretimi yapamayacak kadar yaşlanmışlardır. Yeni neslin ise teknolojinin gelişmesi ile bu el sanatlarına ilgisi azalmıştır (www.karabukkulturturizm.gov.tr, 2018).

8 Aralık 2017 tarihinde Karabük Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak’tan edinilen bilgiye göre; *Karabük İli’nin ilçesi olan Eflani’de üretilen çember bezinin tarihi eskiye dayanmaktadır. Çember bezi başörtüsü olarak kullanılmaktadır. Eflani İlçesi kültürünün bir parçası olan ve köylerde kadınlar tarafından ev tezgâhlarında kendi imkânları ile ilkel şartlarda ürettikleri Çember bezinin kültür değerini korumak ve geliştirmek amacıyla Eflani Köylere Hizmet Götürme Birliği Encümeninin 30.04.2008 tarih ve 2008/9 sayılı kararı ile “Çember Bezini Üretme ve Geliştirme Projesi” yapılmış ve bu proje kapsamında 30.04.2008 tarihinde ihale edilerek söz konusu atölye modern hale getirilmiş olup; modern tezgâhlarda üretimine başlanmıştır. Daha sonra atölyede Eflani SYDV bünyesinde ve Halk Eğitimi Merkezi ile işbirliği içerisinde kurslar düzenlenerek hanımlara iş istihdamı sağlanmıştır. Eflani Kaymakamlığı Eflani Çember* bezi adıyla Türk Patent Enstitüsüne coğrafi işaret olarak başvurmuş olup, 2008 yılından itibaren koruma altına alınmıştır. Günümüzde ise Eflani Halk Eğitim Merkezi’nde dokumacı sayısı ikidir.*

***Çember:** Yörede bez dokumalara verilen isimdir. Yöre halkı özellikle dokumaya verilen ismin “çember” değil “cember” olduğunu belirtmiştir.

Çözü ve atkı ipliği, Eflani cember dokumada 20/1 kıvrak pamuk ipliği kullanılarak oluşturulmaktadır. Desen özelliğine göre atkı iplikleri fitil ipliği adı verilen beyaz renk pamuk ipliği kullanılarak oluşturulmaktadır. Çözü ipliği hazırlanmadan önce Çirileme (Haşırılama) işlemi yapılmaktadır. Çözü ipliklerinin tezgâha geçirilmeden önce çirileme işlemine tabi tutulmasının sebebi, ince pamuk ipliği kullanıldığı için ipliğin dayanıklılığını artırmaktır. Bu çirileme işlemi bir top iplik için 2 kg un ve 15 kg su bir miktar tuz kullanılarak yapılmaktadır.

Fotoğraf 93

Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi

Kaynak: <http://www.halkegitimkurslari.org/2013/11/hem-karabuk-eflani-halk-egitim-merkezi.html>
(22.06.2018)

Fotoğraf 94

Çirileme İşlemi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak, 2017.

Çözü iplikleri, çirileme işleminden sonra 80 derecede kurutularak kelek ve çıkırık yardımıyla masuralara sarılmaktadır.

Fotoğraf 95
Kelebek ve Çıkırık

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak, 2017.

Daha sonra masuralanan çözgü iplikleri çözgü dolabından leventlere sarılmaktadır ve çözgü iplikleri tezgâha geçirilmektedir. Bu işlemlerden sonra dokuma tezgâhında dokuma işlemi yapılmaktadır.

Fotoğraf 96
Çözgü Levendi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (08.12.2017).

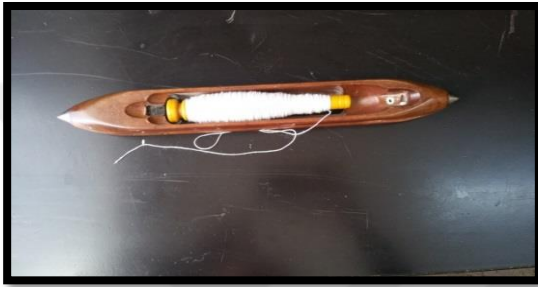
Dokuma tezgâhlarının dokumaya hazırlanması için, mekik adı verilen masuranın içine yerleştirildiği aparat hazırlanmaktadır. Dokuma tezgâhının alt kısmında bulunan

ayakçaklara basım tekniği uygulanmaktadır. Eflani cember bezinin tezgâhtan çıkarılmasının ardından kenarlarını Eflani tekniğine uygun olarak bükülme işlemi yapılmaktadır.

Araştırma kapsamında Karabük İli'nin Eflani İlçesi'ndeki bez dokumaları ayrıntılı bir şekilde görsel verilerle desteklenerek incelenmiş ve Taraklı bez dokumaları ile benzerlikleri veya farklılıkları beşinci bölümde ortaya konmuştur.

Fotoğraf 97a

Mekik

Fotoğraf 97b

Ayakçak

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Foto: Sibel Algül (08.12.2017).

Fotoğraf 98

Dokuma Yapımı, Lütfiye Kara.

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (08.12.2017).

Örnek-63

- Eflani İlçesi Bez Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 99

Cember Bezi Kenar Bükme Örneği

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Cember Bezi Kenar Bükme Örneği
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-64

Fotoğraf 100 Şatır Eteği Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Şatır Eteği Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-65

Fotoğraf 101 Tek Fitol Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Tek Fitol Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 800 çözgü teli – 2125 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-66

Fotoğraf 102 Buğday Başağı Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Buğday Başağı Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-67

Fotoğraf 103
Ayıldabanı Motifli Cember Bezi

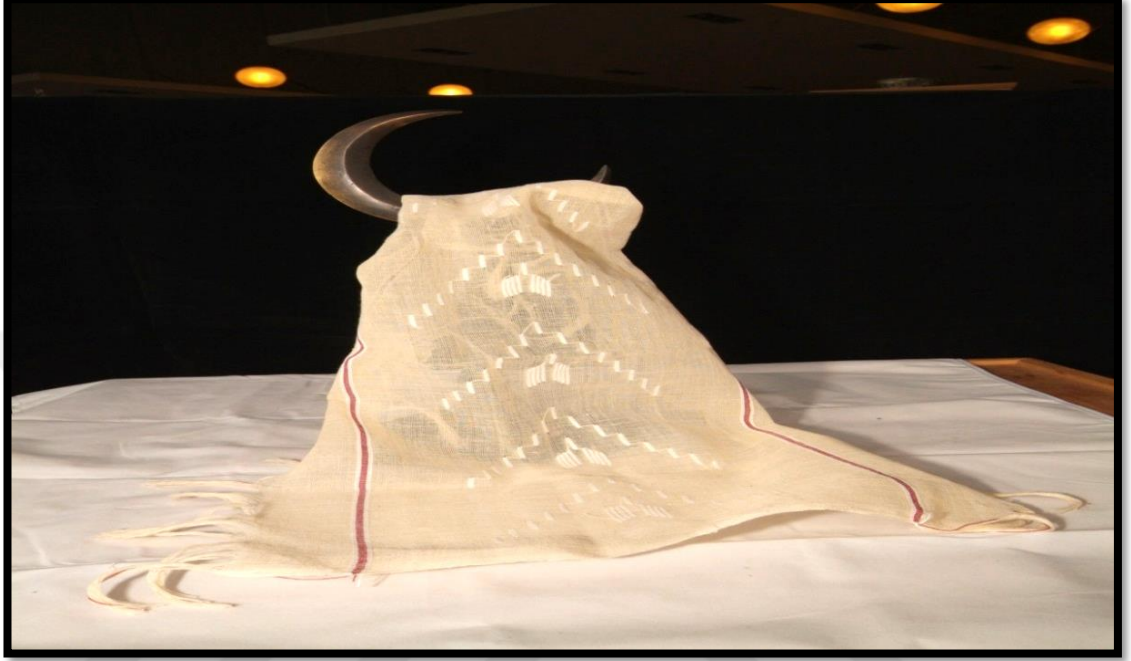
Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Ayıldabanı Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-68

Fotoğraf 104

Sarmaşık Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Sarmaşık Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözüğü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözüğü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözüğünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-69

Fotoğraf 105

Yılan Eğrisi Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak, 2017.

- **Eserin Adı:** Yılan Eğrisi Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-70

Fotoğraf 106 Misket Topları Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Misket Topları Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-71

Fotoğraf 107
Kelebek Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Kelebek Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-72

Fotoğraf 108
Dırmık Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Dırmık Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-73

Fotoğraf 109
Şatırağzı Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Şatırağzı Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 900 çözüğü teli – 2125 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 18 çözüğü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözüğünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-74

Fotoğraf 110
İkiligavuşduma Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** İkiligavuşduma Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-75

Fotoğraf 111
Üçlügovalama Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Üçlügovalama Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-76

Fotoğraf 112
İçi Sinekli Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** İçi Sinekli Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözüğü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözüğü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözüğünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-77

Fotoğraf 113

Otantik Kelebek ve Kabak Çiçeği Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Otantik Kelebek ve Kabak Çiçeği Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 100 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1300 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-78

Fotoğraf 114

Kalpli Puanlı Motifli Cember Bezi

Kaynak: Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi Müdürü Ahmet Şafak,2017.

- **Eserin Adı:** Kalpli Puanlı Motifli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 125 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 650 çözgü teli – 1625 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-79

Fotoğraf 115
İşlemeli Cember Bezi

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-80

Fotoğraf 116
İşlemeli Cember Bezi

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-81

Fotoğraf 117
İşlemeli Cember Bezi

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-82

Fotoğraf 118
İşlemeli Cember Bezi

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-83

Fotoğraf 119
İşlemeli Cember Bezi

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Cember Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Karabük- Eflani
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Fotoğraf 120
Cember Bezi

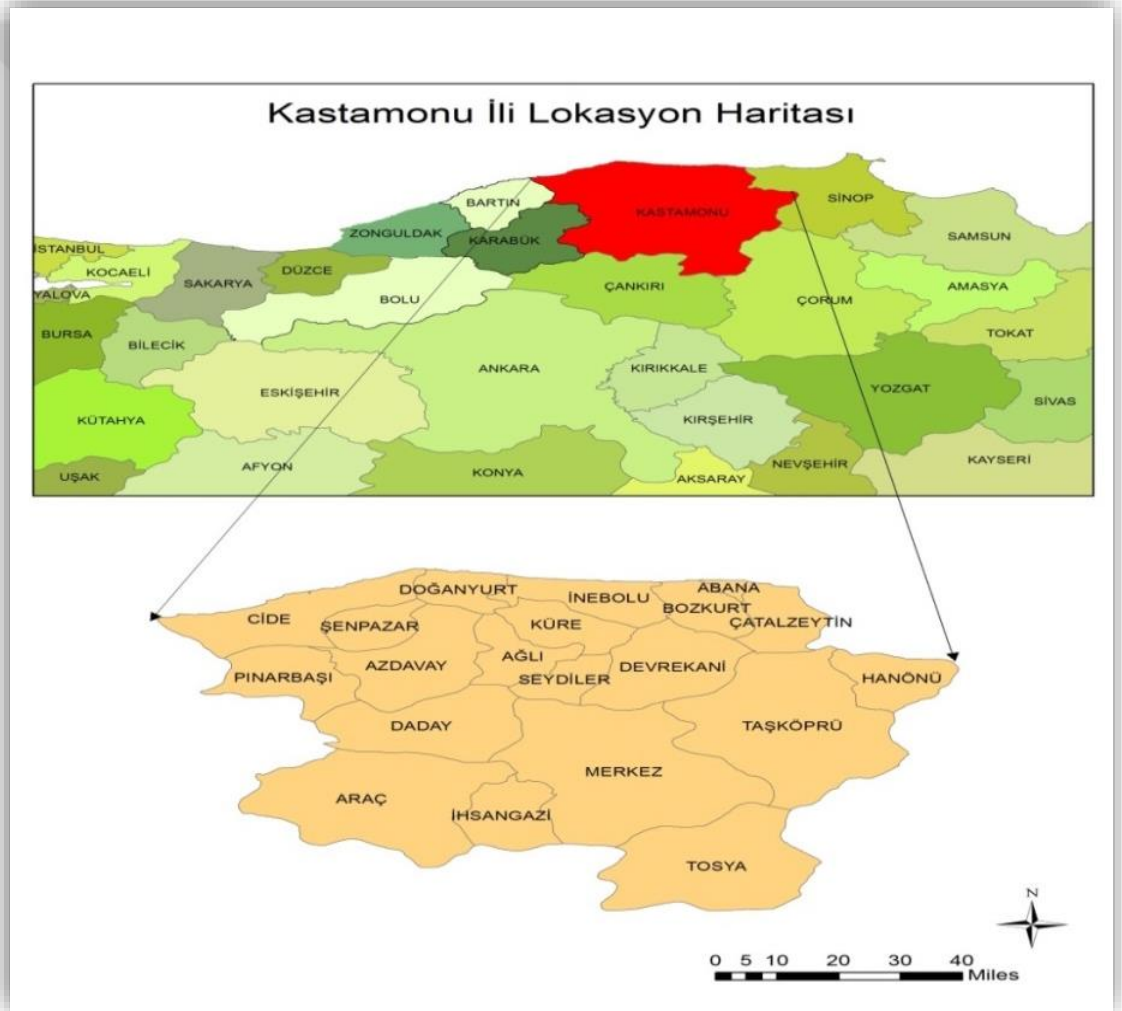
Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> 21.05.2018.

4.5. Kastamonu İli

4.5.1. Kastamonu İli'nin Coğrafi Konumu

Kastamonu, Kuzeybatı Anadolu'da, yeşilin her tonundan, mavinin sonsuzluğuna uzanan doğal güzelliği ile tarihi dokusunu korumuş bir Karadeniz kentidir. Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Kastamonu, ilin güneyindeki Ilgaz Dağları'nın eteklerinde Karaçomak Vadisi'nde kurulmuştur (Kastamonu Valiliği, 2004: 21).

Harita 8
Kastamonu İli Lokasyon Haritası

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

4.5.2. Kastamonu İli'nin Tarihi

Kastamonu'da ilk yerleşmeler, tarih öncesine dayanmaktadır. Tarih öncesi çağlardan sonra bölgenin ilk yerleşenleri Gas'lardır. M.Ö.1330'da Hititlerin, daha sonra sırasıyla Frig, Kimmer, Lidya, Pers, Makedonya, Pontus, Roma ve Bizans'ın egemenliği altına girmiştir. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Türklerin, daha sonra Haçlı Seferleri sırasında tekrardan Bizans'ın eline geçmiştir. 1213'de tekrardan geri alınmıştır. 1460'da Fatih Sultan Mehmed tarafından Osmanlı topraklarına dahil edilmiştir (Gökdemir, 1985:1744).

4.5.3. Kastamonu İli'nin Sosyolojik Yapısı

Moğolların istilasından kaçan Türkler, kendileri için güvenli olduğunu düşündükleri Ilgaz Dağları'nın kuzeyine Kastamonu ve çevresine göç etmişlerdir (Yakupoğlu 2001:449). Kastamonu ve çevresine akın eden Türklerin toplamda 100.000 çadırıdır. Kastamonu ve çevresinde 6 Kayı, 2 Kara Evli, 5 Dodurga, 6 Avşar, 4 Çavundur, 6 Çepni, 8 Eymür, 6 Yüreğir, 8 İğdir, 3 Büğdüz ve 1 Kınık Boyu tespit edilmiştir. Sayıları sayıca azda olsa Kastamonu'ya başka Türk boyları da yerleşmiştir (Sümer, 1992:214).

4.5.4. Kastamonu İli'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Kastamonu İli ve yöresi geleneksel el sanatları yönünden zenginliğe ve çeşitliliğe sahiptir. Kastamonu ve ilçelerinde en yaygın olan el sanatı “çarşaf bağı”dır. Çarşaf bağı; “sarı kıvrak” adı verilen yatak çarşaflarının iki uzun kenarına veya dörtkenarına pamuk ipliğinden alet kullanılmaksızın kadınların parmak uçları tırnakları yardımıyla düğümler atılarak yapılan kenar süslemesidir. Kaliteli pamuk ipliğinden yapılan çarşaf bağları; kuşdili, kâtip defteri, yürek gibi isimlerle adlandırılmaktadır. Bağ süslemesinde, bağ düğümlerinin sıklığı, süslemenin girift olması, kullanılan pamuk ipliğinin kalitesi ile kıymeti değerlendirilmektedir (www.kastamonukultur.gov.tr, 2018).

Kastamonu ilçelerinden; Cide, Şenpazar, Küre, Azdavay, Pınarbaşı'nda keten dokumalarına rastlanılmaktadır. Düz ve renkli dokuma olarak üretilen yatak çarşafı, kadın iş önlüğü, başörtüsü, peşkir, göynek, dokumalarıdır. Kastamonu Merkez, Daday ve Devrekâni ilçelerinde düz beyaz patiska bez üzerine, ıhlamur ağacı üzerine elle oyma veya kabartma olarak yapılmış bitkisel, geometrik motifli farklı boyutlarda ahşap

kalıplarından özel hazırlanmış tek renkli boyaya batırılıp basılması suretiyle sofra bezi (sini bezi) yapılmaktadır (www.kastamonukultur.gov.tr, 2018).

Kastamonu'da iğne oyacılığı da görülmektedir. İğne oyası, mendil, yazma, göynek yakası üzerine ipek ipliği ve iğne kullanılarak örülen veya örüldükten sonra dikilen düğümlü örgü el sanatıdır. Bu iğne oyları kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır (www.kastamonukultur.gov.tr, 2018).

Fotoğraf 121

Çarşaf Bağı*

Kaynak: Kastamonu, Liva Paşa Konağı Etnografya Müzesi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

* Kastamonu'ya özgü bir kenar süsleme tekniği.

Kastamonu'da evlenecek her genç kızın ve erkeğin çeyiz sandığında çarşaf bağı bulunması bir gelenek halindedir. Tüm bunlara ek olarak; Kastamonu merkeze bağlı İmam Köyü'nde erkekler de dokuma yapmaktadır (www.kastamonukultur.gov.tr, 2018).

Fotoğraf 122
Kastamonu Halk eğitimi Merkezi Ek Binası

Kaynak: Kastamonu, Foto: Sibel Algöl (01.12.2017).

1 Aralık 2017 tarihinde Kastamonu Halk Eğitim Merkezi Dokuma Öğreticisi Sevgi Güngör ile yapılan röportajda Kastamonu dokumaları ile ilgili edinilen bilgi şöyledir; *Kastamonu bez dokumaları arasında çarşaf dokuma, sof kumaş dokuma, iç fanılası, ön bezi, pamuklu dokuma, fular dokuma, keten dokuma, peşkir dokuma, boyabat dokuma gibi örnekler verilebilmektedir. Bu bez dokumalarında görülen motif isimleri; sıçandişi, aslanağzı, yıldız çiçeği, karanfil, kare, tırnak bağıdır. Bu motifler bez dokuması esnasında tezgâhta atkı ipliği ile yapılmaktadır veya dokuma tezgâhtan çıkarıldıktan sonra işleme yapılmaktadır.*

Örnek-84

- **Kastamonu ili Bez Dokuma Örnekleri**

Fotoğraf 123
Tırnak Bağlı Peşkir

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Tırnak Bağlı Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 2200 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 20 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-85

Fotoğraf 124 Tırnak Bağısız Peşkir

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Tırnak Bağısız Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2200 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 20 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-86

Fotoğraf 125

Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2200 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 20 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-87

Fotoğraf 126

Aslan Ağızı Motifli Tırnak Bağlı Peşkir*

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

*İncelenen eser bir havlu üzerine dokuma eklenerek elde edilmiş bir örnektir.

- **Eserin Adı:** Aslan Ağızı Motifli Tırnak Bağlı Peşkir
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 15 cm. En; 50cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 225 çözgü teli – 600 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-88

Fotoğraf 127
Renkli Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi Müdürü, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Renkli Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 550 çözgü teli – 1690 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli $\times$ 11 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-89

Fotoğraf 128

Hesap İşi Makarnalı Masa Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Hesap İşi Makarnalı Masa Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1820 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-90

Fotoğraf 129
Makarnalı Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Makarnalı Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1820 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-91

Fotoğraf 130

Peşkir

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

* Sandıktan Çıkartılan Yöreye Özgü Motif, 100 Yıllık Motif.

- **Eserin Adı:** Sandıktan Çıkartılan Yöreye Özgü Motif, Peşkir (100 Yıllık Motif)
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1820 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-92

Fotoğraf 131

Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 100 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1400 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-93

Fotoğraf 132
Kanaviçe İşlemeli Flar

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Kanaviçe İşlemeli Flar
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 160 cm. En; 30 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 360 çözgü teli – 2240 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-94

Fotoğraf 133
Makarnalı Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Makarnalı Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy;130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 600 çözgü teli – 1820 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-95

Fotoğraf 134

Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 2340 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 18 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-96

Fotoğraf 135 İşlemeli Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** İşlemeli Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 800 çözgü teli – 2210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-97

Fotoğraf 136
Şömen Örtü Bezi*

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 750 çözgü teli – 1560 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-98

Fotoğraf 137
Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

* Azdavay Cemberi (yöresel ismi).

- **Eserin Adı:** Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1430 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-99

Fotoğraf 138
Makarnalı Şömen Örtü Bezi*

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

* Tel Kırma

- **Eserin Adı:** Makarnalı Şömen Örtü Bezi, Tel Kırma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 800 çözgü teli – 1430 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-100

Fotoğraf 139
Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1560 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-101

Fotoğraf 140 Hesap İşi Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Hesap İşi Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 1560 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-102

Fotoğraf 141

Antika Motifli, Tırnak Bağlı, Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Antikalı Motifli, Tırnak Bağlı, Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1430 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-103

Fotoğraf 142
Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1690 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-104

Fotoğraf 143 Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 50 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 550 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-105

Fotoğraf 144

Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 750 çözgü teli – 1560 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-106

Fotoğraf 145
Sıçan Dişi Motifli Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Sıçan Dişi Motifli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2470 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 19 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-107

Fotoğraf 146
Baklavalı Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Baklavalı Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 950 çözgü teli – 1430 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-108

Fotoğraf 147
Gıcılı Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Gıcılı Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 850 çözgü teli – 2340 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 18 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-109

Fotoğraf 148 Kareli Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Kareli Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 800 çözgü teli – 2080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-110

Fotoğraf 149
Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Yıldız Çiçeği Motifli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1100 çözgü teli – 1690 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 22 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-111

Fotoğraf 150 Yıldız Çiçeği Motifli Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Yıldız Çiçeği Motifli Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-112

Fotoğraf 151

Karanfil Motifli Şömen Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Karanfil Motifli Şömen Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 130 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 1050 çözgü teli – 2210 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı teli × 21 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-113

Fotoğraf 152 Boğumlu Kanaviçe Örtü Bezi

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Boğumlu Kanaviçe Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 100 cm. En; 100 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 1600 çözgü teli – 1100 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-114

Fotoğraf 153

Bluz

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (01.12.2017).

- **Eserin Adı:** Bluz
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu- Merkez
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 50 cm. Omuz Genişliği; 34 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 17 atkı $\times$ 18 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek-115

Fotoğraf 154
Kastamonu Renkli Dokuma

Kaynak: Kastamonu Çarşaf Dokuma, MEB, Ankara, 2012: 22.

- **Eserin Adı:** Kastamonu Renkli Dokuma
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Kastamonu
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

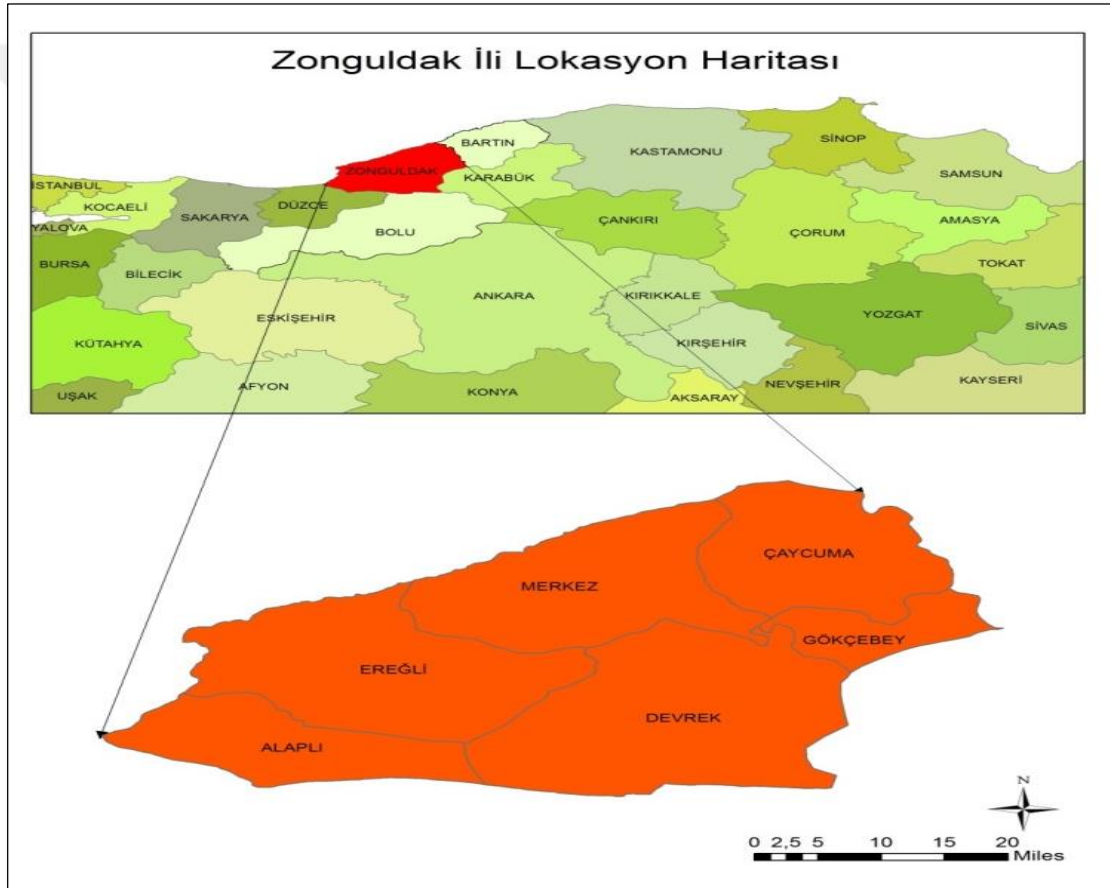
4.6. Zonguldak İli

4.6.1. Zonguldak İli'nin Coğrafi Konumu

Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Zonguldak İli, Karadeniz'e batı ve kuzeyden kıyı sınırlıdır. Karadeniz kıyılarından başlayan il toprakları, kuzeydoğudan Bartın, doğudan Karabük, güneyden Bolu illeri ile komşudur. Zonguldak'ın İlçeleri; Kilimli, Alaplı, Çaycuma, Devrek, Gökçebey, Karadeniz Ereğli ve Kozlu'dur.

Harita 9

Zonguldak İli Lokasyon Haritası ve İlçeleri.

Kaynak: Elif Kılıçarslan, Çizim (14.10.2017).

4.6.2. Zonguldak İli'nin Tarihi

İlkçağdan günümüze kadar olan dönemde Zonguldak ve çevresinin kronolojik olarak tarihçesini incelediğimizde birçok medeniyetlere ev sahipliği yaptığı görülür. M.Ö. 1200-750/676 'da Frigyalılar dönemi, M.Ö.7.yy.-6.yy. Kolaniler dönemi, M.Ö.555-333

Persler dönemi, M.Ö. 4.yy.-1.yy. Bitinya dönemi, M.S. 1.yy.-4.yy. Romalılar dönemi, 1075/77-1308 Anadolu Selçuklu dönemi, 14.yy.-20.yy. Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet Dönemi'dir. 1876 yılında Kastamonu Sancağına bağlı bir köy, 1877 yılında Bolu Sancağı Ereğli kazasına bağlı bucak ve 1899 yılında aynı bucağın kazası olan Zonguldak, 01.04.1924 tarihinde il statüsü almıştır (Zonguldak İl Yıllığı, 2002: 26-72).

4.6.3. Zonguldak İli'nin Sosyolojik Yapısı

Zonguldak kültürü ve kimliğini belirleyen unsurlar ele alındığında Osmanlı dönemi ve tarihi karşımıza çıkmaktadır. 16. ve 17.yy.'lardaki arşiv defterlerinin kayıtlarından ve köy isimlerinden Zonguldak yöresine Alayuntlu Türkmen oymağının dışında Avşar, Kınık, Yıva, Kara-evlû, Çavundur, Cebellü, Evciler, Eymür, Eriklü, Kozanlı, Dodurga, Çepni gibi Türkmen oymaklarının da yerleştiği bilinmektedir. Zonguldak'ın Alaplı İlçesi'ne bağlı Kılçak Köyü'nde Kıpçak Türklerinin de yaşamış olma olasılığı kesin kayıtlara dayandırılmaksızın iddia edilmektedir (Murat,2002: 24).

4.6.4. Zonguldak İli ve Zonguldak İli'ne Bağlı Ereğli İlçesi'nde Bulunan Bez Dokuma Örnekleri

Zonguldak 'ın İlçesi olan Ereğli'de "elpek bezi", Çaycuma'da "peleket bezi" diğer yerleşim yerlerinde "çözme bez" olarak bilinen yerel dokuma, "düzen" adlı el tezgâhlarında keten ve pamuk ipliği ile dokunmaktadır. 18. ve 19.yy. eserleri incelediğinde kız çeyizi olarak yağlık, kuşak, peşkir gibi dokumalara Zonguldak yöresine ait nakışlar nakış bezi olan ham ipek, ketene yapıldı. Kumaşlara uygulanan nakış türü Türk işi ve hesap işidir. Yine nakışlarda kullanılan teknik ise muşabak, düz ve verev iğne, pesent, güzeme, kesme ajur, tel kırma altın simle yapılan balıksırtı verev kullanılmış, nakışlarda görülen renkli iplikler ise kök boya ile boyanmıştır. Nakışlarda kullanılan motif desenleri çok çeşitlidir. Zonguldak'ta kolay, renkli ve gösterişli bir iş olan kanaviçe süsleme tekniği yapılmaktadır. Zonguldak köylerinde kadınlar genelde kırmızı ve lacivert renk ipliklerle kendi dokudukları bezlere işleme yapmışlardır. Ayrıca kadınlar iç kıyafetlerinde (göynek) kullanmışlardır (www.zonguldakkulturturizm.gov.tr, 2018).

Zonguldak İli'nin ilçesi olan Karadeniz Ereğli'nin meşhur "elpek bezi" keten dokumaları kategorisinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Elpek bezi, Batı Karadeniz

Bölgesi'nde eskiden tarım ürünü olan ketenin lifleriyle dokunmuştur. Antikçağlarda ketenden ürettiği yelken bezi ve dokumalarıyla Karadeniz Ereğli ünlenmiştir. İnsan vücudunun nemden etkilenmesini önlediği bilinen keten ipliği ile dokunan elpek bezi yüzyıllardır giysi malzemesi olarak kullanılmıştır. Elpek bezi, yörede sanayi gelişip, dokumacılıktan ve buna paralel olarak keten tarımı ilgi görmeyi bırakılınca kadar önemini korumuştur. Keten ipliğinin, elde edilme süreci uzun ve zahmetli olduğundan, keten üreticisini bu bitkiden ve dokumasından vazgeçiren diğer bir faktördür. 1940-1950 yıllarında kaybolma sürecine giren elpek bezi, yaklaşık 50 yıl aradan sonra yeniden canlandırılıp yaşatılmaya başlanmıştır. 1995 yılında başlatılan Karadeniz Ereğli Belediyesi'nin ve Karadeniz Ereğli Halk Eğitim Merkezinin girişim ve destekleriyle yeniden canlanmaya başlamıştır. Karadeniz Ereğli'ye bağlı Kandilli Beldesi'nde varlığını sürdüren dokuma tezgâhları, yıllar önce kullanılan orijinal şekillerine sadık kalınarak yeniden hazırlanmıştır (www.kdzeregli.bel.tr, 2018).

Zonguldak İli'nin diğer bir ilçesi olan Gökçebey olan belde de halkın giydiği kıyafetler ile geleneksel el sanatlarından “pelement bezi”nden yapılmış işlemeli ve sade gömlekler, pijama, üç etek (kollu, kolsuz, yelek), işlemeli gecelikler, kınalık, gelin başı, kuşak, fes, masa ve sehpa örtülerinin üretildiği görülür. Bu bezde kullanılan iplik de ketendir (www.zonguldakkulturturizm.gov.tr, 2018).

Zonguldak İli'ne bağlı Çaycuma İlçesi halkı özellikle geçmişte kırsal kesimde yaşayan halk günlük dış giysileri genellikle; basma, pazen divitin; iç giysiler ise evlerde dokunan keten (Karadeniz Ereğli'de elpek bezi, Çaycuma'da pelement bezi) ya da pamuklu şeklindedir. Başa önce fes giyilir, fes üstüne oyalı yemeni (abacuk) üzerine de tülbent (yazma) bağlanmaktadır. Üst giysi olarak göynek adı verilen ve dizlere kadar uzanan iç giysi sıfır yaka, önden düğmeli, yaka, kol ağzları ve önleri dantelle süslüdür. Genç kızlar kuşağı önden, diğerleri ise arkadan bağlamaktadır. Göyneğin altına don bezinden yapılmış şalvar giyilmektedir. Süslü olanlara “çözme don”, kırmızı ve beyaz bezden parçalı olana “al don” denilmektedir. Erkekler yakasız, sık düğmeli mintan (göynek) üzerine yelek, kalın ceket (aba), altına “pamtur” ya da “zıbka”, ayağa da “çapula” giyilmektedir (www.caycuma.bel.tr, 2018).

7 Aralık 2017 tarihinde Zonguldak İli Alaplı İlçesi Hasanlı Köyü Muhtarı Recep Tufan ile yapılan görüşmede Zonguldak Alaplı İlçesindeki dokumalarla ilgili bilgi şöyledir; *“Zonguldak İli'nin Alaplı İlçesi'nin Hasanlı Köyü'nde Merkez Mahalle Kalkındırma*

Derneđi (İç İşleri Bakanlığı Daire Başkanlığı ’nca desteklene) Çekmene Can Veren Has Eller Proje kapsamında 07 şubat- 07 Aralık 2017 tarihleri arasında dokuma kursu açılmıştır. Yapılan alan araştırması sonucunda elde edilen bilgilerde evde el dokuma tezgâhına rastlanılmamaktadır. Bu kurs sayesinde halk çekmen bezini devam ettirmektedir. Kullanılan tezgâhın adı “düzen”dir.

Fotoğraf 155

Elpek Bezi

Kaynak: <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr/TR,93805/geleneksel-el-sanatlari.html> (05.02.2018).

Fotoğraf 156

Düzen

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

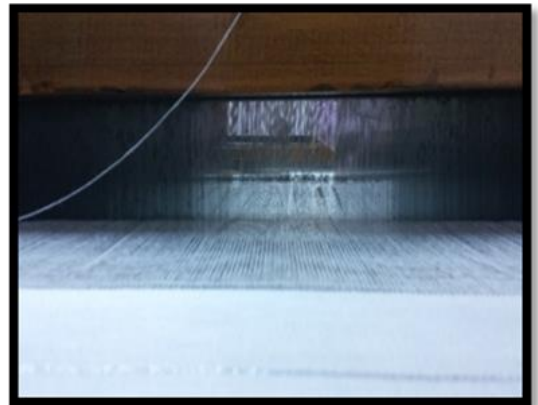
Fotoğraf 157a

Mekik

Fotoğraf 157b

Çözü Teli

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

Fotoğraf 158a
Ayakcanlık

Fotoğraf 158b
İplikler

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

Fotoğraf 159
Çözü Levendi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

Fotoğraf 160
Bez İyma*

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

*Çözü Makinesi.

Çekme bezi günümüzde %100 keten, %50 keten ve %50 pamuk ipliklerle dokunmaktadır. Ancak yöresel olan Çekmen Bezi %100 keten olarak dokunmaktadır. İlçede eskiden ip yapımı şu şekildedir. Yöre halkı keteni tarlaya ekerlerdi, orakla biçilir, biçilen keten tarlada kurutulur, derede su ile ıslanır, suyun içindeyken derede üzerleri taş ile kapatıp 7-10 gün bekletilirdi. Islanmış olan keten mengene (4 ayak üzerine tahtadan yapılmış olan alet) adında bir aparat ile lifleri çıkarılırdı. Çıkan keten lifleri burma yapılıp, ağaç tokmakla iki kişi karşılıklı burma yapılmış lifi döverdi. Dövdükten sonra bu burmayı demir taraktan geçirip el örekesi veya çıkırıktaki ip yapılırdı. Yapılan ip (çözü makinesi) yumak yapılıp ve ipler gücünden geçirildikten sonra bez dokunmaya başlanırdı. Çekmen bezinin ismi; ip yapılırken çekmesinden dolayı almıştır. **Çekmen bezi** kalın bez olarak iş elbiselerinde, ince bez olarak pantolon, gömlek, iç çamaşırında kullanılırdı. Keten ipliğinin içerisine bir miktar pamuk lifi karıştırılarak daha yumuşak lif özelliği kazandırılıp dokunulan beze “ince çekmen bezi” denilmektedir. İçerisine dokuma esnasında bordo ya da mavi renge boyanmış keten iplikleri karıştırılarak elde edilen bez türüne de “ala bez” denilmektedir. **Ala Bezle** ise 2 veya 3 renk kullanılarak dokunan bezle sadece kadınlara don, şalvar dikilirdi. Üretilen çekmen bezleri giyim alanında göynek, şalvar ve daha çeşitli kıyafet yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca peşkir (havlu) ve diğer süs eşyalarında da kullanılmaktadır.”

Yapılan alan araştırmasında Zonguldak İli’ndeki yöreye ait bez dokuma örnekleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve elde edilen veriler ise görsellerle desteklenerek ortaya konmuştur.

Örnek-116

- Ereğli İlçesi Bez Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 161
Elpek Bezi Masa Örtüsü

Kaynak: <http://www.kdzeregli.bel.tr/index.php/k2/elpek-bezi> (05.02.2018).

- **Eserin Adı:** Elpek Bezi Masa Örtüsü
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Ereğli İlçesi
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %100 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-117

Fotoğraf 162

Pelement Bezinden Yapılmış Göynek

Kaynak: <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr/TR,93805/geleneksel-el-sanatlari.html> (05.02.2018).

- **Eserin Adı:** Pelement Bezinden Yapılmış Göynek
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Ölçüleri:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %100 keten ipliği kullanılmıştır

Örnek-118

- Alaplı İlçesi Bez Dokuma Örnekleri

Fotoğraf 163
Simli Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Simli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 675 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-119

Fotoğraf 164

Örtü Bezi

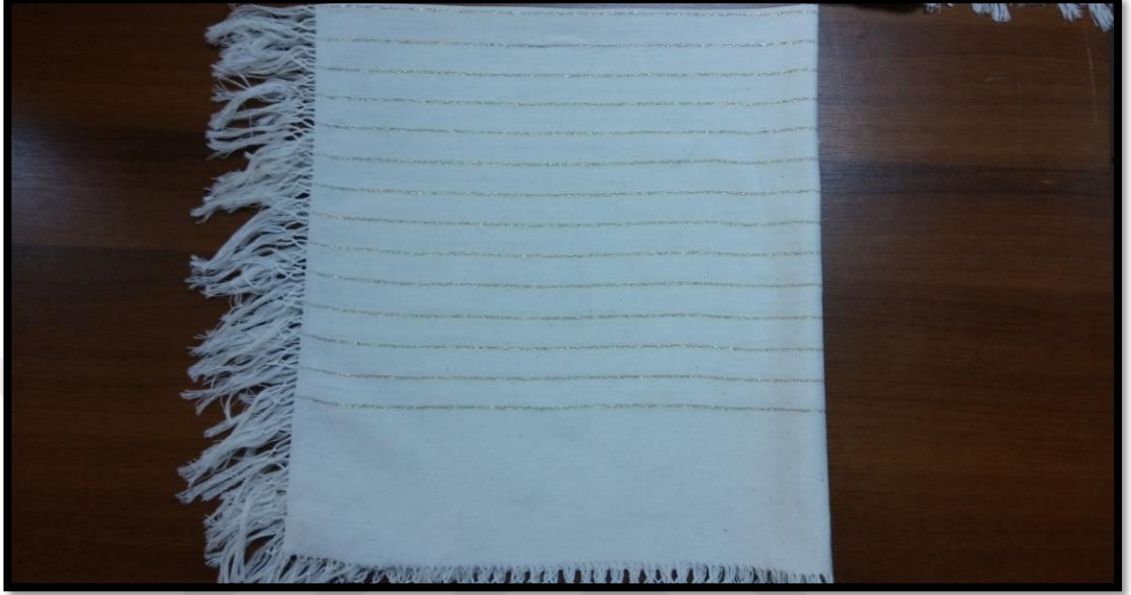

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 720 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli $\times$ 16 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-120

Fotoğraf 165
Simli Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Simli Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 765 çözgü teli – 990 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli $\times$ 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-121

Fotoğraf 166

Kese

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Kese
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 25 cm. En; 18 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 216 çözgü teli – 350 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 14 atkı $\times$ 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır

Örnek-122

Fotoğraf 167

Çanta

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Çanta
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 30 cm. En; 22 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 374 çözgü teli – 390 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-123

Fotoğraf 168

Çanta

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Çanta
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 25 cm. En; 22 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 374 çözgü teli – 325 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 13 atkı teli × 17 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-124

Fotoğraf 169
Ebruli İplikli Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Ebruli İplik, Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 630 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı × 14 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-125

Fotoğraf 170

Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 585 çözgü teli – 990 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli $\times$ 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-126

Fotoğraf 171

Örtü Bezi

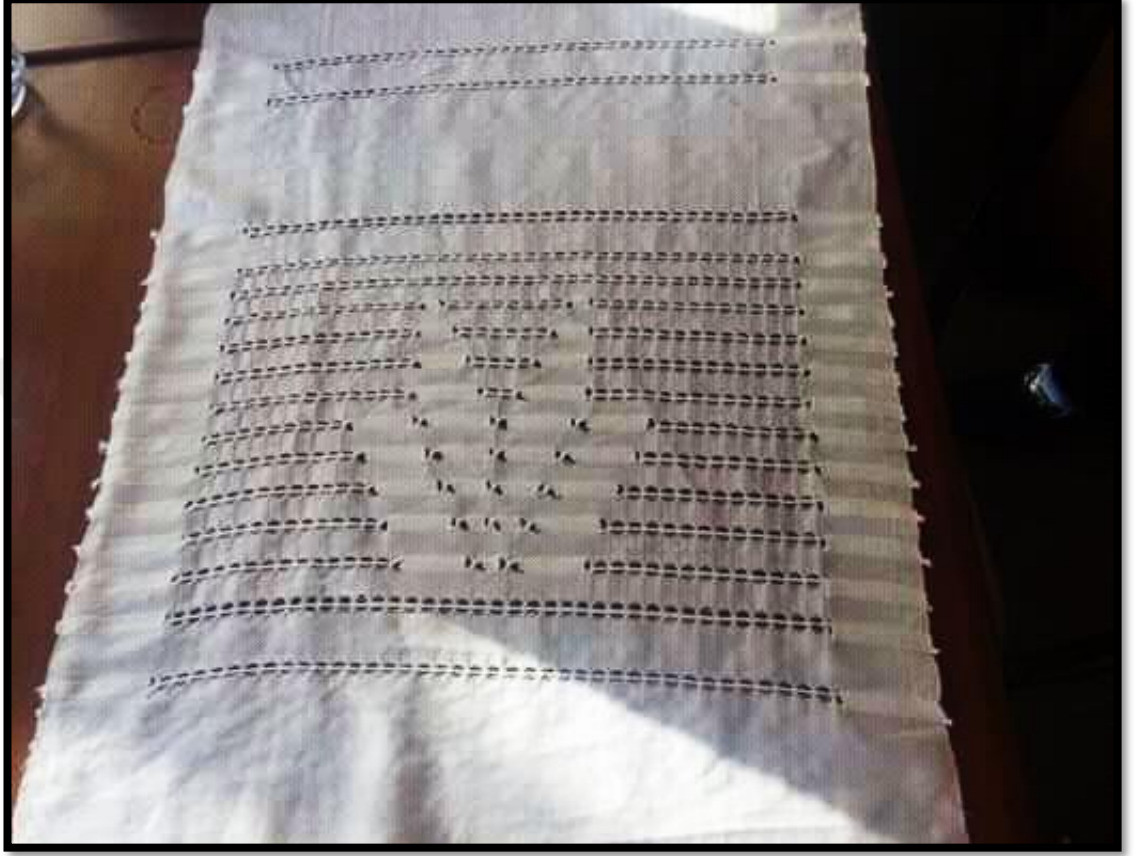

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 855 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-127

Fotoğraf 172
Antikalı Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Antikalı Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-128

Fotoğraf 173

Örtü Bezi

Kaynak: Zonguldak, Alaplı İlçesi, Hasanlı Köyü, Foto: Sibel Algül (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözü ve Atkı Tel Sayısı:** 540 çözgü teli – 990 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözgü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli × 12 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-129

Fotoğraf 174

Örtü Bezi

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 855 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 19 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-130

Fotoğraf 175

Örtü Bezi

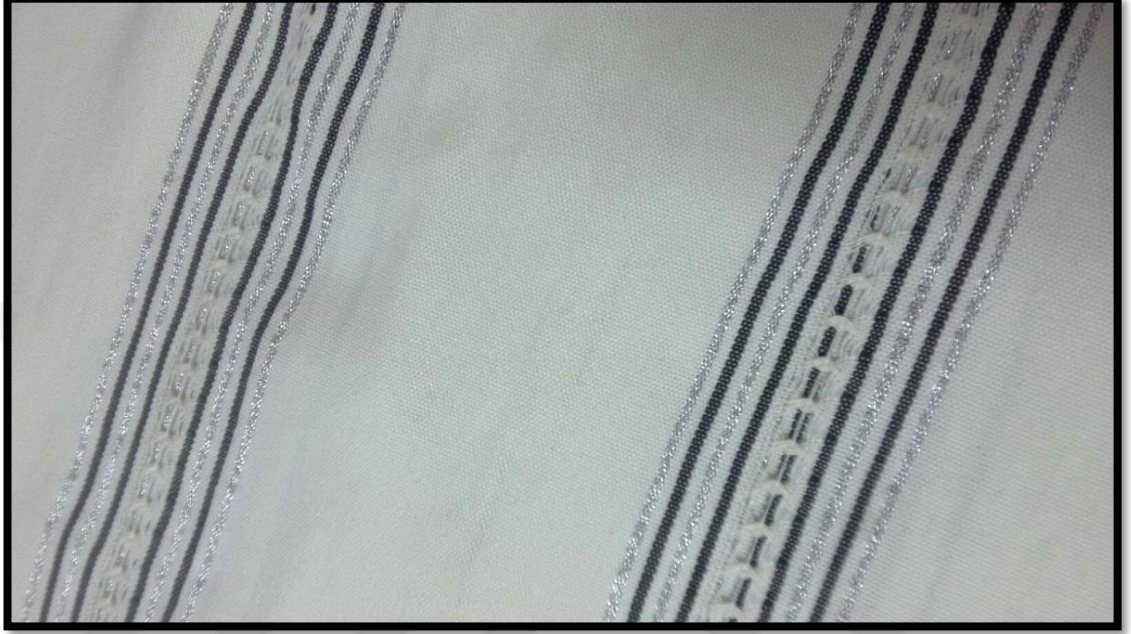
Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 110 cm. En; 50 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** Bilinmemektedir.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bilinmemektedir.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Bilinmemektedir.

Örnek-131

Fotoğraf 176

Örtü Bezi

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 585 çözgü teli – 990 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 11 atkı teli $\times$ 13 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-132

Fotoğraf 177

Örtü Bezi

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 630 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 14 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-133

Fotoğraf 178

Örtü Bezi

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

- **Eserin Adı:** Örtü Bezi
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 90 cm. En; 45 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 675 çözgü teli – 1080 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde %50 pamuk ve %50 keten ipliği kullanılmıştır.

Örnek-134

Fotoğraf 179

Çekmen Bezinden Yapılmış Don*

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri (07.12.2017).

*Sandıktan çıkarılmıştır.

- **Eserin Adı:** Çekmen Bezinden Yapılmış Don (Sandıktan Çıkarılmıştır.)
- **Eserin Bulunduğu Yer:** Zonguldak- Alaplı İlçesi- Hasanlı Köyü
- **Eserin Üretildiği Tarih:** 2017
- **Eserin Ölçüleri:** Boy; 80 cm. Bel Genişliği; 65 cm.
- **Eserin Çözüğü ve Atkı Tel Sayısı:** 975 çözgü teli – 960 atkı teli vardır.
- **Eserin Atkı ve Çözüğü Sıklığı:** Bez dokumanın 1 cm. de, 12 atkı teli × 15 çözgü teli vardır.
- **Eserde Kullanılan Hammadde Özelliği:** Atkı ve çözgüsünde % 100 keten ipliği kullanılmıştır.

BÖLÜM 5: TARAKLI BEZ DOKUMALARININ BATI KARADENİZ ÇEVRESİNDEKİ BEZ DOKUMALARI İLE BENZER SÜSLEME VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

Taraklı bez dokumalarındaki motif ve desen özelliğinin Batı Karadeniz çevresine yayılımı araştırılarak incelenmiş olan tezde öncelikle; Sakarya'nın Taraklı İlçesi'ndeki bez dokumaları ayrıntılı bir şekilde araştırılmıştır. Daha sonra Taraklı beldesinin çevresinde yer alan Bartın, Bolu, Düzce, Kastamonu, Karabük ve Zonguldak illerine tek tek gidilerek, her ilin ilçe, köylerine de vb. dokuma üreten veya ellerinde bulunan yöreye ait bez dokuma örnekleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu dokumaların ayrıntılı olarak çözgü ve atkı sıklığı, kumaş eni, kullanılan malzemeler, dokuma tekniği, iplik özelliği ve rengi gibi (Bkz. Bölüm 4) birçok özellik tek tek araştırılmıştır. Tezin 5. bölümünü oluşturan her yöreye ait bez dokumalarındaki bezemelerin (desen ve motif özellikleri) Taraklı bez dokumalarında görülen bezemelerle olan benzerlikleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek görsel verilerle sunulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda sırasıyla;

- Taraklı İlçesi - Bartın İli Amasra İlçesi Bez Dokumaları
- Taraklı İlçesi - Bolu İli Göynük İlçesi Bez Dokumaları
- Taraklı İlçesi - Düzce İli Bez Dokumaları
- Taraklı İlçesi - Karabük İli Eflani İlçesi Bez Dokumaları
- Taraklı İlçesi - Kastamonu Bez Dokumaları
- Taraklı İlçesi - Zonguldak Bez Dokumalarının kumaş ve bu kumaşlardan üretilen giysi, giysi donanımlarının teknik özellikleri ile bezemede kullanılan desen - motif özellikleri ayrıntılı bir şekilde karşılaştırılacaktır.

5.1. Taraklı İlçesi – Bartın İli Amasra İlçesi Bez Dokumalarının Teknik ve Desen Özelliklerinin Karşılaştırılması

Taraklı beldesinde yapılan taraklı bez dokuma kumaşları ile ilgili araştırma ve incelemelerin sonucunda Bartın ilinde dokunmuş olan bez kumaş örneğinin desen özelliğine benzeyen 1 adet kumaş örneği bulunmuştur.

5.1.1. Taraklı – Amasra Bez Dokumaları

- Taraklı bez dokumaları

Fotoğraf 180

Kırmızılı Örtme Bezi*

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-21 s.43.

Örnek 21’de (Bkz. Foto.33, s.43) görülen Taraklı İlçesi’ne ait kırmızılı örtme bezinin teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bezayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunduğu görülür. Ebadı 60 cm. × 115 cm.’dir. Kumaşın 1 cm. deki atkı sıklığı 15 tel olup çözgü sıklığı ise 16 teldir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği ile dokunan örtme bezinin çözgüsünde kullanılan renkli ipliklerin, bir altından bir üstünden geçen atkı ipliği ile dokumanın yüzeyi desenlenmiştir.

Örnek 21’de (Bkz. Foto.33, s.43) görülen Taraklı Bez Dokumasında yer alan desen özellikleri incelendiğinde ise; kumaş yüzeyinde sadece desen, atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Örtme bezi kumaşında krem, beyaz ve kırmızı renk iplikler

kullanılmıştır. Taraklı'da dokunan örtme bezinin kenar temizliği ise içe kıvrılarak elde dikilmiştir.

- **Amasra bez dokumaları**

Fotoğraf 181

Simli Şeritli Amasra Bez Dokuması*

Kaynak: Amasra Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül (11.05.2018).

* Bkz. Örnek-33 s.62

Örnek 33'deki (Bkz. Foto.51, s.62) Bartın İli'nin Amasra İlçesi'nde dokunan bez dokumayı teknik özelliği açısından incelendiğinde; Bartın bezi simli şeritli bir desenleme ile bez ayağı tekniğinde ağaç el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 60 cm. × 100 cm. olup, atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 17 tel atkı, 19 tel iplik çözgüde kullanılmıştır. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ve keten iplikleri kullanılmıştır.

Örnek 33'deki (Bkz. Foto.51, s.62) Bartın'ın Amasra İlçesi'nde dokunan bez dokumanın desen özellikleri incelendiğinde; Bartın bez dokumasının yüzeyinde görülen desen, atkı yönünde farklı renklerde ipliklerle şeritli/çubuklu/çizgili adı verilen şekillerle oluşturulmuştur. Bartın Bez dokumasın da krem, beyaz ve gümüş (sim) renk iplikler kullanılmıştır. Bez dokumanın kenar temizliği elde içe kıvrılarak dikilmiştir.

- **Taraklı ve Amasra Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Taraklı-Bartın Bez Dokumalarının teknik ve desen özelliklerinin karşılaştırdığımızda; her iki yöreye ait bez dokumalar, bezayağı tekniği ile ahşap el dokuma tezgâhlarında dokunduğu tespit edilmiştir. Yöreden yöreye farklı isimlerle anılan bu ahşap dokuma tezgâhları, Taraklı İlçesi’ndeki tezgâhlara “düzen” adı verilirken, Amasra’da “ağaç el dokuma tezgâhı” olarak bilinmektedir. Taraklı bez dokumaların atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılırken, Amasra’da ise pamuk ve keten iplik kullanılmıştır. Her iki beldeye ait dokumaların çözgüsünde krem renk iplik kullanıldığı tespit edilmiş olup, kumaş yüzeyindeki desenler ise şeritli/çubuklu/çizgili adı verilen renkli atkı iplikleri ile oluşan bezemelerdir. Taraklı bez dokumasında kullanılan İplikler, çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Bartın-Amasra bezinde de çirişleme işlemi uygulanmaktadır.

5.2. Taraklı-Bolu İline bağlı Göynük İlçesi’nde Dokunan Kumaşların Teknik ve Motif Özelliklerinin Karşılaştırılması

Taraklı beldesinde yapılan taraklı bez, peşkir dokumaları ile ilgili araştırma ve incelemelerin sonucunda Bolu İli’nde dokunmuş olan peşkir örneğinin motif özelliğine benzeyen 1 adet peşkir örneği bulunmuştur. Taraklı ve Bolu bez, peşkir dokumalarının teknik ve desen özellikleri açısından karşılaştırsak;

5.2.1.Taraklı - Göynük Bez Dokumaları

- Taraklı Bez Dokumaları

Fotoğraf 182

Bez Dokuma*

Kaynak: Mahdumlar Köyü, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-20, s.42.

Örnek 20' de (Bkz. Foto: 32, s.42) görülen Taraklı İlçesi'ne ait kırmızı kenarlı bez dokuma teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bezayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 50 cm. × 115 cm.'dir. Kumaşın 1 cm. deki atkı sıklığı 15 tel iplik olup çözgü sıklığı ise 18 tel ipliklidir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ve keten ipliği kullanılmıştır. Bezayağı tekniği ile dokunan bez dokumanın çözgüsünde kullanılan renkli ipliklerin, bir altından bir üstünden geçen atkı ipliği ile dokumanın yüzeyi desenlenmiştir.

Örnek 20'de (Bkz. Foto: 32, s.42) görülen Taraklı İlçesi'ne ait kırmızı kenarlı bez dokumanın desen özellikleri incelendiğinde ise; kumaş yüzeyinde sadece desen, dikey iki kenarda kırmızı şeritler bulunmaktadır. Bez dokumada krem ve kırmızı renk iplikler kullanılmıştır. Desen kırmızı kenarlı bez dokuma olarak isimlendirilmektedir. Çözgüsünde krem renkli iplik kullanılmıştır. Desen oluşturulan iplikte ise renk olarak kırmızı kullanılmıştır. Taraklı'da yapılmış olan bez dokumanın kenar kısımlarına herhangi bir işlem uygulanmamaktadır. Bunun sebebi; bez dokumanın isteğe bağlı olarak kullanılacak tekstil ürününe göre ayarlanmasıdır. Örneğin; örtme bezi için

kullanılacak ise iki ayrı parçaya dikim işlemi yapılarak birleştirmek suretiyle kullanılmaktadır.

- **Göynük Bez Dokumaları**

Fotoğraf 183

Bez Dokuma*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

* Bkz. Örnek-51 s.88.

Örnek 51’de (Bkz. Foto: 77, s.88) görülen Göynük İlçesi’ne ait bez dokuma teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 50 cm. × 150 cm.’dir. Kumaşın 1 cm. deki atkı sıklığı 15 tel olup çözgü sıklığı ise 18 teldir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ve keten ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği ile dokunan bez dokumanın çözgüsünde kullanılan renkli ipliklerin, bir altından bir üstünden geçen atkı ipliği ile dokumanın yüzeyi desenlenmiştir.

Örnek 51’de (Bkz. Foto: 77, s.88) görülen Göynük İlçesi’ne ait bez dokuma desen özellikleri incelendiğinde ise; kumaş yüzeyinde sadece desen, dikey iki kenarda birden fazla kırmızı şeritler bulunmaktadır. Bez dokumada krem ve kırmızı renk iplikler kullanılmıştır. Çözgüsünde krem renkli iplik kullanılmıştır. Desen oluşturulan iplikte ise renk olarak kırmızı kullanılmıştır. Göynük’te yapılmış olan bez dokumanın kenar kısımlarına herhangi bir işlem uygulanmamaktadır. Bunun sebebi; bez dokumanın

isteğe bağılı olarak kullanılacak tekstil ürününe göre ayarlanmasıdır. Örneğin; örtme bezi için kullanılacak ise iki ayrı parçaya dikim işlemi yapılarak birleştirmek suretiyle kullanılmaktadır.

- **Taraklı ve Göynük Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Taraklı ve Bolu-Göynük Bez Dokumalarının teknik ve desen özelliklerinin karşılaştırdığımızda; her iki yöreye ait bez dokumalar, bez ayağı tekniğı ile ahşap el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Yöreden yöreye farklı isimlerle anılan bu ahşap dokuma tezgâhları, Taraklı İlçesi'nde ve Bolu'nun Göynük İlçesi'nde “düzen” adı verilmektedir. Her iki beldeye ait bez dokumalarında atkı ve çözgülerinde pamuk ve keten ipliğı kullanılmıştır. Her iki beldeye ait dokumaların çözgüsünde krem renk iplik kullanıldığı tespit edilmiş olup, kumaş yüzeyindeki desenler ise dikey şeritler halindedir ve renkli çözgü iplikleri ile oluşan bezemelerdir. Taraklı bez dokumasındaki dikey şerit sayısı bir kenarda 2 iken, Göynük bez dokumasında birden fazla dikey şerit kullanılmıştır. Kullanılan iplikler, çirişleme (haşılama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğın mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır.

5.2.2.Taraklı - Göynük Peşkir Bez Dokumaları

- Taraklı Peşkir Bez Dokumaları

Fotoğraf 184

Peşkir*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-3 s.25.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı İlçesi’ne ait peşkir dokumanın teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 35 cm. × 50 cm.’dir. Kumaşın 1 cm. deki atkı sıklığı 15 tel iplik olup çözgü sıklığı ise 19 tel ipliklidir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bezayağı tekniği ile dokunan örtme bezinin çözgüsünde kullanılan renkli ipliklerin, bir altından bir üstünden geçen atkı ipliği ile dokumanın yüzeyi desenlenmiştir.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı Bez Dokumasındaki motif özellikleri incelendiğinde ise; kumaş yüzeyinde sadece desen, atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Peşkir bezinde beyaz, mavi ve bordo renk iplikler kullanılmıştır. Taraklı’da yapılmış olan peşkirin uç kısımlarına 5 cm. uzunluğunda pamuk ipliğinden püskül yapılmıştır.

- Göynük Peşkir Bez Dokumaları

Fotoğraf 185

Peşkir

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Bkz. Örnek- 40 s.77.

Örnek 40’da (Bkz. Foto: 66, s.77) görülen Bolu’nun Göynük İlçesi’nde dokunan peşkir dokumanın teknik özelliği açısından incelendiğinde; Bolu peşkir dokuma bezayağı tekniğinde ağaç el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 50 cm. × 110 cm. olup, atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 13 tel atkı ipliği, 18 tel iplik çözgüde kullanılmıştır. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır.

Örnek 40’da (Bkz. Foto: 66, s.77) görülen Bolu’nun Göynük İlçesi’nde dokunan peşkir dokumanın motif özellikleri incelendiğinde; Bolu bez dokumasının yüzeyinde görülen motif, atkı yönünde farklı renklerde ipliklerle şeritli/çubuklu/çizgili adı verilen şekillerle oluşturulmuştur. Bolu peşkir dokumasında beyaz / kırık beyaz renk iplikler kullanılmıştır. Bez dokumanın kenar temizliği elde içe kıvrılarak dikilmiştir. Kenar süsleme ya da bitirme işlemi, pamuk ipliğinden saçak/bağ/püskül olarak yapılmıştır ve boyu 6 cm. dir.

- **Taraklı ve Göynük Peşkir Dokuma Örnekleri Karşılaştırılma Sonucunda;**

Taraklı beldesinde yapılan taraklı bez dokuma kumaşları ile ilgili araştırma ve incelemeler sonucunda Bolu İli'nin Göynük İlçe'sinde dokunmuş olan bez kumaş örneğinin desen özelliğine benzeyen 1 adet kumaş örneği bulunmuştur. Taraklı ve Bolu İli'nin Göynük İlçe'sinde bez dokumalarını teknik ve desen özellikleri açısından karşılaştırsak; her iki yöreye ait peşkir dokumalar, bez ayağı tekniği ile ahşap el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Yöreden yöreye farklı isimlerle anılan bu ahşap dokuma tezgâhları, Taraklı İlçesi'nde ve Bolu'nun Göynük İlçesi'nde “düzen” adı verilmektedir. Her iki beldeye ait peşkir dokumalarında atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Taraklı ve Göynük dokumaların çözgüsünde beyaz renk iplik kullanıldığı tespit edilmiş olup, kumaş yüzeyindeki motifler ise şeritli/çubuklu/çizgili adı verilen renkli atkı iplikleri ile bezenmiştir. Taraklı ve Bolu Göynük İlçe'si peşkir dokumasında kullanılan iplikler, çirileme (haşıllama) adı verilen işlemden geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır.

5.2.3. Taraklı - Göynük Don Bezi Dokumaları

Taraklı beldesinde dokunan taraklı don bezi ile dikilmiş şalvar ile Bolu ilinde dokunmuş olan don bezinden dikilmiş şalvar örneğini teknik ve desen özellikleri açısından incelediğimizde;

- **Taraklı Don Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 186
Göklü Don Bezi*

Kaynak: Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları, Gülşen ÖZTÜRK, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2010: 55, Resim-62.

*Şalvar. Bkz. Örnek-25 s.45.

Örnek 25’de (Bkz. Foto: 35, s.45) görülen Taraklı İlçesi’ne ait Göklü Don Bezinin (Şalvar) teknik özelliği açısından incelendiğinde; bezayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunduğu görülmüştür. Eserin ebadı 75 cm. x 85 cm.’dir. Kumaşın 1 cm. deki atkı sıklığı 18 tel ip olup çözgü sıklığı ise 14 tel iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez dokumanın çözgüsünde kullanılan renkli ipliklerin, bir altından bir üstünden geçen atkı ipliği ile dokumanın yüzeyi desenlenmiştir.

Örnek 25’de (Bkz. Foto: 35, s.45) görülen Taraklı İlçesi’ne ait Göklü Don Bezinin (Şalvar) desen özelliklerini incelediğimizde; dokuma sırasında renkli ipliklerle desenlendirilen bu kumaş “Göklü Don Bezi” ismini almıştır. Don bezinde mavi ve beyaz renkte iplikler kullanılmıştır. Yörede kadınlar don bezi adında dokudukları kumaştan şalvar dikerler.

- **Göynük Don Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 187

Alaca Don Bezi*

Kaynak: Göynük, Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Şalvar. Örnek-55, s.92.

Örnek 55’ de (Bkz. Foto: 81, s.92) görülen Göynük İlçesi’ne ait Alaca Don Bezi (Şalvar) teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Göynük İlçesi’ndeki don bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 65 cm. x 75 cm. olup, ve 1 cm de 13 atkı ipi x 18 çözgü ipi sıklığı olan dokumanın atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Don bezinin atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desen oluşturulmuştur.

Örnek 55’ de (Bkz. Foto: 81, s.92) görülen Göynük İlçesi’ne ait Alaca Don Bezi (Şalvar) desen özelliği bakımından incelendiğinde; don bezinde, kırmızı, sarı, siyah ve beyaz renk iplikler kullanılmıştır. Kumaşın yüzeyinde oluşan desende kullanılan renkten dolayı don bezi “Alaca Don Bezi” ismini almıştır. Yörede kadınların giymiş oldukları şalvarları dikmek için kullanılan bir tür dokumadır.

- **Taraklı ve Göynük Don Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Yörelere ait her iki don bezi dokuma örneği bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Taraklı ‘da ve Bolu’da bu el dokuma tezgâhına “düzen” adı verilmektedir. İplikler her iki don bezinde çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemden geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Desen, dokuma esnasında oluşturulmuştur. Kullanılan iplik rengi bakımından; mavi beyaz renkli iplik kullanımı ortak bir özellik göstermektedir. Desen özelliği bakımından; her iki don bezi karelidir. Her iki yörede dokunmuş olan don bezi yöre kadınları tarafından şalvar yapımında kullanılmaktadır.

5.2.4. Taraklı - Göynük Örtü Bezi Dokumaları

Taraklı’da üretilen 2 örtü bezi ile Göynük’de üretilen 2 örtü bezi örnekleri kumaş ve desen özellikleri bakımından birbiriyle benzerlik göstermektedir. Bu eserleri sırasıyla incelendiğinde;

- **Taraklı Örtü Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 188

Örtü Bezinden Göz Motifli Perde*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz.Örnek-8, s.30.

Örnek 8’de (Bkz. Foto: 20, s.30) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezini teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 63 cm. × 182 cm. olup, atkı ve çözgü sıklığı 1 cm de 17 atkı × 18 çözgü tel iptir. Perde olarak dikilmiş kumaşın atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Örtü dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlenmiştir.

Örnek 8’de (Bkz. Foto: 20, s.30) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezinden görülen motifleri incelendiğinde; kumaş yüzeyini oluşturan çözgü ipliğinde beyaz/kırık beyaz renk kullanılmıştır. Perde olarak dikilen kumaşın yüzeyi atkı ipliğinin renklendirmesiyle oluşan motifler süslenmiştir. Eserde görülen yöredeki ismi “göz motifi” kullanılmıştır. Atkı yönünde oluşan motif kırmızı, turuncu, sarı, mavi ve lacivert renkli iplik kullanılmıştır. Taraklı’da yapılmış olan örtü bezi perde olarak kullanılmıştır ve uç

kisimlarına 5 cm. uzunluğunda pamuk ipliğinden kırmızı ve çözgü rengi olan beyaz/kırık beyaz iplikten püskül yapılmıştır.

- Göynük Örtü Bezi Dokumaları

Fotoğraf 189

Göz Motifli Örtü Bezi /Tokalı Örtme*

Kaynak: Dokumacı Fevziye Kapısız Foto: Sibel Algül (21.04.2018).

*Bkz. Örnek-46 s.83.

Örnek 46’da (Bkz. Foto: 72, s.83) görülen Göynük İlçesi’ne ait örtü bezinin teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Göynük İlçesi’ndeki örtü bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 50 cm. × 110 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 16 atkı × 17 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan örtü bezi dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlenmiştir.

Örnek 46’da (Bkz. Foto: 72, s.83) görülen Göynük İlçesi’ne ait örtü bezinin motif özelliği bakımından incelendiğinde; kumaş yüzeyini oluşturan çözgü ipliğinde beyaz renk kullanılmıştır. Dokumadaki motiflere bakıldığında; atkı yönünde desenlendirme ile yapılan motif, “göz motif” olarak isimlendirilmektedir. Motifte turuncu, pembe, siyah ve yeşil renkli iplik kullanılmıştır. Taraklı’da yapılmış olan örtü bezi kadınların başlarına örttükleri “örtme” olarak kullanılmıştır ve uç kısımlarına 1,5 - 2 cm.

uzunluğunda pamuk ipliğinden yeşil iplikten toka yapılmıştır. Bu sebepten tokalı örtme ismi verilmiştir.

- **Taraklı Örtü Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 190

Örtü Bezi*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül 17.11.2017.

*Bkz. Örnek-9, s.31.

Örnek 9’da (Bkz. Foto: 21, s.31) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezi teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ndeki örtü bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 90 cm. × 42 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm de 17 atkı × 18 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Örtü dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlenmiştir.

Örnek 9’da (Bkz. Foto: 21, s.31) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezi desen özelliği bakımından incelendiğinde; yüzeyi oluşturan çözgü ipliğinde beyaz/kırık beyaz renk kullanılmıştır. Atkı yönünde yapılarak motif kullanılmıştır ve motifin ismi bilinmemektedir. Atkı yönünde motifi oluşturulmak için sarı, pembe, kahverengi ve beyaz renkli iplik kullanılmıştır. Taraklı ’da yapılmış olan dokuma örtü bezi olarak

kullanılmıştır ve uç kısımlarına 5 cm. uzunluğunda pamuk ipliğinden çözgü rengi olan beyaz/kırık beyaz iplikten püskül yapılmıştır.

- Göynük Örtü Bezi Dokumaları

Fotoğraf 191

Örtü Bezi*

Kaynak: Foto: Sibel Alacan (21.04.2018).

*Bkz. Örnek-56, s.93.

Örnek 56’da (Bkz. Foto: 82, s.93) görülen Göynük İlçesi’ne ait örtü bezi teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 50 cm. × 110 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 17 atkı × 19 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan örtü bezi dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlendirilmiştir.

Örnek 56’da (Bkz. Foto: 82, s.93) görülen Göynük İlçesi’ne ait örtü bezi motif özelliği bakımından incelendiğinde; kumaş yüzeyini oluşturan çözgü ipliğinde beyaz renk kullanılmıştır. Atkı yönünde motif kullanılmıştır ve motif adı bilinmemektedir. Atkı yönünde motifi oluşturulmak için kırmızı, turuncu, sarı, beyaz ve yeşil renkli iplik

kullanılmıştır. Göynük'te yapılmış olan dokuma örtü bezi olarak kullanılmıştır ve uç kısımlarına 5 cm. uzunluğunda pamuk ipliğinden yeşil ve çözgü ipliği olan beyaz pamuk ipliğinden püskül yapılmıştır.

- **Taraklı ve Göynük 4 Örnek Örtü Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her yöreye ait ikişer örtü bez dokumaları, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Taraklı'da ve Bolu'da bu el dokuma tezgâhına “düzen” adı verilmektedir. İplikler her iki yöreye ait örtü bezinde çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Yine bu iki örtü bezinde atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Desen, dokuma esnasında oluşturulmuştur. Her iki örtü bezinde “göz motifi” kullanılmıştır. Kullanılan iplik rengi bakımından; Taraklı örtü bezi ve Göynük örtü bezlerinin 1. Örneğinde beyaz ve sarı renkli iplik kullanımı ortak bir özellik göstermekte olup, Taraklı örtü bezi ve Göynük örtü bezlerinin 2. Örneğinde kullanılan iplik rengi beyaz ve turuncu renktedir. Örtü bezi kullanım açısı bakımından farklılık göstermektedir. Taraklı'da perde olarak kullanılan örtü bezi Göynük'te örtme olarak kullanılmaktadır. Örtü bezlerinin kenar süslemesi püskül/saçak/bağ olup ortalama 5 cm. uzunluğundadır.

5.3. Taraklı - Düzce Bez Dokumalarının Karşılaştırılması

Taraklı beldesinde dokunan taraklı sarılı örtme bezi ile ilgili araştırma ve incelemelerin sonucunda Düzce ilinde dokunmuş olan örtme bez örneği ile motif özelliği bakımından benzerlik göstermektedir. Eserleri ayrıntılı incelendiğinde;

5.3.1. Taraklı - Düzce Örtme Bez Dokumaları

- Taraklı Bez Dokumaları

Fotoğraf 192
Sarılı Örtme Bezi*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-1, s.23.

Örnek 1’de (Bkz. Foto: 13, s.23) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezini teknik özelliği bakımından incelendiğinde; sarılı örtme bezi ismindeki kumaş, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 62 cm. × 125 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 17 atkı × 18 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniğiyle dokunan örtme bezi dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlenmiştir.

Örnek 1’de (Bkz. Foto: 13, s.23) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezi motif özelliği bakımından incelendiğinde; desen atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Örtme

bezinde krem, kırmızı ve sarı renk iplikler kullanılmıştır. Taraklı'da yapılmış olan örtme bezinin kenar temizliği içe kıvrılarak yapılmıştır.

- **Düzce Örtme Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 193
Çizgili İpek Örtme*

Kaynak: Düzce İli Geleneksel Boşnak Giysilerinin İncelenmesi, Filiz Dursun, Çiğdem Dursun Çalışan, Gülden Abanoz, Karadeniz Araştırmaları, Güz 2015, Sayı 47, Fotoğraf:39: 178.

*Başörtüsü. Bkz. Örnek-62, s.104.

Örnek 62' de (Bkz. Foto: 92, s.104) görülen Düzce İli'ne ait örtü bezi teknik özelliği bakımından incelendiğinde; çizgili ipek örtme bez dokuma ismindeki kumaş bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan bez dokuma atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlendirilmiştir.

Örnek 62' de (Bkz. Foto: 92, s.104) görülen Düzce İli'ne ait örtü bezi motif özelliği bakımından incelendiğinde; (kumaş yüzeyinde oluşan desen atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Bez dokuma da krem, açık ve koyu mavi renk iplikler kullanılmıştır. Bez dokumanın kenar temizliği paris puanla dikişi ile elde yapılmıştır. Örtünün uç kısımları ince dantel ile süslenmiştir.

- **Taraklı ve Düzce Örtme Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait örtü bezi dokumada, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Desen, dokuma esnasında oluşturulmuştur. Her iki örtü bezinde çizgili/şeritli/çubuklu motif kullanılmıştır. Kullanılan iplik rengi bakımından; yüzeylerinde kullanılmış olan krem renkli iplik ortak bir özellik göstermektedir. Örtü bezi kullanım açısı bakımından her iki yörede de aynı şekildedir. Örtü bezlerinin kenar süslemesi isteğe bağlı olarak değişkenlik göstermiştir.

5.4. Taraklı - Karabük Bez Dokumalarının Karşılaştırılması

Taraklı beldesinde yapılan taraklı işlemeli örtü bezi ile ilgili araştırma ve incelemelerin sonucunda Karabük ilinde dokunmuş olan işlemeli örtü bezi örneğinin motif ve kumaş özellikleri birbirine benzemektedir. Eserleri ayrıntılı İncelersek;

5.4.1.Taraklı - Karabük Örtü Bez Dokumaları

- Taraklı Örtü Bezi Dokumaları

Fotoğraf 194

İşlemeli Örtü Bezi*

Kaynak: Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları, Gülşen ÖZTÜRK, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2010: 57, Resim-66.

*Bkz. Örnek-5, s.27.

Örnek 5’de (Bkz. Foto: 17, s.27) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezi teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ndeki işlemeli örtü bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 96 cm. × 180 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm de 17 atkı × 15 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan örtü bezi dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile oluşturulmuştur.

Örnek 5’de (Bkz. Foto: 17, s.27) görülen Taraklı İlçesi’ne ait örtü bezi motif özelliği bakımından incelendiğinde; kumaş dokunduktan sonra yüzeyine işleme yapılmıştır. İşlemeler hesap işi tekniği ile kumaşa sonradan işlenmiş kırmızı, narçiçeği, yeşil, yağ yeşili, mavi, mor, siyah, pembe, bordo, altın sarısı, gümüş beyazı çiçek, yaprak, dal

motifler yan yan yerleştirilmiştir. Kumaşın çözö ipliğinin rengi beyazdır. Dikdörtgen formdaki örtünün kısa kenarına ince bir su deseni ile bu suyun hemen üzerinde bitkisel motifler yerleştirilmiştir. Kenar temizliği pullu oya ile elde yapılmıştır.

- **Karabük Örtü Bezi Dokumaları**

Fotoğraf 195

İşlemeli Örtü Bezi*

Kaynak: <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> 21.05.2018.

*Bkz. Örnek-83, s.131.

Örnek 33’de (Bkz. Foto: 119, s.131) görölen Karabük ait işlemeli örtü bezi teknik özelliğı bakımından incelendiğinde; Karabük İl’inde bulunan işlemeli örtü bezi, bez ayağı tekniğı ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Fotoğraftaki işlemeli bez literatürden alınmıştır. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliğı kullanılmıştır. Örtü bezi dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile oluşturulmuştur.

Örnek 33’de (Bkz. Foto: 119, s.131) görölen Karabük ait örtü bezi işlemeli motif özelliğı bakımından incelendiğinde; Kumaş dokunduktan sonra yüzeyine işleme yapılmıştır. İşlemeler hesap işi tekniğı ile kumaşa sonradan işlenmiş kırmızı, yeşil,

siyah, pembe, sarısı ve gümüş renk kullanılmıştır. Çözü ipliğinin rengi kremdir. Bez dokumanın süslemesi; çiçek, yaprak, dal motifleri yan yan yerleştirilerek motif yapılmıştır. İşleme üzerinde belirli yerlerde gümüş renkli tel kırma görülmektedir. Kenar temizliği çözgü ipliği renginde püskül şeklindedir.

- **Taraklı ve Karabük Örtü Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait işlemeli örtü bezi dokumada, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. İşlemeler, bez dokuma tezgâhtan çıkarıldıktan sonra yapılmıştır. Kumaş yüzey işleminde kullanılmış olan yeşil, sarı, siyah, pembe, gümüş ve kırmızı renkteki iplikler ortak bir özellik göstermektedir. Örtü bezi kullanım açısı bakımından her iki yörede de aynı şekildedir. Örtü bezlerinin kenar süslemesi isteğe bağlı olarak değişkenlik göstermiştir.

5.5. Taraklı - Kastamonu Bez Dokumalarının Karşılaştırılması

Taraklı beldeinde yapılan taraklı çarşaf dokuma ile Kastamonu İli'nde dokunmuş olan çarşaf bezi örneğinin motif ve kumaş özelliği birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Eserleri ayrıntılı incelendiğinde;

5.5.1.Taraklı - Kastamonu Çarşaf Bez Dokumaları

- **Taraklı Çarşaf Bez Dokumaları**

Fotoğraf 196

Göklü Çarşaf Bezi*

Kaynak: Taraklı İlçesi, Foto: Sibel Algül, 17.11.2017.

* Bkz. Örnek-17, s.39.

Örnek 17’de (Bkz. Foto: 29, s.39) görülen Taraklı İlçesi’ne ait çarşaf dokuma teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ne bağlı Albollar Köyü’nde İsmail Yıldız’ın annesinin çeyizlik çarşafı olan çarşaf bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 140 cm. × 225 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 15 atkı ×14 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan çarşaf dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlendirilmiştir.

Örnek 17’de (Bkz. Foto: 29, s.39) görülen Taraklı İlçesi’ne ait çarşaf dokuma desen özelliği bakımından incelendiğinde; Göklü çarşaf bezi olarak isimlendirilen bu bezin dokumasında mavi ve beyaz renk iplikler kullanılmıştır. Taraklı’da yapılmış olan çarşafların uç kısımlarına dokumanın açılmasını önlemek kenar temizliği içe katlanarak elde yapılmıştır. Ayrıca çeyizlik çarşafların uç kısmına dantel de dikilmektedir.

- **Kastamonu arşaf Bez Dokumaları**

Fotoğraf 197

Kastamonu Renkli Dokuma*

Kaynak: Kastamonu arşaf Dokuma, MEB, Ankara,2012: 22.

* Bkz. rnek-115, s.168.

rnek 115’de (Bkz. Foto: 156, s.168) görülen Kastamonu ait çarşaf dokumayı teknik özelliğİ bakımından incelendiğİnde; Kastamonu arşaf bezi artık yörede dokunmamaktadır. Yapılan alan araştırmasında da hiçbir örnek çarşaf bezine rastlanmamıştır. Bu nedenden tezimde örnek olarak gösterilen çarşafın ebadı ve atkısı, çözgü sıklığı bilinmemektedir. Fotoğraftaki arşaf bezi literatürden alınmıştır. Fakat fotoğraftan da anlaşılabileceğİ gibi sık dokunmuş bir bezdir. Bez ayağı tekniğİ ile kamçılı tezgâhlarda** dokunmuştur. arşaf dokumada, irişlenmiş (haşıllama) sarı kıvrak ipi ve katsız, bükümsüz pamuk iplik kullanılmıştır. Atkısı ipi tek kat ve bkmszdur. Bu ipin dayanıklılığİ artırmak için tek kat olan bükümsüz ipler iriş denilen bir işlemden geçirilmektedir.

****Kamılı Tezgâh:** “Bu tezgâhlar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığİ, Köy İşleri Bakanlığİ gibi bakanlıkların açtıkları dokumacılık kurslarından sonra kursu bitirenlere veya kooperatiflere verdikleri bir tezgâh türüdür. Kamılı tezghların diğerk tezghlardan farkı mekiğİn el ile değİl de kamının çekilmesiyle atılmasıdır. Bu sistem el tezgâhlarına büyük bir hız kazandırmıştır. Gclerin tel ve taraklarının demir olması dışında bir özelliğİ de sklp takılabilir olması nedeniyle kolayca bir yerden kaldırılıp başka bir yere kurulabilmesidir”.

Örnek 115’de (Bkz. Foto: 156, s.168) görülen Kastamonu ait çarşaf dokuma desen özelliği bakımından incelendiğinde; Kastamonu’ da kenar süsleme ya da bitirme işlemi “çarşaf bağı” adı verilen yatak çarşaflarının iki uzun kenarına ya da dörtkenarına da pamuk ipliği, fantezi ip vb. ipler takılarak, elle yapılan düğümlerin tırnak yardımıyla sıkıştırılarak oluşan desenler işlenmiştir. Kastamonu renkli dokuma olarak isimlendirilen çarşaf bezinde kullanılan mavi, kırmızı ve beyaz renklerde iplikler kullanılmıştır (MEB, 2012: 3).

- **Taraklı ve Kastamonu Çarşaf Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait çarşaf bezin de, bezayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Fakat bu tezgahlar yöreye göre farklı isimlerle anılmaktadır. Taraklı’da “düzen” adı verilen el dokuma tezgâhına Kastamonu’da “kamçılı tezgâh” denilmektedir. İplikler her iki çarşaf bezinde de çirişleme (haşılama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Kumaşların atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Her iki kumaşta kullanılan mavi ve beyaz iplik renkleri ortaklık göstermektedir. Desen özelliği bakımından; her iki çarşaf bezi de karelidir. Atkı ipliği çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokuma esnasında desen oluşturulmuştur.

5.5.2.Taraklı - Kastamonu Peşkir Bez Dokumaları

- Taraklı Peşkir Bez Dokumaları

Fotoğraf 198

Peşkir*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-3, s.25.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı İlçesi’ne ait peşkir dokuma teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ndeki peşkir bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 35 cm. × 50 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 15 atkı × 19 çözgü iptir. Atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan peşkir dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasına desenlendirilmiştir.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı İlçesi’ne ait peşkir dokuma desen özelliği bakımından incelendiğinde; desen atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Peşkir bezinde beyaz, mavi ve bordo renk iplikler kullanılmıştır. Taraklı ’da yapılmış olan peşkirin uç kısımlarına 5 cm. uzunluğunda püskül yapılmıştır.

- **Kastamonu Peşkir Bez Dokumaları**

Fotoğraf 199

Tırnak Bağlı Peşkir*

Kaynak: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi, Foto: Sibel Algül 01.12.2017.

*Bkz. Örnek-84, s.137.

Örnek 84’de (Bkz. Foto: 123, s.137) görülen Kastamonu ait peşkir dokumayı teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Kastamonu peşkir dokumanın ebadı 50 cm. × 110 cm. olup, atkı çözgü sıklığı 20 atkı × 19 çözgü iptir. Kumaş bez ayağı tekniği ile kamçılı tezgâhlarda dokunmuştur. Peşkir dokumada, çirişlenmiş (haşıllama) sarı kıvrak iplik ile katsız, bükümsüz pamuk iplik kullanılmıştır. Atkı ipi birkaç kat ve bükümsüzdür. Bu ipin dayanıklılığı artırmak için birkaç kat ipten oluşan bükümsüz ipler çiriş denilen bir işleminden geçirilmektedir. Kastamonu peşkir dokuma olarak isimlendirilen bezin yüzeyinde yani çözgüsünde beyaz / kırık beyaz renk iplik kullanılmıştır. Atkısında ise turuncu pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan peşkir dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlendirilmiştir.

Örnek 84’de (Bkz. Foto: 123, s.137) görülen Kastamonu ait peşkir dokuma desen özelliği bakımından incelendiğinde; Kumaş yüzeyindeki desen atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Kenar süsleme ya da bitirme işlemi “çarşaf bağı” adı verilen

pamuk ipliğinden elde düğümlerin tırnak yardımıyla sıkıştırılmasıyla meydana gelen desenle yapılmıştır. Eseri saçak (bağ) boyu 7 cm.'dir.

- **Taraklı ve Kastamonu Peşkir Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait peşkir dokuma, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Fakat yöreye göre farklı isimlerle anılmaktadır. Taraklı'da “düzen” adı verilen el dokuma tezgâhına Kastamonu'da “kamçılı tezgâh” denilmektedir. İplikler her iki peşkir dokumada da çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği kullanılmıştır. Renkli atkı ipliği ile dokuma esnasında desen dokunarak oluşmuştur. Her iki peşkir kumaşında kullanılan iplik rengi, çözgü ipliğinin beyaz olması ve renkli atkı ipliğinin kullanılmış olması ortak bir özellik göstermektedir. Desen özelliği bakımından; her iki peşkirde de atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgili adı verilen desen ile kumaş dokunmuştur. Kenar süslemeleri; saçak/bağ/püskül olarak pamuk ipliğinden yapılmıştır.

5.6. Taraklı - Zonguldak Bez Dokumalarının Karşılaştırılması

5.6.1. Taraklı - Zonguldak Don Bezi Dokumaları

Taraklı beldesinde yapılan taraklı don bezi ile Kastamonu İli'nde dokunmuş olan don bezi örneğinin motif ve kumaş özelliği bakımından benzerlik göstermektedir. Eserleri ayrıntılı incelediğimizde;

- **Taraklı Don Bez Dokumaları**

Fotoğraf 200

Göklü Don Bezi*

Kaynak: Taraklı Ve Kaynarca Bez Dokumaları, Gülşen ÖZTÜRK, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2010: 55, Resim-62.

*Şalvar. Bkz. Örnek-23, s.45.

Örnek 23’de görülen (Bkz. Foto: 35, s.45) Taraklı İlçesi’ne ait don bezinden yapılmış şalvar teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ndeki don bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 75 cm. x 85 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 18 atkı x 14 çözgü iptir. Kumaşın atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan don bezinin atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desen oluşturulmuştur.

Örnek 23’de görülen (Bkz. Foto: 35, s.45) görülen Taraklı İlçesi’ne ait don bezinden yapılmış şalvar desen özelliği bakımından incelendiğinde; kumaş dokuma sırasında üzeri desenlendirmek için kullanılan renkli ipliklerden dolayı yörede “Göklü Don Bezi” ismini almıştır. Don bezinin dokumasında mavi ve beyaz renkler kullanılmıştır. Yörede kadınların giymiş oldukları şalvar bu bezden dikilmiştir.

- Zonguldak Don Bez Dokumaları

Fotoğraf 201

Çekmen Bezinden Yapılmış Don*

Kaynak: Foto: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri, 2017.

*Bkz. Örnek-134 s.193.

Örnek 134’de (Bkz. Foto: 178, s.193) görülen Zonguldak İli’nin Alaplı İlçesi’ndeki Hasanlı Köyü’nde dokunan don bezi teknik özelliği bakımından incelendiğinde; bez ayağı tekniği ile “düzen” adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadi 75 cm. x 80 cm. atkî ve çözgü sıklığı 1 cm. de 18 atkî × 16çözgü iptir. Kumaşın atkısında ve çözgüsünde %100 keten ipliği kullanılmıştır. Don bezinin atkî ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desen oluşturulmuştur.

Örnek 134’de (Bkz. Foto: 178, s.193) görülen Zonguldak İli’nin Alaplı İlçesi’ndeki Hasanlı Köyü’nde dokunan don bezinden yapılmış şalvar desen özelliği bakımından incelendiğinde; dokuma üzerinde şeritli/çubuklu/çizgili desenlendirme kullanılmıştır. Don bezinde mavi, kırmızı ve beyaz renkler kullanılmıştır. Yörede kadınların giymiş oldukları şalvarları dikmek için kullanılan bir dokuma türüdür.

- **Taraklı ve Zonguldak Don Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait don bezi dokumalar, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Taraklı’da ve Zonguldak’ta el dokuma tezgâhına “düzen” adı verilmektedir. İplikler her iki don bezinde çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemden geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Taraklı İlçesi’nde dokunan don bez kumaşının atkı ve çözgü iplikleri pamuk ipliği, Zonguldak’ta çekmen bezi adı verilen don bezinin atkı ve çözgü ipliklerinde %100 keten ipliği kullanılmıştır. Kumaş yüzeyindeki desen, dokuma esnasında oluşturulmuştur. Her iki don bezinde şeritli/çubuklu/çizgili olarak isimlendirilen desen kullanılmıştır. İki yöreye ait şalvarların dikiminde kullanılan kumaşlarda beyaz ve mavi renkler ortak bir özellik göstermektedir. Ayrıca her iki yörede de don bezi kullanım açısı bakımından aynı şekildedir (şalvar).

5.6.2. Taraklı - Zonguldak Peşkir Bez Dokumaları

- **Taraklı Peşkir Bez Dokumaları**

Fotoğraf 202

Peşkir*

Kaynak: Sakarya Taraklı Kültür Evi, Foto: Sibel Algül (17.11.2017).

*Bkz. Örnek-3, s.25.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı İlçesi’ne ait peşkir bezi, teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Taraklı İlçesi’ndeki peşkir bezi, bez ayağı tekniği ile düzen (çukur tezgâh) adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 35cm. × 50 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm. de 15 atkı × 19 çözgü iptir. Kumaşın atkısında ve çözgüsünde pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan peşkir dokumanın atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desenlendirilmiştir.

Örnek 3’de (Bkz. Foto: 15, s.25) görülen Taraklı İlçesi’ne ait peşkir bezi motif özelliği bakımından incelendiğinde; Kumaşa oluşturulan desen atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgilidir. Peşkir bezinde beyaz, mavi ve bordo renk iplikler kullanılmıştır. Taraklı ’da yapılmış olan peşkirin uç kısımlarına 5 cm. uzunluğunda püskül yapılmıştır.

- **Zonguldak Peşkir Bez Dokumaları**

Fotoğraf 203
Örtü Bezi/Peşkir*

Kaynak: Hasanlı Köyü Muhtarı Recep Tufan, Dokumacı: Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri 07.12.2017.

*Bkz. Örnek-129, s.188.

Örnek 129’da (Bkz. Foto: 173, s.188) görülen Zonguldak ait örtü bezi/ peşkir teknik özelliği bakımından incelendiğinde; Zonguldak’ın Alaplı İlçesi Hasanlı Köyü’ndeki peşkir bezi, bez ayağı tekniği ile “düzen” adı verilen el dokuma tezgâhında dokunmuştur. Ebadı 45 cm. × 90 cm. atkı ve çözgü sıklığı 1 cm de 12 atkı × 19 çözgü iptir. Kumaşın atkısında ve çözgüsünde %50 keten %50 pamuk ipliği kullanılmıştır. Bez ayağı tekniği yapılan örtü bezinin atkı ipliğinin çözgü ipliğinin bir altından bir üstünden geçmesi ile dokumanın yüzeyi dokuma esnasında desen oluşturulmuştur.

Örnek 129’da (Bkz. Foto: 173, s.188) görülen Zonguldak ait örtü bezi/ peşkir desen özelliği bakımından incelendiğinde; dokuma yüzeyinde atkı yönünde şeritli/çubuklu/çizgili desenlendirme kullanılmıştır. Örtü bezlerinde mavi, turuncu,sarı,pembe,kahverengi ve beyaz renklerde simli iplik kullanılmıştır. Yörede örtü bezi veya peşkir olarak kullanılmaktadır.

- **Taraklı ve Zonguldak Peşkir Bez Dokumalarının Karşılaştırma Sonucunda;**

Her iki yöreye ait peşkir bez dokumada, bez ayağı tekniği ile el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Tezgâhlar biçim açısından ve kullanılan malzemeler bakımından aynıdır. Taraklı ‘da ve Zonguldak’ta el dokuma tezgâhına “düzen” adı verilmektedir. İplikler her iki örtü bezinde çirişleme (haşıllama) adı verilen işlemde geçirilmiştir. Bu işlem ipliğin mukavemetini arttırmak için uygulanmaktadır. Taraklı İlçesi’ndeki peşkir kumaşının atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği, Zonguldak’taki peşkir kumaşının atkı ve çözgülerinde pamuk ipliği ise %50 keten, %50 pamuk ipliği kullanılmıştır. Kumaş yüzeyindeki desen, dokuma esnasında oluşturulmuştur. Her iki örtü bezinde şeritli/çubuklu/çizgili olarak isimlendirilen desen kullanılmıştır. İki eserde de kullanılan ipliklerin renginin beyaz ve mavi renkte olması peşkirlerin ortak başka bir özelliğinde göstermektedir. Örtü bezi kullanım açısı bakımından her iki yörede de aynı şekildedir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Giyim; insanoğlunun içinde yaşamış olduğu toplumun sosyo-ekonomik durumunu, yaşını, zevkini, karakterini, ruh halini yansıtan bireysel toplumsal ya da ulusal niteliğini ifade eden bir olgudur. Her toplum kendine özgü örf, adet ve inanışlarına, yaşama şartlarına göre giyimlerini şekillendirmiştir. Buna bağlı olarak Anadolu Türk el dokumalarında düğümlü ya da bez dokumalarının araştırması kapsamında ilk olarak etnik yapının yani Yörük ve Türkmen gruplarının iskân tarihini incelemek gerekmektedir. 1074'den itibaren Anadolu'ya yerleşmeye başlayan Türkmen boy ve oymakları Orta Asya'dan getirdikleri Türk kültür değerlerini Anadolu'nun her yerinde yaşatmışlardır ve yaşatmaktadırlar. Yörükler Anadolu'da ikamet eden göçebe-çoban veya yarı göçebe Türkmen topluluklarıdır. Bu devamlı bir devinim içeren yaşam şekli onlar için bir zorunluluk değil, tercih edilmiş bir yaşam biçimidir. Göç deviniminde Yörükler daha çok kışlak ve yaylak olarak göç etmektedirler. Türkmenler ise daha çok yerleşik bir hayatı benimsemiş tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadırlar. Bu yaşam tarzı ve sürekli olarak göç etme hareketi eşyalarının taşınabilir olmasını gerekli kılmıştır. Giyim, çadır ve eşyaları taşımakta kullandıkları çuvaları kendileri dokumuşlardır. Hayvancılıkla uğraşan ve yaşamlarını hayvanların ürünlerine bağlayan göçer toplumların, dokuma ile ilgili sanatların ortaya çıkmasında ve gelişmesinde rol oynadıkları kabul edilebilir. Bu sebepten dolayı etnik yapının incelenmesi, dokumanın Anadolu'ya gelmesi ve dokuma yüzeylerinde görülen motiflerin birbirine benzemesi gerçeğine tanıklık etmektedir.

Anadolu'ya olan göçlerde Sakarya bölgesi çeşitli dönemlerde yoğun göç almıştır. Bunun sebebi; yerleştirme sırasında devletin boş arazilerinin kullanılmış olmasıdır. Osmanlı Devleti döneminin şartları ve eldeki imkânlar doğrultusunda Anadolu'ya göç edenleri, önemli geçiş yollarını ihtiva eden, verimli iklimi ve boş araziye sahip olan, adını Sakarya Nehri'nden alan Sakarya Bölgesini, iskân yerlerinden biri olarak seçmiştir.

Sakarya'ya bağlı olan Taraklı İlçesi göç yerlerinden birini teşkil etmektedir. Taraklı' da yaşayan etnik gruplar arasında Abdallar ve Manavlar yer almaktadır. Göçlerin olması ile beraberinde getirdikleri kültür değerlerini Anadolu'da sürdürmüşlerdir. Bu yaşatılan kültür dokuma sanatında aynı şekilde görülmektedir.

Osmanlı döneminin önemli ticaret güzergâhı olan ipek yolu Sakarya'nın İlçeleri olan Geyve, Taraklı'dan başlayarak ve Bolu Göynük İlçesi'ne kadar devam eden yol üzerinde bulunması, ticaretin hareketliliği ve malzemeye kolay ulaşılması Sakarya yöresi dokumalarını etkilemiştir. Taraklı bölgesinin Osmanlı döneminde ipekböceği üretimi ve Sakarya'ya bağlı Pamukova İlçesi'nin pamuk üretiminde, önemli bir konuma sahip olması Taraklı kumaşlarında ipek ve pamuk ipliğinin kullanılmasına sebep olmuştur. Sakarya'nın Taraklı İlçesi'nde bez dokumalar üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; örtü bezi, don bezi ve çarşaf bezidir. Örtü bezi ise kullanım alanlarına göre kendi içinde gruplara ayrılmaktadır. Bunlar; çevre, krep, örtme, peşkir, göynek ve yağlıktır. Bu dokumalar yöresel olarak düzen adı verilen el dokuma tezgâhlarında dokunmaktadır. Dokumalar, en basit dokuma şekli olan bezayağı tekniği ile dokunmaktadır. Bez dokumaların yüzeyinde yöresel olan motifler bulunmaktadır. Bunlar; göz, alaca, göklü, çubuklu/şeritli/çizgili, kuzulu, sarılı ve kırmızılı diye isimlendirilen motiflerdir. Bu motifler dokuma yüzeyinde görülen motifler kapsamındadır. Bunlara ek olarak, bez dokuma yapıldıktan sonra dokumanın yüzeyine işleme yapılmaktadır. Bu işlemler daha çok bitkisel motiflerdir.

Batı Karadeniz Bölge'sinde bulunan; Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu ve Zonguldak benzer şekilde Sakarya gibi göç almış iller arasındadır.

Batı Karadeniz' e Yörük-Türkmen, boy-oymaklar ve Boşnaklar göç etmişlerdir. Türk boyları arasında; Avşar, Tamiş, Hacılarobası, Sallar, Bayındır, Bedil, Kayı, Karakoyun, Kara Evli, Dodurga, Çavundur, Çepni, Yüreğir, İğdir, Büğdüz, Kınık, Yıva, Cebellü, Evciler, Eymür, Eriklü ve Kozanlı bulunmaktadır. Bu etnik gruplar, göçlerin olması ile beraberinde getirdikleri kültür değerlerini Anadolu'da sürdürmüşlerdir. Bu yaşatılan kültür dokuma sanatında aynı şekilde görülmektedir. Batı Karadeniz'de halk geçmişte kendi ipliğini bizzat kendisi elde etmiştir. Örneğin; keten yetiştirerek ve keteni iplik haline gelecek aşamalardan geçirdikten sonra bez dokuma yapımında kullanmışlardır. Batı Karadeniz'de görülen bez dokuma çeşitleri Sakarya'nın Taraklı İlçesi ile benzer şekilde örtü bezi, don bezi ve çarşaf bezidir. Bu dokumalar yöresel olarak ismi değişmekle birlikte el dokuma tezgâhlarında dokunmaktadır. Tezgâhlara Batı Karadeniz'in bazı yöresinde Taraklı İlçesi'nde olduğu gibi düzen ismi verilmekte bazı yörede ise kamçılı tezgâh denilmektedir. Batı Karadeniz'deki bez dokumalar, en basit dokuma şekli olan bezayağı tekniği ile dokunmaktadır. Bez dokumaların yüzeyinde

yöresel olan motifler bulunmaktadır. Bunlar; simli, kareli, eltim küstüm, simli kareli, simli şeritli, mekikcik, makascık, göz, şeritli/ çubuklu/çizgili, alaca, sarılı, kuzulu, şatireteği, tek fitil, buğday başağı, ayıdabanı, sarmaşık, yılan eğrisi, misket, kelebek, dırmık, içi sinekli, şatırağzı, ikligavuşduma, üçlügovalama, otantik kelebek, kabak çiçeği, kalpli puanlı, aslanağzı, makarnalı, azdavay, antikalı, yıldız çiçeği, sıçandişi, baklava, gıcılı, karanfil, boğumlu, yan ve çiçek olarak isimlendirilen motiflerdir. Bu motifler dokuma yüzeyinde görülen motifler kapsamındadır. Bunlara ek olarak, bez dokuma yapıldıktan sonra dokumanın yüzeyine işleme yapılmaktadır. Bu işlemler daha çok bitkisel motiflerdir.

Tez konusu kapsamında yörelerde yapılan alan araştırmasında; çarşaf bezi, don bezi, göynek, örtü bezi ve peşkirlerde ortak özellikler tespit edilmiştir. Aşağıda bu veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Çarşaf bezi dokumalar Taraklı, Göynük ve Kastamonu’da tespit edilmiştir. Tüm örneklerde çözgü ve atkı ipliğinin hammaddesi pamuktur. 11 örneğin tümünde dokuma tekniği bezayağıdır ve atkıdan desenlendirilme yapılmıştır.

Dokumalar Taraklı’ daki 5 örnekte en 140 cm., boy ise 225 cm.’dir. Göynük’teki 5 örnekte en 131 cm., boy 191 cm.’dir. Ebadı bilinmeyen 3 örnek ortalamaya dahil edilmemiştir.

1 cm’deki çözgü sıklığı açısından; Taraklı’da 19 tel, Göynük’te 13-19 tel arasındadır.

1 cm’deki atkı sıklığı açısından; Taraklı’da 15 tel, Göynük’te 15-17 tel arasında değişkenlik göstermektedir.

Tablo 1
Taraklı, Göynük ve Kastamonu Çarşaf Bezi Dokumaları

ÇARŞAF BEZİ DOKUMALARI											
İL / İLÇE	TARAKLI					GÖYNÜK					KASTAMONU
ÖRNEK NO	Ö.14	Ö.15	Ö.16	Ö.17	Ö.18	Ö.49	Ö.50	Ö.52	Ö.57	Ö.58	Ö.84
KULLANIM ALANI	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf	Çarşaf
EN / cm.	140	140	140	140	140	131	131	131	—	—	—
BOY / cm.	225	225	225	225	225	196	196	196	—	—	—
ÇÖZGÜ HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	—	—	P
ATKI HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	—	—	P
ÇÖZGÜ SIKLIĞI / cm.	19	19	19	19	19	13	19	19	—	—	—
ATKI SIKLIĞI / cm.	15	15	15	15	15	15	17	15	—	—	—
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B	B	B	B	B	—	—	—
DESENLEME TÜRÜ	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan
MOTİF ADI	—	—	Alaca	Göklü	Alaca	—	—	—	—	—	Renkli

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi.

Don bezi dokumalar Taraklı, Göynük ve Zonguldak'ta tespit edilmiştir. 4 örneğin tümünde dokuma tekniği bezayağıdır ve atkıdan desenlendirilme yapılmıştır. Taraklı, Göynük'te çözgü ve atkı ipliğinin hammaddesi pamuk, Zonguldak'ta ise ketendir.

Taraklı'daki ilk örnekteki don bezinin eni 140 cm., boyu ise 225 cm.'dir. İkinci örnekte ise don bezinden dikilmiş şalvarın bel genişliği 75 cm., boyu ise 85 cm. dir. Göynük'teki örnekte bel genişliği 65 cm., boy 75 cm.'dir. Zonguldak'taki örnekte bel genişliği 65 cm., boy 80 cm.'dir.

1 cm.'deki çözgü sıklığı açısından; Taraklı'da 14 tel, Göynük'te 18 tel ve Zonguldak'ta 15 teldir.

1 cm.'deki atkı sıklığı açısından; Taraklı'da 15-18 tel, Göynük'te 13 tel, Zonguldak'ta 12 tel olarak değişkenlik göstermektedir.

Tablo 2
Taraklı, Göynük ve Zonguldak Don Bezi Dokumaları

DON BEZİ DOKUMALARI				
İL / İLÇE	TARAKLI		GÖYNÜK	ZONGULDAK
ÖRNEK NO	Ö.22	Ö.23	Ö.55	Ö.134
KULLANIM ALANI	Şalvar	Şalvar	Şalvar	Don
EN / cm.	140	75	65	65
BOY / cm.	225	85	75	80
ÇÖZGÜ HAMMADDE	P	P	P	K
ATKI HAMMADDE	P	P	P	K
ÇÖZGÜ SIKLIĞI/ cm.	14	14	18	15
ATKI SIKLIĞI / cm.	15	18	13	12
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B
DESENLEME TÜRÜ	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan
MOTİF ADI	Göklü	Göklü	—	—

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi.

Göynek dokumalar Taraklı, Göynük ve Zonguldak'ta tespit edilmiştir. 5 örneğin tümünde dokuma tekniği bezayağıdır. Taraklı ve Göynük atkıdan desenlendirilmiş, Zonguldak'ta ise nakış yapılmıştır. Taraklı, Göynük'te çözgü ve atkı ipliğinin hammaddesi pamuk, Zonguldak'ta ise ketendir.

Taraklı' daki ilk örneğin omuz genişliği 40 cm., boyu ise 52 cm.'dir. Diğer örnek otalamaya alınmamıştır. Göynük'teki örnekte omuz genişliği 62-69 cm., boy 90-92 cm.'dir. Zonguldak'taki örnek ortalamaya dahil edilmemiştir.

1 cm.'deki çözgü sıklığı açısından; Taraklı'da 17 tel, Göynük'te 19 teldir.

1 cm.'deki atkı sıklığı açısından; Taraklı'da 18 tel, Göynük'te 17-18 teldir.

Tablo 3
Taraklı, Göynük ve Zonguldak Göynek Bezi Dokumaları

GÖYNEK DOKUMALARI					
İL / İLÇE	TARAKLI		GÖYNÜK		ZONGULDAK
ÖRNEK NO	Ö.12	Ö.13	Ö.42	Ö.60	Ö.117
KULLANIM ALANI	Göynek	Göynek	Göynek	Göynek	Göynek
EN / cm.	40	—	69	62	—
BOY / cm.	52	—	92	90	—
ÇÖZGÜ HAMMADDE	P	P	P	P	K
ATKI HAMMADDE	P	P	P	P	K
ÇÖZGÜ SIKLIĞI/ cm.	17	—	19	19	—
ATKI SIKLIĞI / cm.	18	—	18	17	—
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B	—
DESENLEME TÜRÜ	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Nakış
MOTİF ADI	—	—	—	—	—

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi.

Örtü bezi dokumaları Taraklı, Bartın-Amasra, Düzce, Göynük, Kastamonu ve Zonguldak'ta tespit edilmiştir. Taraklı'da 8 örnek, Bartın'da 7 örnek, Düzce' de 1 örnek, Göynük'te 3 örnek, Kastamonu'da 11 ve Zonguldak'ta 12 örnek atkıdan desenlendirilmiştir. Taraklı'da 1, Bartın'da 1 ve Kastamonu'da 5 örnek işlemelidir. Bartın'da 1 örnek hem atkıdan desenlendirilmiş hem de nakış yapılmıştır. Kastamonu'da 1 örnek hem atkıdan hem de işleme yapılmıştır. Kastamonu'da 6 örnek hesap işi, 5 örnek işlemeli, 1 örnek kanaviçe, 2 örnek işlemeli ve tel kırma birlikte yapılmıştır.

Dokumalar Taraklı'da en 42-80 cm. boy 90-125 cm., Bartın'da en 40-80cm. boy 70-110 cm., Göynük'te en 50-97 cm. boy 110-197 cm., Kastamonu'da en 50-130 cm. boy 100-130 cm. ve Zonguldak'ta en 45-50 cm. boy ise 90-110 cm.dir.

1 cm.'deki çözgü sıklığı açısından; Taraklı'da 17-18 tel, Bartın 15-21 tel, Göynük'te 11-19 tel, Kastamonu'da 11-21 tel ve Zonguldak'ta 12-19 teldir.

1 cm.'deki atkısıklığı açısından; Taraklı'da 10-17 tel, Bartın 11-21 tel, Göynük'te 13-17 tel, Kastamonu'da 11-22 tel ve Zonguldak'ta 11-19 tel aralığındadır.

Tablo 4a
Taraklı, Bartın-Amasra, Göynük ve Düzce Örtü Bezi Dokumaları

ÖRTÜ BEZİ DOKUMALARI																					
İL /İLÇE	TARAKLI								BARTIN+AMASRA								GÖYNÜK				DÜZCE
ÖRNEK NO	Ö.1	Ö.2	Ö.5	Ö.6	Ö.7	Ö.9	Ö.19	Ö.21	Ö.24	Ö.25	Ö.26	Ö.28	Ö.29	Ö.30	Ö.31	Ö.32	Ö.5	Ö.53	Ö.56	Ö.59	Ö.62
KULLANIM ALANI	Örtme	Örtme	Örtü	Ö.B./Peşkir	Ö.B./Peşkir	Örtü	Örtme	Örtme	Örtü	Örtü	Örtü	M.Ö.	Örtü	M.Ö.	M.Ö.	Örtü	Örtü	Örtme	Örtü	Örtme	Örtme
EN /cm.	62	65	80	42	42	42	60	60	50	40	45	80	50	80	50	50	80	97	50	60	-
BOY /cm.	125	110	96	90	90	90	115	115	110	110	70	100	110	80	110	110	96	197	110	115	-
ÇÖZGÜ HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P+K	P+K	P+K	K	K	P+K	K	P	P	P	P	P	İ
ATKI HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P+K	P+K	P+K	K	K	P+K	K	P	P	P	P	P	İ
ÇÖZGÜ SIKLIĞI /cm.	18	16	15	11	18	18	12	16	21	19	15	19	15	21	18	19	15	11	19	16	-
ATKI SIKLIĞI /cm.	17	11	17	10	14	17	15	15	19	17	11	17	12	19	21	15	17	13	17	15	-
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
DESENLEME TÜRÜ	Atkıdan	Atkıdan	İşlemeli	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan+Nakışlı	Atkıdan	İşlemeli	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan
MOTİF ADI	-	-	-	-	-	-	Kızılı	Kırmızı	-	-	İşlemeli	-	Simli	Kareli	Elim Küstüm	Simli Kareli	-	-	-	-	-

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi

Tablo 4b
Kastamonu ve Zonguldak Örtü Bezi Dokumaları

ÖRTÜ BEZİ DOKUMALARI																																																
İL/İLÇE	KASTAMONU																								ZONGULDAK																							
ÖRNEK NO	Ö.86	Ö.88	Ö.89	Ö.90	Ö.92	Ö.94	Ö.95	Ö.96	Ö.97	Ö.98	Ö.99	Ö.100	Ö.101	Ö.102	Ö.103	Ö.104	Ö.105	Ö.106	Ö.107	Ö.108	Ö.109	Ö.110	Ö.111	Ö.112	Ö.113	Ö.114	Ö.115	Ö.116	Ö.117	Ö.118	Ö.119	Ö.120	Ö.121	Ö.122	Ö.123	Ö.124	Ö.125	Ö.126	Ö.127	Ö.128	Ö.129	Ö.130	Ö.131	Ö.132	Ö.133			
KULLANIM ALANI	Örtü	Simsa	Örtü	Simsa	Örtü	Simsa	Örtü	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	Simsa	M.A.	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü	Örtü		
EN /cm	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	100	.	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
BOY /cm	110	130	130	130	100	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	50	130	130	130	130	130	130	130	130	130	100	.	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90
ÇÖZGÜ/HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K
ATKI/HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K	P+K
ÇÖZGÜ SIKLIĞI /cm	21	11	12	14	17	14	17	17	15	19	16	16	17	12	11	19	19	15	21	19	17	16	13	17	17	16	.	15	12	17	14	13	19	.	12	12	.	13	14	15	12	12	13	14	15	12	12	
ATKI SIKLIĞI /cm	20	13	14	12	14	12	18	16	12	11	11	11	12	17	19	13	11	12	19	11	18	11	22	21	21	11	.	12	16	11	12	11	12	.	11	19	.	11	12	13	14	15	12	12	13	14	15	12
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
DESEN/LEMETİPİ	Aktüler-İkinci	Aktüler	İkinci-İkinci	İkinci-İkinci	İkinci-İkinci	İkinci-İkinci	İkinci-İkinci	Aktüler	Aktüler	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	Aktüler	Aktüler	Aktüler	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	İkinci-T.K.	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Karaviz	.	Aktüler	.	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler	Aktüler
NOT/İDİ	-	-	Makam	-	-	Makam	-	-	-	Akasya	Makam	Makam	-	-	Akabi	-	YıldızÇeşni	-	SarıDüğü	Bahadır	Gazd	Karab	YıldızÇeşni	YıldızÇeşni	Karaviz	Bahadır	.	Sarı	-	Sarı	-	-	-	-	Akabi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi

Peşkir dokumalar Taraklı, Göynük ve Kastamonu’da tespit edilmiştir. Tüm örneklerde çözgü ve atkı ipliğinin hammaddesi pamuktur. 18 örneğin tümünde dokuma tekniği bezayağıdır ve 2 örnek hariç atkıdan desenlendirilme yapılmıştır.

Dokumalar Taraklı’da en 35-42 cm., boy ise 50-90 cm. arasındadır. Göynük’teki 10 örnekte en 41-50 cm., boy 97-110 cm. arasındadır. Dikiş yöntemi ile ekleme yapılan örnek ortalamaya dâhil edilmemiştir.

1 cm.’deki çözgü sıklığı açısından; Taraklı’da 11-19 tel, Göynük’te 12-22 tel, Kastamonu’da 12-21 tel arasındadır.

1 cm.’deki atkı sıklığı açısından; Taraklı’da 10-16 tel, Göynük’te 10-21 tel, Kastamonu’da 12-20 tel arasında değişkenlik göstermektedir.

Tablo 5
Taraklı, Göynük ve Kastamonu Peşkir Dokumaları

PEŞİR DOKUMALAR																		
İL / İLÇE	TARAKLI				GÖYNÜK										KASTAMONU			
ÖRNEK NO	Ö.3	Ö.4	Ö.6	Ö.7	Ö.36	Ö.37	Ö.38	Ö.39	Ö.40	Ö.43	Ö.44	Ö.45	Ö.46	Ö.47	Ö.84	Ö.85	Ö.87	Ö.91
KULLANIM ALANI	Peşkir	Peşkir	Peşkir/ Ö.B	Peşkir/Ö.B	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir	Peşkir
EN / cm	35	35	42	42	50	50	50	50	50	41	42	50	50	50	50	50	50	50
BOY / cm	50	50	90	90	110	110	110	110	110	97	98	110	110	110	110	110	15	130
ÇÖZGÜ HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
ATKI HAMMADDE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
ÇÖZGÜ SIKLIĞI/cm	19	14	11	18	12	12	12	—	18	13	22	17	17	17	19	21	15	12
ATKI SIKLIĞI / cm	15	16	10	14	11	10	11	—	13	14	21	16	16	16	20	20	12	14
DOKUMA TEKNİĞİ	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
DESENLEME TÜRÜ	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Nakş	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Atkıdan	Nakş
MOTİF ADI	Şeritli	—	—	—	Mekükçik	Makascık	Yan	Kaymakam başı	—	—	—	—	Göz	Makascık	—	—	Aslan ağzı	—

Açıklamalar: P=Pamuk, K=Keten, B=Bezayağı, Ö.B.=Örtü Bezi

Sonuç olarak aynı toplumda olan insanların oluşturduğu kültür ve estetik anlayışı ile diğer toplum veya diğer etnik yapıdaki insanların oluşturduğu kültür ve estetik anlayışı arasındaki fark yadsınamaz. Bu gibi bir söylemden yola çıkılarak bunun aksini söylemek de mümkündür. Bu bağlamda göç almış şehirlerin tarihi dokusu, kültür açısından ve mimariden el sanatlarına kadar aralarında olan benzerlikler fark edilebilir derecededir. Bunu örneklerle açıklamak mümkündür. Sakarya'nın İlçesi olan Taraklı' da yapılan bez dokuma türleri arasında araştırma kapsamında sınırlandırılmış diğer bölge olan Batı Karadeniz bölgesinde yapılan bez dokuma türleri ve bez dokuma yüzeylerindeki motifler açısından benzerlik göstermektedirler.

Yapılan inceleme ve araştırmalarda; Taraklı ve Taraklı 'ya yakın illerden Batı Karadeniz çevresinde görülen dokumalarda ve süsleme özelliklerinde karşılıklı etkileşiminin olduğu görülmektedir. Taraklı bez dokumalarındaki motiflerin Anadolu'ya olan yayılımını ele alarak göç yollarının tespit etmek maksadıyla motiflerin etnik yapıları arasında bir bağ olduğu görülmektedir. Çünkü semboller tarihi bir dünyaya doğru açılmaları oluşturmaktadırlar. Araştırma kapsamında sembollere karşılık gelen motiflerdir. Bu bağlamda etnik yapının araştırılması ile yola çıkılmış göç gerçeğinin sadece insanların üzerindeki etkisi değil onlarla birlikte, beceri yetisinin ve kültürlerinde beraberinde mekân değiştirdiği gerçeği ortaya konmaktadır.

KAYNAKÇA

1) Kitaplar

- ACAR, M. (2011). *Karabük Safranbolu El Sanatları*. Ankara: Anıt Matbaa.
- TUNA, F. (2008). *Dünden Bugüne Adapazarı*. Sakarya: Sakarya Büyükşehir Belediyesi.
- AKTAŞ, A. (2008). *Farklı Kimliklerin Kavşak Noktası: Kültürel Renkleriyle Sakarya (Sakarya'nın Toplumsal ve Kültürel Yapısı)*. Sakarya: Adapazarı Merkez Belediyesi Kültür Yayınları.
- TÜZÜN, G. (2004). "Bartın'ın Sosyolojik Yapısı". *AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. C.6. İstanbul: Ana Yayıncılık.
- AYDIN, T.Z.(2014). *Geçmişten Günümüze Bolu Halk Kültürü*. Bolu: Bolu Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- BEKSAÇ, E. (2005). " Bithynia'nın Erken Tarihinde Sakarya ve Arkeolojisi". *Sakarya İli Tarihi*. C.I. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- ÇORUHLU, T. (2005). " Sakarya İli'nde Türk El Sanatları". *Sakarya İli Tarihi*. C.II. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- DÖLEN, E. (1992). *Tekstil Tarihi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları No:6.
- FİLİZ, E. (2003). *Taraklı: Tarihin Doğayla Buluştuğu Yer*, Sakarya: Taraklı Kaymakamlığı.
- GÖKDEMİR, A.(1985). "Kastamonu Tarihi". *Yeni Türk Ansiklopedisi*. C.5 İstanbul: Ötüken Yayınları.
- HALAÇOĞLU, Y. (2006). *XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İNALCIK, H.(2008). *Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- KAMACIOĞLU, Y. (1991). "Bartın Tarihi". *İl-İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi*. C.2. İstanbul: Milliyet Yayın.
- KAHRAMANOĞLU,R. ve AKTAŞ İ. (2007). *Bartın Kültür ve Turizm Envanteri Mitolojiden Gezgincilere*, Bartın: Bartın Valiliği.

- KARADAĞ, R. (2007). *Doğal Boyamacılık*, Ankara: Kültür Turizm Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). *Kastamonu Çarşaf Dokuma*, Ankara.
- Sakarya Valiliği (2003). *Sakarya Halk Kültürü-Derleme Çalışması*. Sakarya: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- SÜMER, F. (1992). *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- TÜZÜN, G. (2004) .“Bartın’ın Sosyolojik Yapısı”. *AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. C.3 İstanbul: Ana Yayıncılık.
- YAMAN, Z.(2004). *Kastamonu Rehberi*. Kastamonu: Kastamonu Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü.
- YILMAZ, N. ve ANMAÇ E.(2000) .*Basit Yapılı Dokuma Örgüler*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Zonguldak Valiliği (2002). *Zonguldak İl Yıllığı*, İstanbul: Zonguldak Valiliği.

2) Makaleler

- DURSUN, F. ve Çiğdem D. Çalışan(2015). Düzce İli Geleneksel Boşnak Giysilerinin İncelenmesi. *Karadeniz Araştırmalar Dergisi*. Güz, Sayı 47, Fotoğraf: 39: 178.
- METİN, R. (2012). XVI. Yüzyılın Sonu ve XVII. Yüzyılın Başlarında Bolu’da Sosyal Hayat. *Dpujss*. Number 32, Vol. II, April.s.44.
- YAKUPOĞLU, C. Kuzeybatı Anadolu'ya Türk Muhacereti ve Bölgede Bazı Türk Boy Adları. *G.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*,9/2, (Ekim,2001), s.449.
- Oyman Büken, N. (2010). El Dokumacılığının ve El Dokuma Tezgâhının Tarihçesi, El Dokuma Tezgâhı Çeşitleri”. *Sanat Dergisi*, 0 (8), 63-84. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ataunigsfd/issue/2596/33391>.

3) Tezler

- ÇAVAÇ, Z. (2008). Sakarya İli Taraklı İlçesinde El Sanatları ve Zanaatları, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, SBE.
- KARADENİZ, Y. (2011). Düzce Ve Çevresi El Sanatları, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, SBE.

- KORKUTATA, Z. (2014). Bolu İli Seben İlçesi Geleneksel El Dokumaları, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, SBE.
- MURAT, M. (2002). Zonguldak ve Halk Çevrelerinde Halk Bilimi, *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, SBE,
- ÖZTÜRK, G. (2010). Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, SBE.

4) İnternet Kaynakları

- Çember Bezi (2016) .<http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).
- Dokuma El Sanatları. www.kastamonukultur.gov.tr (28.08.2018).
- Elpek Bezi Masa Örtüsü. <http://www.kdzeregli.bel.tr/index.php/k2/elpek-beszi> (05.02.2018)
- Elpek Bezi <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr/TR,93805/geleneksel-el-sanatlari.html> (05.02.2018).
- Elpek Bezi . www.kdzeregli.bel.tr (28.08.2018).
- Geleneksel Sanatlar-Zanaatlar. www.karabukkulturturizm.gov.tr (28.08.2018).
- Giyim Kuşam Gelenekleri. www.sakaryakulturturizm.gov.tr (16.05.2018).
- İşlemeli Çember Bez. <http://www.eflani.gov.tr/tarihi-cemberbezi> (21.05.2018).
- Karabük Eflani Halk Eğitim Merkezi. <http://www.halkegitimkurslari.org/2013/11/hem-karabuk-eflani-halk-egitim-merkezi.html> (22.06.2018)
- Kıyafet Özellikleri. www.caycuma.bel.tr (28.08.2018).
- Pelement Bezinden Yapılmış Göynek. <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr/TR,93805/geleneksel-el-sanatlari.html> (05.02.2018).
- KÜÇÜK,M.(2016). *Yöresel Başörtü Tokalı Örtme Tescillendi*. Hürriyet. 02.09.2016, <http://www.hurriyet.com.tr/yoresel-basortu-tokali-ortme-tescillendi-40214395> (15.12.2017).
- Taraklı Kültür Evi, http://www.gezi-yorum.net/wp-content/uploads/2013/01/tarakl%C4%B1.7.ebbb_.jpg (22.06.2018).
- Tel Kırma. www.kulturportali.gov.tr (05.02.018).

- TDK. *Mutaf*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5be14aa563ffa0.48003038 (06.11.2018).
- *Yörökköy Safranbolu*. www.wikiwand.com.tr (28.08.2018).
- *Zonguldak Merkez Geleneksel El Sanatlar*. www.zonguldakkulturturizm.gov.tr (28.08.2018).

5) Sözlü Görüşmeler

- ALCAN, S.-(Dokumacı)- (21.04.2018). “Bolu İli Göynük İlçesi Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Bolu.
- ÇELİK,H.- Dokuma Öğretici-(11.05.2018). “Bartın Halk Eğitim Merkezi’nde Yapılan Dokuma Örnekleri” konulu görüşme.Bartın.
- DEMİREL,R.-Dokumacı-(17.11.2017).“Taraklı İlçesi Mahdumlar Köyü Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Sakarya.
- DEMİROK,A.- Dokuma Öğretici-(11.05.2018). “Amasra Halk Eğitim Merkezi’nde Yapılan Dokuma Örnekleri” konulu görüşme.Amasra.
- ELMACI N.-Dokumacı-(11.05.2018). “Bartın İli Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Bartın.
- GÜNGÖR,S.-(Dokuma Öğretici)- (01.12.2017)- “Kastamonu Halk Eğitim Merkezi Kursiyerleri Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Kastamonu.
- KAPISIZ, F.-(Dokumacı)- (21.04.2018). “Bolu İli Göynük İlçesi Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Bolu
- KAYA,M.-Dokumacı-(17.11.2017).“Taraklı İlçesi Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Sakarya.
- KEBAPÇI,U.-(Halk Eğitim Müdürü)-(01.12.2017) “Kastamonu Halk Eğitim Merkezi Kursiyerleri Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Kastamonu.
- KILIÇARSLAN, Elif (2017)“ Batı Karadeniz Bölümü Haritası, Taraklı, Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu ve Zonguldak Lokasyon Haritası ve İlçeleri”, Çizim. Bursa.
- ŞAFAK, A. - (Halk Eğitim Merkezi Müdürü).(08.12.2017) “Çirişleme İşlemi ve Halk Eğitim Merkezi Kursiyerleri Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Karabük.

- TUFAN,R.- Muhtar-(07.12.2017) “Hasanlı Köyü Çekmene Can Veren Has Eller Projesi Kursiyerleri Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Zonguldak.
- TUTUMLU,Y.-(İşletme Sahibi)-(11.05.2018). “Bartın Bez Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Bartın.
- YILDIZ,İ.- Koleksiyon Sahibi-(17.11.2017). “Taraklı İlçesi Albollar Köyü Çarşaf Dokuma Örnekleri” konulu görüşme. Sakarya.

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Samsun’da doğmuştur. İlköğretim ve lise eğitimini Samsun’da tamamlamıştır. 2007’de Sema-Cengiz Büberci Kız Teknik Ve Meslek Lisesi’nin Tekstil Bölümü’nden mezun olmuştur. 2007-2009 yılları arasında Amasya Meslek Yüksekokulu’nda Tekstil Bölümü’nü birincilikle bitirerek mezun olmuştur. 2011 ‘de Dikey Geçiş Sınavı ile Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi’nin Tekstil Tasarımı Bölümü’ne geçiş yapmıştır. 2011-2014 eğitim yılını birincilikle bitirerek mezun olmuştur. 2015’de Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Geleneksel Türk Sanatları Bölümü’ne girmeye hak kazanmıştır. 2016 yılında Doğuş Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır.